

MONITOR STRATEGIC

Revistă editată de Institutul pentru Studii Politice de Apărare și Istorie Militară, membru al Consorțiului Academiiilor de Apărare și Institutelor de Studii de Securitate din cadrul Parteneriatului pentru Pace, membru asociat al Proiectului de Istorie Paralelă pentru Securitate prin Cooperare.

REDACTOR-ŞEF

• General-maior (r) dr. MIHAIL E. IONESCU, directorul Institutului pentru Studii Politice de Apărare și Istorie Militară, Ministerul Apărării Naționale, România

REDACTOR-ŞEF ADJUNCT

• Dr. Șerban Filip Cioculescu

COLEGIUL DE REDACȚIE

• Prof. asociat dr. JORDAN BAEV, Colegiul de Apărare și Stat Major, „G.S. Rakovsky”, Sofia, Bulgaria

• Prof. univ. dr. DENNIS DELETANT, University College London, Marea Britanie

• SORIN ENCUȚESCU, Președintele Asociației „Manfred Wörner”, București, România

• Lector univ. dr. IULIAN FOTA, Consilier prezidențial, Președinția României

• Dr. SERGHEI KONOPLIOV, Harvard University Program for Black Sea Security, SUA

• Prof. dr. CRAIG NATION, Department of National Security&Strategy, US Army War College, USA

• Prof. dr. REINER POMERRIN, Universitatea din Dresda, Germania

• Prof. dr. ERWIN SCHMIDL, Academia Națională de Apărare, Viena, Austria

• Prof. univ. dr. MICHAEL SHAFIR, Universitatea „Babeș Bolyai”, Cluj-Napoca, România

• Colonel (r) dr. SHAUL SHAY, Senior research fellow, International Policy Institute for Counter-Terrorism at the Interdisciplinary Center, Herzliya, Israel

• Prof. univ. dr. VASILE SECĂREȘ, Școala Națională de Studii Politice și Administrative, România

• Dr. JEFFREY SIMON, Senior research fellow, Institute for National Strategic Studies, National Defense University, Washington D.C., SUA

• Comandor (r) GHEORGHE VARTIC, istoric militar, C.S.E.E.A., România

ADRESA

Str. Constantin Mille nr. 6, sector 1, București, cod 010142,

telefon: 0040 21 315.17.00, fax: 0040 21 319.58.01

www.mapn.ro/diepa/ispaim

e-mail:ipsdmh@yahoo.com

Revista a fost inclusă în baza de date a Consiliului Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior, fiind evaluată la categoria „C”.

SUMAR

POLITICA EXTERNĂ ȘI DE SECURITATE A ROMÂNIEI / 3

Dr. Eduard Roth – Romania-Israel. The topography of a complex bilateral relation / 5

George Scutaru – Riscurile privind punerea în practică a acordului politic pentru apărare / 11

Dr. Șerban Filip Cioculescu – De la neîncredere și teamă la cooperare și parteneriat. România și Ucraina după Euromaidan și anexarea Crimeei de către Rusia / 16

SECURITATE INTERNAȚIONALĂ / 29

Dr. Mihail E. Ionescu – Ukraine: conflicting narratives (March-June 2015) - II / 31

Octavian Manea - The challenge of hybrid insurgency in Southern Thailand / 43

Georgiana Roxana Muscu - La coopération franco-britannique face aux opérations extérieures à travers l'ONU / 57

Dr. Silviu Petre – Coreea de Nord și criza comunismului văzute din arhive / 66

POZIȚII ȘI DOCUMENTE OFICIALE / 79

Jens Stoltenberg - Adapting to a changed security environment / 81

Acord politic național privind creșterea finanțării pentru Apărare / 86

Raport referitor la situația militară strategică din bazinul Mării Negre

în urma anexării ilegale a Crimeii de către Rusia – Parlamentul European / 87

Leader's Declaration G 7 Summit / 95

Cărți și reviste primite la redacție / 110

Tehnoredactor: Maria Dumitru

B 00136

POLITICA EXTERNĂ ȘI DE SECURITATE A ROMÂNIEI

Romania-Israel: the Topography of a Complex Bilateral Relation

Eduard Rudolf Roth, PhD

As the only state from the Eastern Bloc to never sever or disrupt its relations with Israel following the 1967 Six-Day War Romania enjoyed a special status in Israel's foreign policy till late 1989, when its significance '*gradually dwindled*' in the face of Israel's normalization of its relationship with Hungary, and after 1990-1991 with the rest of the Central and Eastern European countries and the Soviet Union.¹

In this context, although circumscribed to a broader cooperation pattern assigned by Israel to its relations with all former Communist states and USSR, the relations between Tel-Aviv and Bucharest *capitalized* significantly on their *former political resonance*, as the regime change in Bucharest '*resulted in elite reproduction and not elite replacement*' with the members of the second echelon of the defunct Communist party (apparatchiks, country first secretaries, Communist Youth leaders) together with "Securitate" officers constituting the majority in the first two post-Decembrist cabinets and '*the largest parliamentary caucus*' till 1996.² Moreover, the foreign policy reflexes, the informal and formal networks and relations, continued to act as the main shaping force of the bilateral cooperation.

The most visible change that affected Romanian-Israeli relations was the formal establishment of the parliamentary cooperation framework, materialized through the establishment of the Israeli-Romanian Friendship Group in the Israeli Knesset and the Romanian Parliament, several years after Israel introduced the topic of '*mutual acquaintance and cooperation*' between the two legislatures in the bilateral agenda.³

After 1991, the ministries of foreign affairs from Tel-Aviv and Bucharest agreed on the creation of a mixed commission⁴, tailored as a mechanism for bilateral consultation, and which congregated periodically in Bucharest (1992, 1995, 2004) and in Jerusalem (1994, 1997, 1999, 2001, 2003).

The gradual closeness of ties between Bucharest and Tel-Aviv was manifested between 1990 and 2010 through mutual visits of high-ranking officials and dignitaries, most notably the presence in Israel of Romanian presidents Ion Iliescu (1991), Emil Constantinescu (2000) and Traian Basescu (2009), of Romanian Foreign Affairs Ministers, Mircea Geoana (2002), Mihai Razvan Ungureanu (2005), Adrian Cioroianu (2008), and Prime Ministers, Radu Vasile (1999) and Calin Popescu Tariceanu (2005) reciprocated by important visits paid by members of the Israeli establishments through the visits of Simon Peres, first as a Minister of Foreign Affairs (1994), and later as Israeli Prime Minister (2001) and President (2010), of Ehud Olmert, vice-prime-minister and minister of commerce, industry and labour (2003) and (2005), who will form its own cabinet after May 4th 2006, of Benjamin Netanyahu, Israeli Prime Minister (2009) – when the two sides agreed to hold the first joint governmental meeting in November 2011 in Israel and of Israeli Minister of Foreign Affairs Avigdor Lieberman (2010).

Moreover, during the OSCE reunions from Lisbon (1996) and Istanbul (1999) Romanian president Constantinescu met with Israeli prime-Ministers Benjamin Netanyahu and Ehud Barak, a similar meeting taking place in

Poland (2005) with the occasion of attending the ceremonies of commemoration of 60 years from the abolition of the Auschwitz internment camp, when President Basescu met with his Israeli counterpart Moshe Katsav.

However, unlike 1948-1989 when the relationship between Bucharest and Tel-Aviv allowed Romanian diplomacy to get involved in the '*backstage games of the great powers*' after 1989 and till the year 2000 the main '*interest points of the bilateral cooperation were resumed to trade and cultural agreements, the migration of the Romanian Hebrew population to Israel and the restitution of the properties belonging to the Jewish communities*'⁵, confiscated during Ceausescu and Antonescu regimes.

In this context, the key element, the *very link*, equally '*sensitive and influential*' that acted as a *catalyst* for the development of the bilateral relations after 1990 was represented by the existence of a strong Romanian Jewish community in Israel – one of the largest ethnic communities within the Hebrew State, estimated by various sources as ranging from anywhere between 300.000 up to 500.000 persons⁶ and whose activity dramatically boosted the inter-governmental cooperation.

Furthermore, the presence of Romanian elites with Jewish ancestry in the post-revolutionary leadership, like Silviu Brucan – an avowed Marxist⁷, often considered the *mastermind* behind the 1989 *coup d'état* – and Petre Roman, Romania's first post-Decembrist prime-minister, together with a plethora of Jewish Romanian personalities occupying important positions in the state apparatus – arguably offered some positive incentives to the continuation of a positive development in the Romanian-Israeli relations.

Under these circumstances, as early as 1990 – following a Decision of the Romanian Government, Romania-Israel Chamber of Commerce and Industry (CCIRI) was established, being the first such structure in post-Communist Romania. Three years later – with the support of the Israeli Minister of Industry and Trade, Micha Harish and of the banks Hapoalim (Israel) and the Bank for Industrial and Trade Credit (Romania) and 60 years after the establishment of the Eretz-Israel – Roma-

nia Trade Bureau in Tel-Aviv, on February 28, 1933 – a counterpart Israel-Romania Chamber of Commerce and Industry was re-established in Israel.

Both structures coagulated important economic entities among their members, organized or hosted important economic missions and business forums and facilitated the development of the bilateral ties among investors and business groups. However, till mid 2000, despite the privileged relations, Israeli capital did not flow freely into the unstable Romanian economy: although the bilateral trade surpassed the level between Israel and Poland (a twice as large market than Romania), the Israeli investment was rather peripheral.

However, in January 2001 – at the start of the *Al-Aqsa Intifada* or *Second Intifada*, Romania signed with Israel a free trade agreement, aimed to help the Hebrew state recover some of the economic damage caused by the conflict. By 2010 the official bilateral trade reached US\$ 420 million while the Israeli investments in Romania ran at US\$ 3 billion, 15 times more than the level recorded in 2004⁸. With Romania embarking on a Euro-Atlantic path, the importance of Romanian-Israeli relations raised exponentially, as a country's ties with Jerusalem might abet its credentials on Capitol Hill and thus might trigger important positive changes in Washington's dynamics.

In an initial phase, key members of the American Jewish community managed to insulate – to some extent – various political pressures exerted by some more or less anti-Romanian and more or less pro-Hungarian caucus in the US Congress – while creating some opportunities for Romanian political voice to be heard overseas. Furthermore, in the context of NATO accession, Romanian establishment relied on various Jewish organizations in order to get a membership wildcard for the organization's first expansion wave.

The *significant support* offered by the Federation of the Jewish Communities from Romania – whose president, Nicolae Cajal, was appointed ambassador with special assignments in order to promote Bucharest's Atlantic bid⁹ – was materialized through official support for Romania's candidature, not only from Israel, but also from a plethora of Jewish

organizations and lobby groups, like the Jewish American Committee.

The restitution of the properties owned by Jewish individuals and communities confiscated by successive Romanian governments in the period 1940-1989 and the condemnation of the Holocaust and the undertaking of the derived responsibilities (including the official opposition to the rehabilitation of leading Romanian figures whose lives were directly or indirectly linked with crimes against the Jewish communities, like marshal Ion Antonescu) became important elements on Romania's bilateral agenda with Israel and with the US.

Early 2002 statements by Romanian President Ion Iliescu and other officials of the Romanian governmental arch, claiming '*that there had been no Holocaust in Romania*'¹⁰ – in the context of Romania's imminent NATO accession and the country's EU candidacy – generated important external pressures especially from US Holocaust Memorial Museum and various Jewish American organizations – that were materialized under the form of a Governmental Emergency Ordinance issued by the Romanian executive on March 31, 2002 and which prohibited '*any form of contestation and public denial of the Holocaust or of its effects*' and established that the violation of this provision would be punished by '*imprisonment from 6 months to 5 years and interdiction of certain rights*' (Governmental Emergency Ordinance no.31/2002 – published in the *Official Monitor* no.214/ March 28, 2002). The fact that it took Romanian authorities 4 more years to adopt, promulgate and publish the ratification law – seems however to reveal that the 2002 document was rather a political concession towards Jewish international lobby than the public conviction of the Romanian authorities.

The international outcry forced Romanian authorities to appoint an independent commission – chaired by Nobel Laureate Ellie Wiesel – to produce a definitive history of Romania's role during the Holocaust, which presented its final report in November 2004 by revealing that '*between 280.000 and 380.000 Romanian and Ukrainian Jews were killed or died in the territories under Romanian control*' in the period 1940-1944.¹¹ Aware of the Commission findings, Romanian Government decided to

adopt the day of October 9th as the National Day of Commemorating the Holocaust, with the first ceremony taking place on October 12, 2004, to introduce the Holocaust topic in the gymnasium and high school history books and later on, to cooperate with Israel in training Romanian teachers abroad in order to gain a deeper understanding of the Jewish pogroms and, last but not least, to fund the research activity of the Ellie Wiesel National Institute for the Study of the Holocaust in Romania as a form of damping the existent hatreds and residual anti-Semitism within the Romanian society and due to a sense of shared responsibility for the decimation of the Jewish communities during Communist and Antonescu regimes.

One key element of the Israeli-Romanian relationship is represented by the cooperation in the military field, which can be actually tracked back even to the communist period. However, between 1990 and till 2002 there were recorded more than 100 bilateral contacts involving military structures, officials and arm companies, arguably boosted by the 1997 Memorandum of Understanding between the two governments¹² and by the 2000 special partnership and defence industry-cooperation agreement¹³ aimed to rehabilitate Romania's defence industry.

Although very little is known of the existence of the Romanian-Israeli relationship as the few publicly available details usually surfaced in the aftermath of political scandals or due to failures or conjectural exposure of military missions, the findings seem to suggest that the two countries enjoyed a special cooperation that even transcended the political relations. For instance, in 1993 – highlight Mariani and Hirst – Romanian aircraft repair company Aerostar Bacau and Israeli company Elbit Systems signed a US\$ 335 million contract with the Romanian Government for the '*upgrading of more than 100 MIG-21 fighter jets to Lancer configuration*' and established a joint venture – AE Electronics – through which the two commercial entities supplied avionics for MIG 21 Lancer jets and for Romanian-built helicopters IAR-330 Puma or AH-1 RO Dracula. 8 years later, the contract – presented by some voices as a '*overly expensive*' favour given to the Israeli firm Elbit – was the subject of a

judicial investigation for alleged accusations of corruption.¹⁴

A hidden dimension of the Israeli-Romanian military relationship came to light during the scandal following a series of arms transfers from Romanian producers to sensitive destinations, like Rwanda (1997), UNITA rebels in Angola via re-export through Togo and Burkina Faso using forged end-user certificates (1996-1999), and rebel forces in the Democratic Republic of Congo, via Uganda¹⁵ with Israeli-registered companies being involved in the processes.

With 9/11 transforming American state of mind and reshaping US foreign and defence policy in way that came into a close resemblance with Israeli perspective¹⁶, the US – Israeli alliance witnessed a rapid and ample expansion, reaching unprecedented levels of cooperation. In this context, Romania's decision – following a proposal of the Supreme Council of National Defense¹⁷ – to unconditionally support US by acting as a '*de facto* NATO ally', in the spirit of the 5th Article of the North Atlantic Treaty and to obtain from Washington the confirmation of having a '*de facto* ally' status, institutional establishment¹⁸ – led to a substantial development in the quality of the Romanian-Israeli military and intelligence cooperation.

After Romania's accession to NATO in 2004, Israeli Air Force (IAF) began training over Romanian skies while Romanian pilots started training in Israel and the two states signed a military agreement in 2006 which articulated the further consolidation of the military cooperation and, which among other aspects allowed Israel to deploy fighter jets in Romania. The advent to power of one of the most pro-US presidents from NATO's political spectrum, Traian Băsescu led to a strong recalibration of the Romanian-Israeli relation, with Bucharest establishment putting a superior emphasis on its relations with Jerusalem.

Security cooperation between Jerusalem and Bucharest came under scrutiny in July 2010 when a heavy-lift military IAF Yasour helicopter (manufactured in the US) crashed in Romania's Carpathian Mountains, killing several Israeli soldiers in the incident, revealing that not only that Israel was involved in long-range air force operations whose architecture pointed out towards a possible military

response towards a possible Iranian threat, but also that the new-NATO members, known for their pro-US political leaning, are de facto members of an informal US-led pro-Israeli alliance, especially after the severe deterioration of the Turkish-Israeli military cooperation.

In terms of military cooperation, Romania is not only a training ground for IAF or IDF but also the fourth largest European arms exporter to Israel in the period 2008-2012, although most of the Romanian exports mainly consists in components for air-to-air missiles, aiming devices for small calibre weapons, spare parts for military ground vehicles and on board military computers, rockets and missiles, and testing equipment for military planes, with a total value that skyrocketed from US\$ 2.5million in 2003 to more than US \$11 million in 2008, 2009 and 2010 (*Department for Export Controls ANCEX – Annual Reports regarding the control of weapon exports*).

Politically speaking, Romania's backing for Israel remained modulated in an extremely visible manner, especially through diplomatic support within international forums and inside the EU institutions. In September 2004, Romania supported UN Resolution 1959 calling on Syria to end its occupation in Lebanon while calling for the disarmament of Israel's *nemesis*, the Shia-Based Hezbollah militias, and abstained in the case of US, Germany and UK vetoed draft Security Council Resolution condemning the extrajudicial execution of Hamas founder Sheik Ahmed Yassin and six other Palestinians.

In 2011 Romania abstained in a vote at the United Nations General Assembly on upgrading the Palestinian Authority's status and in the vote for granting Palestine full membership within UNESCO (after previously casting a '*no*' vote in the preliminary round of voting). Moreover, whatever Israeli-related issue within EU institutions and which did not require a consensus, Romania always sided with Israel.

Last, but not least, following the country's accession to the EU and arguably as a result of the structural shift from US foreign policy during President Obama's first years, Bucharest began to look more profoundly towards Middle East, where it tried to use its good relations with Israel and Palestine in order to push its diplomacy back to the backstage games of the

Israeli-Arab conflict, where it activated before 1989.

Conclusions

The topography of the Romanian-Israeli relation in the period 1989-2010 was tributary to the structural overlapping between *endogenous elements* (elite reproduction and not elite replacement that characterized post-Revolutionary Romania and which led to the perpetuation of the foreign policy reflexes and of the informal and formal networks and relations or the existence of a sensitive and influential Romanian Jewish community in Israel which was able to act as a catalyst for bilateral cooperation) and *exogenous factors* (NATO expansion, unipolarity and US behavioural dynamics in the Wider Black Sea Area and Greater Middle East).

With Romania embarking on a Euro-Atlantic path, the importance of Romanian-Israeli relations raised exponentially in Bucharest's agenda, with the successive regimes from Bucharest realizing that a positive relation with Jerusalem might abet its credentials on Capitol Hill and thus trigger important positive mutations in Washington's perspectives and matrix of political interactions. A key role in this security equation was played, in this context, also by the Jewish communities that acted as a *transmission-belt* role in Romania's quest to recalibrate its image and voice within the US Congress.

The transformation of US' state of mind in the aftermath of 9/11 to a foreign and defence policy perspective that resembled more to the one shaped by Israel and Romania's unconditional support for Washington's security designs, led to the development of a strong military and security cooperation between Bucharest and Jerusalem, whose magnitude sometimes transcended the level of the bilateral political relations.

Endnotes

¹ Govrin, Yosef. *Israeli-Romanian Relations at the End of Ceausescu Era*. New York, NY: Routledge, 2002, p. 1

² Stan, Lavinia. *Transitional Justice in Post-Communist Romania - the Politics of Memory*. New York, NY: Cambridge University Press, 2013, p. 89.

³ Govrin, op. cit., p. 303-304.

⁴ Cioculescu, SerbanFilip. *RomâniaPostcomunistă În „Ecuatiă” Strategică a Vecinătăților: Balcanii, MareaNeagrăȘiOrientulMijlociuExtins*. Bucharest, Ro: EdituraUniversitatiiBucuresti, 2009, p. 198.

⁵ Rus, Raluca. *IntreMit Si Realitate. LuptaPentru Tara Sfanta [between Myth and Reality. The Battle for the Holy Land]*. Iasi, RO: Editura Lumen, 2009, p. 191.

⁶ Bostinaru, Victor. "Foreword." In *Romania - Israel Diplomatic Documents Vol. 1 1948 - 1969*, edited by DumitruPreda and Victor Bostinaru. Bucharest, RO: Ministry Of Foreign Affairs - Department of Diplomatic Archives 2013. Rus, Raluca. *IntreMit Si Realitate. LuptaPentru Tara Sfanta [between Myth and Reality. The Battle for the Holy Land]*. Iasi, RO: Editura Lumen, 2009, p. 68.

⁷ Govrin, Yosef. *Israeli-Romanian Relations at the End of Ceausescu Era*. New York, NY: Routledge, 2002, p. 71.

⁸ Cioculescu, SerbanFilip. *RomâniaPostcomunistăÎn „Ecuatiă” Strategică a Vecinătăților: Balcanii, MareaNeagrăȘiOrientulMijlociuExtins*. Bucharest, Ro: EdituraUniversitatiiBucuresti, 2009, p. 199.

⁹ Rus, Raluca. *IntreMit Si Realitate. LuptaPentru Tara Sfanta [between Myth and Reality. The Battle for the Holy Land]*. Iasi, RO: Editura Lumen, 2009, p. 69.

¹⁰ Brown - Flemming, Suzanne. "Faith, Action and Inaction During the Holocaust." *Religion in Eastern Europe* XXVI, no. 2 (2006), p. 23.

¹¹ Wiessel, Eli, TuviaFriling, RaduIoanid, and Mihail-Ionescu. *International Commission for the Study of the Holocaust in Romania - Final Report*. Iasi, RO: EdituraPoliorom, 2004, pp. 387-388.

¹² Cioculescu, SerbanFilip. *România Postcomunistă în „Ecuatiă” Strategică a Vecinătăților: Balcanii, MareaNeagrăȘiOrientulMijlociuExtins*. Bucharest, Ro: EdituraUniversitatiiBucuresti, 2009, p.198.

¹³ Ionescu, Mihail. "The Development of the Military Relations between Romania and Israel." In *The Middle-East and the Cold War - Proceedings of Israeli-Romanian International Seminars*. Tel Aviv, IR: Israeli Defense Forces-Departament of History, The Institute for Military History, 2006, p. 33.

¹⁴ Mariani, Bernardo, and Chrissie Hirst. *Arms Production, Exports and Decision-Making in Central and Eastern Europe*. London, UK: Saferworld, 2002, pp. 148-153.

¹⁵ United Nations, *UN Final Report of the Monitoring Mechanism on Angola Sanctions, S/2000/1225*, December 2000: 15, also Mariani and Hirst, op. cit, p. 152, *Amnesty International, Rwanda - The Hidden Violence: 'Disappearances and Killings continue*, June 23, 1998: 10

¹⁶ Rafiah, Zvi. "Israel and the United States." In *Turkish-Israeli Relations in a Trans-Atlantic Context - Wider Europe and the Greater Middle East - Conference Proceedings*, edited by Bruce Maddy-Weitzman and Asher Susser. Tel Aviv, IR: The Moshe Dayan Center for Middle Eastern and African Studies, 2005, p. 39.

¹⁷ Ionescu, Mihail (editor), *Romania-NatoCronologie 1989-2004 [Romania - Nato Chronology 1989 - 2004]*. Bucharest, Romania: EdituraMilitara, 2004. p. 290

¹⁸ Pascu, Ioan Mircea, *Extinderea Nato: Cazul Romaniei* : media/pdf/extinderea-nato-ioan-mircea-pascu.pdf (cited
(*Raport Personal*) [*Nato Enlargement: The Romanian Case* : 20 January 2014). Bucharest, RO: EdituraProiect, 2007, p.
- *Personal Report*]. Vol. via <http://ioanmirceapascu.ro/> : 112.

ABSTRACT

This paper aims to explore the geometry of the Romanian-Israeli relations, by unveiling the responsible elements that shaped the matrix of bilateral interactions in the period 1989-2010. Moreover, the paper will focus on the conceptual overlapping between Romania's relations with Israel and US (mostly from a NATO-related perspective) and on the transmission-belt role played by the Jewish state and by various Jewish communities in Romania's endeavours to join the US-led 'security umbrella'.

Keywords: *Romania*, Israel, US, NATO enlargement, security cooperation, foreign policy

Eduard Rudolf Roth holds a PhD in International Relations with the National School for Political Studies and Administration in Bucharest. He is specialized in Romania's foreign policy and International Relations Theories.

Riscurile privind punerea în practică a acordului politic pentru apărare

George Scutaru

Luna iunie va aduce primele informații, măcar la nivel neoficial, despre intențiile fiecărui minister privind alocarea bugetară pe care o va solicita și negocia cu Ministerul de Finanțe pentru anul următor. Experții vor începe “corvoada” anuală a negocierii cu Ministerul de Finanțe, lucru îngreunat și de faptul că 2016 este un an electoral încărcat, cu două serii de alegeri, locale și parlamentare, în asemenea momente interesele pe termen scurt, de ordin electoral, prevalând de cele mai multe ori. Potrivit Legii finanțelor publice, „Ordonatorii principali de credite au obligația ca până la data de 15 iulie a fiecărui an să depună la Ministerul Finanțelor Publice propunerile pentru proiectul de buget și anexele la acesta, pentru anul bugetar următor, cu încadrarea în limitele de cheltuieli, și estimările pentru următorii 3 ani, comunicate potrivit art. 33, însoțite de documentații și fundamentări detaliate”, (Art.34/1).¹ Deși este foarte posibil ca incapacitatea noastră administrativă să determine întârzieri, care de altfel s-au și produs în mod constant, și doar spre toamnă, cu puțin timp înainte ca bugetul să fie adoptat de Guvern, să știm care este viziunea bugetară finală a Executivului pentru următorul an.

Primele consultări cu partidele parlamentare ale Președintelui Klaus Iohannis au avut loc la 12 ianuarie și au avut drept scop încheierea unui acord politic pentru finanțarea Apărării cu 2% din PIB începând cu 2017 și menținerea acestui nivel minim până în 2027. Nici un partid nu s-a împotrivit subiectului, existând asupra textului propus înainte de întâlnire doar câteva observații de formă, astfel că până în seara zilei de luni, 12 ianuarie, toate partidele

au agreeat textul propus de Președintele Iohannis, document ce a și fost semnat a doua zi, la Palatul Cotroceni.

După trei zile, la 16 ianuarie, Klaus Iohannis se întâlnea la Bruxelles cu secretarul general al NATO, atât în discuțiile oficiale, cât și în declarația făcută presei, Jens Stoltenberg subliniind importanța acordului încheiat de partidele parlamentare pentru susținerea unei finanțări de minim 2% din PIB pentru apărare. Oficialul NATO spunea cât se poate de limpede: „Aș dori să salut, și am discutat acest lucru în întâlnirea noastră, decizia României de a ajunge la un consens politic cu toate partidele parlamentare pentru a ajunge la un minim de 2% din PIB pentru apărare, ceea ce înseamnă că nu mai reducem bugetele de apărare, ci le creștem. România este un bun exemplu prin angajamentul pe care și l-a asumat de a aloca 2% din produsul intern brut pentru apărare până în 2017. Eu voi folosi exemplul României pentru mulți dintre aliații noștri, afirmând că, dacă România poate să crească acest procent pentru apărare, ceea ce este o acțiune foarte importantă pentru România și o acțiune foarte importantă pentru noi toți aliații, ar trebui să fie o dovadă pentru toți aliații că se poate. Așa că vă mulțumesc, încă o dată, pentru toate contribuțiile dumneavoastră, pentru toate activitățile și pentru leadershipul pe care îl aveți. Vă felicit, domnule președinte”²

Cuvintele de apreciere nu au fost doar pentru președintele Iohannis, ci și pentru România, pentru acțiunea pe care și-a asumat-o întreaga clasă politică de la București. A mai existat înainte o decizie CSAT, luată în mandatul Președintelui Băsescu, prin care se hotărâse

creșterea graduală cu 0,3% din PIB a bugetului MAPN în fiecare an, astfel încât în 2016 să fie atins nivelul de 2% din PIB. Desigur, decizia nu a fost respectată, în primul rând de Guvern, deși vicepreședinte al CSAT este premierul, iar ministrul de Finanțe este membru al CSAT. Dar asta ar putea fi o altă discuție despre cât de respectate sunt deciziile luate în CSAT, mai ales când vine vorba de finanțarea unor proiecte asumate. Diferența dintre acordul politic realizat de Iohannis și decizia CSAT din vremea lui Traian Băsescu este că de data aceasta avem un document asumat de întreaga clasă politică, putere și opoziție. Testul seriozității aparține în acest an coaliției de la guvernare, PSD, UNPR, PC și minoritățile trebuind să dovedească la bugetul pentru 2016 că promovează o alocare substanțială pentru Apărare, astfel încât finanțarea pentru cheltuielile militare să atingă un plafon de circa 1,7% din PIB, pentru ca în 2017 să poată fi atins nivelul asumat de 2% din PIB.

În 2014, la final de an, finanțarea pentru Apărare atinsese 1,47% din PIB. Mai mult decât primiseră militarilor înainte, mai puțin decât se angajaseră, în februarie 2013 în CSAT, premierul, ministrul de Finanțe și ministrul Apărării. În 2015, chiar dacă MAPN a primit o sumă în lei puțin mai mare decât a avut în 2014, raportat la PIB bugetul Apărării a scăzut. La NATO planificarea resurselor se face prin raportare la PIB și, din păcate, după acest criteriu, s-a redus bugetul MAPN de la 1,47% în 2014 la 1,4% în acest an. Premierul Ponta are datoria să crească bugetul Apărării la rectificarea din august cu minim 0,1% din PIB pentru ca în acest fel să demonstrăm cu adevărat aliaților noștri din NATO că suntem capabili să asigurăm un trend ascendent cheltuielilor militare, că nu încercăm să mai mimăm asumarea unor angajamente, gândindu-ne că „lasă, merge și așa”. Nu mai merge să ne comportăm în acest stil păgubos, pentru că războiul hibrid este prezent în mijlocul nostru, mai mult decât credem, decât anticipam și chiar decât ne-am dori.

Nu trebuie să vezi în fața ochilor coloane rusești de blindate sau artilerie auto-propulsată pentru a simți suflarea Moscovei în ceață. Atacurile cibernetice, la care s-a referit în ultimele intervenții publice și fostul director

al SRI, George Maior³, sunt un instrument pe care Moscova îl folosește constant, spionajul devine în această zonă tot mai agresiv, specularea unei eventuale instabilități sociale sau politice sau chiar stimularea unor probleme interne, încurajarea unor tendințe autonome care pot slăbi statul român, pe fondul unei politici naționaliste tot mai conturate în regiune a premierului maghiar Orban, încercarea de sporire a controlului în anumite zone ale economiei, încurajarea unor probleme de imagine ale României în Occident, gherila informațională, survolurile avioanelor militare ruse în regiunea Mării Negre, riscul ca și în plan naval să poată exista raiduri prin care se vrea inhibarea apetitului unor investiții străine în zona platformei continentale, independența energetică a zonei fiind în contradicție flagrantă cu interesele Rusiei, toate acestea sunt fațete ale războiului hibrid pe care Rusia îl desfășoară aici, la noi.

Discutam cu un fost purtător de cuvânt al Departamentului de Stat al SUA, care îmi spunea că pe probleme de securitate există o coordonare în ceea ce privește comunicarea publică, în fiecare zi, între Casa Albă, Departamentul de Stat și Pentagon. Subliniez, în fiecare zi. La noi nu există așa ceva, fiindcă abia acum se mai risipește mirosul prafului de pușcă rămas de pe urma „războiului” dintre palate. Poate ar fi cazul ca pentru calibrarea unor reacții, mai ales în cazul unor declarații ostile venite dinspre Moscova, să existe o minimă coordonare la nivel tehnic, în timp util, între Președinție, Guvern, MAE, MAPN, pentru a se identifica modalitatea cea mai potrivită de răspuns. Într-o țară a breaking news-urilor, unde de-a valma vezi știri despre Oana Zăvoranu, NATO, cutremure, amenințările Rusiei și reducerea TVA, tendința spre superficial face ca o declarație a unui oficial rus să fie prezentată cât mai apocaliptic, urmând oricum a fi înlocuită în câteva ore de „nunta secolului,” sau „meciului anului,”.

Acest tip de prezentare bombastică face de fapt jocul rușilor. Posibila orientare a rachetelor ruse către România în momentul începerii activității scutului american de la Deveselu este prezentată de multe ori în mass media de parcă ar urma un atac iminent, făcând pe unii români să se gândească cu teamă că ar exis-

ta un risc real. Urmăriți postările la articolele care tratează declarațiile belicoase ale unor demnitari ruși și veți vedea „binevoitori” care afirmă că nu are rost să ne supunem unui risc inutil găzduind scutul anti-rachetă american. Nu sunt lucruri întâmplătoare în războiul informațional declanșat de Rusia. La cartierul general al NATO și la Washington se discută tot mai serios despre cum să se reacționeze la agresivul val de dezinformare pe care Moscova îl propagă prin canale proprii sau prin mass media străină. Poate ar fi cazul să ne gândim și noi, aici, la o strategie de contracarare. Pentru că avem resursele necesare. Poate, spre exemplu, că niște discuții informale între anumite instituții și lideri de opinie și unii jurnaliști nu ar strica. Chiar dacă la Bruxelles sau la Washington se elaborează diferite strategii, cred că nu este suficient să așteptăm să ni se livreze răspunsurile la niște întrebări cărora noi ar trebui să le facem față în primul rând.

Preocuparea la nivelul NATO și UE în ceea ce privește războiul hibrid este evidentă. Nu întâmplător, la reuniunea miniștrilor de externe ai statelor membre ale NATO din 14 mai a.c. de la Antalya, Turcia, tema contracarării războiului hibrid a fost pe larg dezbătută, insistându-se pe nevoia intensificării cooperării dintre cele două organizații. „Ne vom asigura că strategiile pe care le dezvoltăm sunt complementare, că vom coopera rapid și eficient în cazul unei amenințări hibride la adresa unuia dintre membrii noștri” a afirmat cât se poate de clar secretarul general al NATO Jens Stoltenberg după reuniune.⁴

Este însă îngrijorătoare perspectiva alocărilor bugetare pentru apărare, în contextul actual al estimărilor privind creșterea deficitului bugetar. Ultimul raport al Comisiei Europene arată că „pentru 2016, este de așteptat ca deficitul global să se deterioreze brusc la 3,5% din PIB. Această prognoză încorporează prevederile noului proiect de cod fiscal, adoptat de Guvern în 25 martie, în prezent fiind așteptată aprobarea din partea Parlamentului”. Deficitul calculat de experții Comisiei depășește calculele Consiliului Fiscal, indicate în Opinia asupra proiectului de revizuire a Codului Fiscal. Deficitele efective care ar prevala în urma adoptării proiectului noului Cod Fiscal ar fi de 3,1% din PIB în 2016, 2,7% din PIB în 2017, 3,5% din PIB

în 2018 și 3,7% din PIB în 2019, arată Consiliul Fiscal.⁵ Se conturează astfel perspectiva ca actualul Guvern să nu mai poată susține alocările estimate pentru Armată, în ciuda angajamentelor asumate la NATO, a situației de securitate din regiune și a acordului politic încheiat în ianuarie la Cotroceni.

Cred că ar fi util pentru cititori să reluăm prevederile acordului care are semnatura, din partea celor care guvernează, a lui Victor Ponta, ca președinte PSD, a lui Gabriel Oprea, în calitate sa de președinte UNPR, a lui Daniel Constantin, ca președinte al PC și a lui Varujan Pambuccian, ca lider al grupului parlamentar al minorităților naționale.

„Noi, semnatarii acestui accord politic național, ne angajăm, în toate acțiunile noastre viitoare referitoare la sistemul de apărare, să urmărim atingerea următoarelor obiective:

1. Creșterea finanțării pentru apărare, astfel încât, la nivelul bugetului pentru anul 2017 să se atingă 2% din PIB. Garantăm astfel asigurarea unui suport financiar corespunzător domeniului apărării, ca o condiție esențială pentru buna funcționare a Armatei României, prin susținerea și dezvoltarea de programe de înzestrare și pregătire.

2. Menținerea pentru următorii 10 ani, în perioada 2017-2027, a unui nivel de finanțare a Armatei de cel puțin 2% din PIB, iar în situația în care resursele financiare o vor permite, creșterea acestui procent în funcție de nevoile de securitate și de obligațiile pe care România și le poate asuma. Ne angajăm să creăm un cadru predictibil și stabil, astfel încât să fie evitate pe viitor decizii prin care procentul alocat apărării să fie diminuat sub nivelul de 2% din PIB, fapt cu efecte negative asupra capacității operaționale a Armatei.

3. Garantarea unui consens politic național între toate partidele parlamentare care se obligă, indiferent că sunt la putere sau în opoziție, să respecte angajamentul ferm de susținere a alocărilor bugetare pentru Armată la nivelul constant de minim 2% din PIB pentru următorii 10 ani.

4. Susținerea planificării bugetare multi-
anuale a cheltuielilor militare, pentru asigu-

rarea predictibilității politicii de înzestrare a Armatei României cu tehnică modernă de luptă, precum și dezvoltarea unor proiecte de cooperare între industria națională de apărare și companii de profil din alte state.,⁶

Vine, astfel, momentul ca cei care au semnat acest acord să dea dovadă de responsabilitate, să arate că există într-adevar un consens politic național și că vor sprijini, la realizarea bugetului pentru urmatorul an, o alocare suficientă pentru MAPN, care să permită ulterior, la stabilirea bugetului pentru 2017, atingerea acelui nivel asumat de 2% din PIB pentru apărare.

În plus, este nevoie ca la nivelul MAPN să se realizeze o analiză strategică a apărării pentru a se identifica nevoile reale de înzestrare, urmând ca ulterior să se stabilească programul multi-anual de înzestrare și calendarul de punere în practică a acestui program. Nu vom putea însă vorbi de o predictibilitate a procesului de înzestrare dacă nu va exista o finanțare multianuală certă și acest lucru nu este posibil decât în cazul unei asumări politice evidente din partea celor care au semnat acordul politic în ianuarie la Palatul Cotroceni. În 1998 a început, cu ajutor american, implementarea Sistemului de Planificare, Programare, Bugetare și Evaluare (SPPBE) la nivelul MAPN., procesul fiind finalizat în 2002. Prin acest sistem, introdus în SUA încă din anii '60 în timpul secretarului apărării Robert Mc Namara, se urmărește folosirea eficientă a resurselor în vederea realizării capabilităților militare planificate.⁷ Am reușit să formăm planificatori, să integrăm concepte și sisteme, ne mai trebuie însă și mijloacele reale pentru punerea în practică.

Până în 2017, Armata României poate beneficia de o sumă estimată la 7-10 miliarde euro pentru achiziționarea de tehnică militară modernă. Este o sumă semnificativă, care va atrage interesul multor companii de profil din SUA și Europa de Vest. Achizițiile de armament au și o puternică încărcătură politică, pentru că întotdeauna un guvern este interesat să-și susțină companiile din domeniu pe o piață cu o concurență semnificativă. În plus, discutăm și despre întărirea relației politice cu statele care vor furniza tehnică de luptă necesară armatei noastre. Dincolo de relațiile personale care se

pot cimenta de-a lungul timpului între lideri, mai există încă un aspect de care cred că ar trebui să ținem cont. Marile companii care produc armament sunt deosebit de influente și au o capacitate recunoscută de lobby, indiferent dacă vorbim de Capitol Hill sau Casa Alba, de Cancelaria Federală, de Downing Street 10 sau de Palatul Elysee. Pe lângă angajamentele asumate, care sunt, desigur, foarte importante, în balanța unei decizii politice de a sprijini un aliat aflat într-o situație dificilă, va cantări mult și interesul de a proteja investițiile propriilor companii. Cu cât vor exista mai multe investiții occidentale în România, cu cât mai multe companii americane sau din Vestul Europei vor produce la noi, cu atât vom fi mai siguri că vom putea beneficia de un sprijin real și consistent în cazul în care vom avea nevoie de un asemenea suport.

Și în final, acest program multi-anual de înzestrare pentru armata noastră va reprezenta și o uriașă oportunitate pentru încheierea unor parteneriate tehnologice între companiile occidentale și cele din industria autohtonă de apărare, pentru apariția unor investiții de calibru în România.

Obiectivul nostru nu trebuie să fie doar achiziționarea de rachete sol-aer sau anti-tanc, modernizarea fregatele sau accesarea în programul F-35, ci crearea mediului propice pentru producerea acestei tehnici în România, pentru exporturi pe terțe piețe, pentru apariția unor locuri de muncă de înaltă specializare, toate însemnând, de fapt, relansarea industriei naționale de apărare.

Aceste oportunități au fost intuite clar de președintele în funcție, Klaus Iohannis insistând asupra acestor aspecte în declarația publică făcută după semnarea acordului politic de către partidele parlamentare: „Este obligatoriu ca aceste fonduri, ce vor reprezenta un efort bugetar al întregii țări, să fie alocate cu responsabilitate în programe de înzestrare cu adevărat necesare Armatei. Acest demers poate deschide calea cooperării tehnologice între firmele de profil din România și cele ale aliaților noștri, constituind o oportunitate pentru industria națională de apărare. Putem vorbi de locuri de muncă și de apariția unor unități de producție pe teritoriul național. Trebuie însă

să avem o viziune pentru aceste lucruri și cer Ministerului Apărării să întocmească un program multianual de înzestrare bazat pe nevoile reale ale Armatei, care să țină cont de provocările de securitate și de obligațiile noastre ca membru al NATO. Orice leu al cetățeanului român este necesar să fie investit acolo unde trebuie în apărare și nu să fie irosit, așa cum s-a mai întâmplat în trecut.”⁸

Din toate aceste considerente prezentate mai sus, cred că în acest an Guvernul, toate partidele parlamentare, ar trebui să aibă ca obiectiv începerea punerii în practică a acordului politic pentru asigurarea unei finanțări pentru apărare de 2% din PIB pentru perioada 2017-2027. Este necesar ca, în primul rând, partidele politice să renunțe la tentația de a sacrifică, de dragul câștigării alegerilor, obligația pe care o au pentru apărarea suveranității, independenței, unității și integrității teritoriale a României, obligație ce decurge din jurământul politicienilor depus la investirea în funcție. Ar fi astfel și o bună ocazie pentru clasa politică să arate că poate susține un proiect pe termen mediu, că începem să avem un plan de acțiune care depășește o săptămână, o lună sau cel mult un an.

Note

¹ <http://lege5.ro/Gratuit/geydsnjzgu/legea-nr-500-20-02-privind-finanțele-publice>, accesat pe 5 mai 2015

² http://www.presidency.ro/?_RID=det&tb=date&id=15440&_PRID=search, accesat pe 10 februarie 2015.

³ <http://www.mondonews.ro/george-maior-romania-a-anticipat-bine-actiunile-rusiei/>, accesat pe 3 mai 2015

⁴ http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_119421.htm, accesat pe 10 aprilie 2015.

⁵ http://economie.hotnews.ro/stiri-finanțe_banci-20-077252-stire-trecuta-vederea-din-prognoza-economica-primavara-comisiei-europene-noul-cod-fiscal-duce-deficitul-bugetar-3-5-adica-fix-cat-spunea-consiliul-fiscal-martie-aratand-asta-duce-reintrarea-procedura.htm?utm_source=newsletter&utm_campaign=O+stire+tr+ecuta+cu+vederea+din+prognoza+economica+de+primavara+a+Comisiei+Europene%3A+Noul+Cod+Fiscal+va+duce+deficitul+bugetar+la+3%2C5%25.+Adica+fix+cat+spunea+Consiliul+Fiscal+in+martie%2C+aratand+ca+as+ta+ar+duce+la+reintrarea+in+procedura+de+deficit+exc+esiv&utm_content=Newsletter-20679320150506, accesat pe 5 mai 2015.

⁶ <http://www.presidency.ro/static/Acordul%20politic%20national%20privind%20cresterea%20finantarii%20pentru%20Aparare.pdf>, accesat pe 5 mai 2015.

⁷ Mirel Țariuc, “Considerații cu privire la conținutul și evoluția conceptului de planificare a apărării și impactul introducerii Sistemului Planificare Programare Bugetare, Evaluare”, *Monitor Strategic*, Nr.3-4, 2008, <http://www.mapn.ro/diepa/ispaime/files/ms342008.pdf>.

⁸ http://www.presidency.ro/?_RID=det&tb=date&id=15425&_PRID=search, accesat pe 3 mai 2015.

ABSTRACT

Given that Europe is facing the worst security crisis since the fall of the Iron Curtain, the issue of defence budgets has become an acute matter for NATO. The reassurance measures on the eastern flank of the Alliance, the terrorist threat, instability in the MENA region represent challenges for NATO members, which put significant pressure not only politically, but also on the budget. Romania was appreciated in January this year by NATO Secretary General Jens Stoltenberg for the initiative of President Klaus Iohannis to conclude a political agreement signed by all parliamentary parties to support a minimum defence budget of 2% of GDP for the 2017-2027 interval. There are however some dangers that may call into question the agreement and implicitly the start of the programmes of equipping the Romanian Armed Forces with modern technology. Apart from an inability to complete projects undertaken in the medium term, an increase in the deficit in the coming years, following the implementation of tax relaxation measures in 2015, is another risk. It adds to the election weight of the year 2016, as often at such times budget funds are used for election-related projects, which may cause a delay in the promised supplementing of funding for defence.

Keywords: Europe, crisis, defense, resources, armed forces, Romania, budget, challenges

George Scutaru served as National Security Advisor to the President of Romania and Head of the National Security Department. From 2004 to 2014, he served as an elected Member of the Chamber of Deputies and he took responsibility in a number of key positions on the Committee for Defense, Public Order and National Security. Mr. Scutaru holds a M.A. in International Relations and a B.A. in History, all of them with the University of Bucharest and he is a graduate of the National Defense College, National Intelligence College and the NATO Defense College – Rome.

De la neîncredere și teamă la cooperare și parteneriat. România și Ucraina după Euromaidan și anexarea Crimeei de către Rusia

Dr. Șerban Filip Cioculescu

Se știe că Rusia și Ungaria sunt statele vecine privite de români cu cea mai mare doză de neîncredere¹, din cauza experiențelor istorice conotate negativ în mentalul colectiv și a unor mitologii politice cu accent pe victimizarea poporului român. Un alt stat privit preponderent negativ de români, în mai toate sondajele de opinie, a fost Ucraina. Folosim timpul trecut, deoarece actualul context pare a favoriza o apropiere solidă în plan politic și strategic între cele două state, ceea ce va atrage modificarea percepției publice, mai ales dacă Ucraina va da dovadă de bunăvoință față de interesele românești legitime. După anul 1991, Ucraina s-a reconstituit ca stat național independent, după ce încercase fără succes acest lucru între 1918-1922. Din punct de vedere geopolitic, ucrainenii au avut avantajul posedării celei mai întinse porțiuni din litoralul Mării Negre, alături de Turcia, lucru ce nu mai este pe deplin adevărat după ce Rusia a anexat Crimeea în 2014. Temporar sau definitiv, Ucraina a pierdut circa 750 km de coastă și 2,3 milioane locuitori.² Fără această peninsulă de mari dimensiuni, litoralul ucrainean este practic scindat, iar Rusia în caz de conflict militar poate desanta forțe și controla linia de coastă pontică, sau chiar ataca Ucraina dinspre Sud spre Nord. De asemenea, Ucraina pierde accesul la gazele și petrolul din apele teritoriale ale peninsulei. Pentru România, mutarea spre vest a graniței maritime a Rusiei și aducerea de către aceasta a unor armamente ofensive (inclusiv posibile arme nucleare) în Crimeea, reprezintă evoluții extrem de grave.

Situația teritoriilor răpite de URSS României

Revenind la epoca anilor '90, noul stat ex-sovietic a devenit rapid unul dintre vecinii-problemă ai Bucureștiului, existând aproape permanent o stare de încordare, de neînțelegere și lipsă de încredere între cele doi vecini. Iar stereotipurile dinamice specifice mentalului colectiv ale celor două popoare au contribuit masiv la acest climat de neîncredere și pe alocuri de ostilitate. Mai mulți politicieni români în primii ani post-comuniști au declarat că nu recunosc Ucraina în granițele ei actuale, deoarece teritoriile românești răpite de URSS nu ar avea ce căuta în posesia acestui stat. Chiar Parlamentul de la București a adoptat o declarație în acest sens.

Ca să folosim o metaforă, Ucraina a comis un imens „păcat” în ochii a milioane de români: cu voia ei, a devenit moștenitoarea *de jure* a teritoriilor românești, răpite de către U.R.S.S. prin Pactul Ribbentrop-Molotov (Bucovina de Nord, Bugeacul, Herța, Hotin) dar și prin cedările stupide și motivate ideologic-pragmatic ale Anei Pauker și acoliților ei – cazul Insulei Șerpilor. România a trebuit să cedeze URSS în cursul anilor 1940, 1944 și 1948 vaste teritorii, majoritatea locuite încă din vechime de populații românești. Mulți români cred și acum că s-ar fi putut cere de către București în anii 1991-1992 conform dreptului internațional, după dispariția U.R.S.S.-ului și desființarea Pactului de la Varșovia, o „renegociere” cu Ucraina a destinului „teritoriilor răpite”. De pildă, am avut discuții cu persoane de diverse

ranguri din MAE și din serviciile de informații care regretau sincer că România a semnat cu Ucraina Tratatul de bază în 1997 fără a solicita anterior retrocedarea Insulei Șerpilor. Moralmente, Insula Șerpilor ar fi trebuit să revină României deoarece a fost cedată fradulos, prin „dol”, de regimul comunist, care a încălcat și legile interne. Insula a fost anexată fraudulos de Uniunea Sovietică la 4 februarie 1948³, printr-un protocol făcut pe genunchi, în grabă, și predată URSS la 23 mai printr-un simplu proces-verbal.⁴ Se poate spune la o adică și că „tovarășa” Ana Pauker nu reprezenta cu adevărat poporul român, deoarece PCR venise fraudulos la putere, prin alegeri trucate. Protocolul nu a fost oricum legal, el nefiind trecut prin parlamentul românesc și nici prin cel sovietic!

De aceea în 1991 guvernul nostru a emis dubii privind legalitatea documentului. Din acel moment, tot mai mulți români au considerat Ucraina o „mică Rusie”, un instrument al Moscovei de limitare a securității României. Chiar și numele Ucraina pare suspect unora – sensul său fiind de „marcă”, „zonă tampon”, zonă de graniță.⁵ Mass media din Ucraina a acuzat adesea România pentru presupuse intenții revizioniste față de statul vecin, iar perspectiva aderării României la NATO era văzută cu teamă în anii 1999-2002 pentru că putea apărea „un factor suplimentar de presiune” asupra Kievului, ceea ce ar fi influențat negocierile privind zonele maritime disputate.⁶

În mandatul prezidențial al lui Ianucovici, decizia Kievului de a numi cetățeni ruși în posturi cheie – a se vedea ministrul Apărării Dmitri Salamatîn, deținător fradulos al dublei cetățenii, în condițiile în care legislația ucraineană nu permite acest lucru, – a întărit această senzație. De asemenea, Igor Kalinin, alt cetățean rus, a ajuns tot atunci șeful SBU, serviciul de informații ucrainean.⁷ Retrospectiv, singura posibilitate a României de a obține de la Ucraina acele teritorii ar fi fost o negociere de pe poziții de forță, având Rusia ca susținător și eventual și marile puteri ale UE (Franța, Germania), sau prin război, dar un asemenea conflict ar fi fost ușor de denunțat ca agresiune, așadar o faptă condamnată de către Consiliul de Securitate al ONU. Mai exista varianta ipotetică de a răscumpăra aceste teritorii, plătind pentru ele sau cedând Ucrainei anumite bunuri, titluri de va-

loare, acțiuni – de pildă investițiile românești la combinatul metalurgic Krivoi Rog.

Totuși ar trebui să fim mulțumiți că nu avem graniță directă cu Rusia (moștenitoarea *number one* a URSS – a se vedea armele nucleare și locul de membru permanent în CS al ONU), cum am avut în trecut. Ucraina nu e și nu va fi un adversar formidabil pentru România, fiind departe de potențialul Rusiei, mai cu seamă în condițiile în care armata sa a fost prinsă destul de nepregătită și slab dotată în conflictul cu separatiștii rusofoni ajutați direct de Moscova. Însă în stadiul actual al relațiilor ruso-ucrainene, cu un armistițiu fragil obținut la Minsk în februarie a.c., nu ar fi complet exclus ca Rusia să vizeze toată coasta ucraineană a Mării Negre, caz în care România și Rusia ar ajunge din nou state vecine!

Revenind la primii ani post-comuniști, Ucraina a invocat constant, în timpul discuțiilor cu partea română, succesiunea la fosta U.R.S.S., care i-ar conferi drepturi indiscutabile asupra teritoriilor românești ocupate prin forță militară de către Uniunea Sovietică după ultimatumul dat României în 1940. În plan juridic, URSS nu avea dreptul să „transfere” unui stat succesor o porțiune din teritoriul sovietic, neexistând clauze de transmisibilitate. Există opinia că România ar fi semnat „iresponsabil” tratatul din 1997 și am cedat de bună voie teritoriile respective... Dacă ar fi predominat în zona noastră o logică de tip realist, conform teoriilor relațiilor internaționale, conflictul s-ar fi soluționat poate pe calea armelor lăsând urme traumatice în mentalul colectiv al celor două popoare. Probabil că în anii '90 s-a luat în calcul și acest scenariu, dar prezența Rusiei în vecinătate și sprijinul dat de Moscova Kievului au inhibat din start această pornire. În plus ne-am fi anulat șansa de a adera la UE și NATO iar maghiarii din Ardeal ar fi intensificat propaganda secesionistă. A nu se uita că în anii '90 erau și români adepți ai intrării țării noastre într-un bloc militar cu Rusia, Ucraina și Iugoslavia...

Evident, în lipsa soluției militare considerată inacceptabilă, România s-a arătat deschisă începerii unor noi negocieri cu Ucraina, în anul 1995, având ca și subiect semnarea unui tratat privind regimul frontierei de stat, deoarece tratatul încheiat cu fosta U.R.S.S., în anul 1961, își încetase valabilitatea.

Tratatul de bază și agenda disputelor bilaterale

Deoarece România lupta să se integreze în NATO (iar buna vecinătate era un criteriu esențial pentru acceptare, conform *Study on NATO Enlargement* din 1995)⁸, pe 2 iunie 1997, la Neptun, a fost semnat oficial Tratatul de bună cooperare și vecinătate dintre Ucraina și România și Acordul conex, tratat prin care România a recunoscut oficial că nordul Bucovinei, sudul Basarabiei și Ținutul Herța, dar și Insula Șerpilor sunt teritorii aparținând statului ucrainean. Deși în 17 iunie 2003 a fost semnat la Cernăuți și Tratatul privind regimul frontierei de stat, document intrat în vigoare la 27 mai 2004, a rămas o vreme în litigiu situația apelor aferente platoului continental al Insulei Șerpilor și a zonelor economice exclusive. Arealul maritim conține petrol și gaze așadar interesul celor două țări a fost unul semnificativ. Ca să demonstreze că Insula Șerpilor are dreptul la platou continental și zonă economică exclusivă (12.000 mile maritime) nu doar la ape teritoriale, ucrainenii au încercat între 2001 și 2008 să construiască artificial pe insulă un oraș, o bancă, săli de cinematograf, spital, fapt ce a provocat iritare dar și ilaritate la București, juriștii din MAE fiind convinși că CIJ va considera insula o simplă stâncă nelocuită, adică exact ceea ce s-a întâmplat. În mod bizar, unii români au rămas cu părerea greșită că CIJ ne-a dat înapoi chiar insula, deși României i s-a atribuit circa 80% din zona maritimă în dispută. Mai trebuie spus că România a propus părții ucrainene o împărțire de tip 50%-50% a zonei în litigiu dar s-a lovit de un refuz categoric.

Așadar contenciosul privind platoul continental al Insulei Șerpilor și delimitarea zonelor economice exclusive nu a putut fi soluționat prin negocieri amiabile, decizia finală aparținând Curtii Internaționale de Justiție, care a și dat veredictul în anul 2009. Ambele state au recunoscut acest verdict, bazat pe articolul 121, partea a-VIII-a a Tratatului de la Montego Bay asupra dreptului internațional al mării, iar clasa politică a ambelor țări are datoria să explice populațiilor că trebuie să accepte situația așa cum a fost ea pusă pe baze juridice imparțiale de către CIJ. Între 1966-1989, România și URSS nu reușiseră prin negocieri o

delimitare echitabilă a platoului continental, așadar contenciosul a fost transmis mai departe statului succesor Ucraina. Trebuie spus că succesul României s-a bazat atât pe validitatea argumentelor expuse la Haga cât și pe valoarea echipei trimise de MAE să pledeze cauza țării noastre: Bogdan Aurescu, Cosmin Dinescu, Călin Fabian dar și alți diplomați de valoare din cadrul Oficiului pentru Frontiere și Delimitări Maritime (OFDM). De asemenea, câțiva buni experți în cartografiere de la Direcția Topografică a Ministerului Apărării Naționale și experți din cadrul Agenției Naționale pentru Resurse Minerale. Un element probabil decisiv a fost și prezența în cadrul delegației României a cel puțin trei faimoși profesori străini de Drept Internațional: James Crawford – Universitatea din Cambridge, Alain Pellet – Universitatea Paris Ouest Nanterre-La Défense și Vaughan Lowe – Universitatea din Oxford.

Se pune întrebarea de ce sunt atât de sensibile cele două națiuni vecine legat de Insula Șerpilor? Dincolo de gazele și petrolul din platoul continental, atâtea câte or fi, care în proporție covârșitoare vor fi exploatate de companii multinaționale care concesionează acest drept, Insula Șerpilor tinde să fie și un simbol identitar: Insula lui Ahile, miticul Leukos, dar și sediul Mănăstirii Albe din balade și legende. Mulți români trăiesc încă rana sufletească și obsesia cedării Basarabiei, Herței și Nordului Bucovinei din iunie 1940 – fără a lupta, fără a ne sacrifica tinerii în lupta cu “monstrul roșu”, o lașitate care până la urmă ne-a permis să intrăm cu armata intactă în lupta contra URSS peste doar un an! Ceea ce este o consolare slabă. De aici până la a pretinde că în 1991 ar fi trebuit chiar să luptăm cu Ucraina pentru teritoriile răpite mai este doar un pas! De ce să triumfe decupajul geopolitic făcut de Mihail Kalinin, președintele Sovietului Suprem, contrar intereselor românești? Nu știm actualmente în ce măsură Adrian Severin a cedat sau nu lamentabil în fața șefului delegației ucrainene cu care negocia tratatul, Buteiko, dar e clar că dacă nu am fi fost obsedați de aderarea rapidă la NATO, care oricum a venit abia în 2004, puteam negocia mult mai dur cu vecinii răsăriteni!

Însă ar fi fost poate catastrofal să punem în discuție ordinea teritorială de la Helsinki, de

aceea ar fi absurd să îl vedem pe Adrian Severin ca pe un “trădător”. Oricât de corupt și de imoral ar fi fost în unele episoade din viața sa (mai ales ca europarlamentar...), A.S. a fost un diplomat de calitate. Cu aprobarea președintelui Emil Constantinescu, dornic să mulțumească cercurile atlantiste din Vest, Severin nu a avut o marjă de negociere satisfăcătoare, cu toate că serviciile de informații românești le furnizaseră șefului statului și premierului informații privind unele acțiuni agresive și subversive ale Ucrainei, cum ar fi unele manevre navale “la intimidare” în apropierea coastelor maritime românești. Cunoscut acest amănunt de la un fost membru al corpului de consilieri prezidențiali. În plus în cazul eșuării negocierilor cu Kievul, Severin nu avea alternative prea bune – ceea ce teoreticienii negocierii numesc BATNA (*Best alternative to a negotiated agreement*) era puțin consistentă în 1997 pentru România, cel puțin la nivel perceptiv. Presupunând că pe 2 iunie 1997 nu se semna “tratatul cu privire la relațiile de bună vecinătate și cooperare” dintre cele două țări, România putea încerca să pună presiune pe Ucraina și să își formeze o coaliție internațională de susținători, inclusiv plătind acțiuni de lobby la Paris, Berlin, Washington etc. Dar fără sprijinul Rusiei, e greu de crezut că ar fi existat cedări ale Kievului.

Semnarea tratatului de bază româno-ucrainean a acoperit și o temă sensibilă pentru noi - aspectul îmbunătățirii calității vieții românilor din Ucraina. Desigur, presa vorbește adesea de persecuțiile și discriminările la care sunt supuși acești români, de felul limitării accesului la carte românească, dificultatea de a avea școli și biserici, de a organiza evenimente culturale. Ucrainenii i-au separat artificial pe românii “lor” în moldoveni și români, copiind parcă modelul comuniștilor care au condus Republica Moldova până în 2009. Comunitatea românească conform statisticilor ar reprezenta a treia etnie ca pondere din Ucraina, după ucrainenii și ruși, din păcate fiind divizată artificial în “români” (151.000 persoane) și „moldoveni” (258.600 persoane). Știm că URSS a practicat divizările artificiale de grupuri etnice sau a creat grupuri din nimic, însă acum URSS a dispărut și aceste practici neamicale ar trebui și ele eliminate. Printre problemele cu care se confruntă minoritatea română din Ucraina

menționăm accesul la învățământul în limba maternă, utilizarea oficială a limbii române în administrație și în justiție, finanțarea activităților asociațiilor minorității române, media în limba română, păstrarea identității religioase, reprezentarea la nivelul administrației, reprezentare parlamentară mai adecvată, retrocedarea proprietăților care au aparținut comunității românești etc.

Un alt contencios bilateral privește construirea Canalului Bâstroe de către partea ucraineană, proiect anunțat încă din 2001. Dincolo de mult-discutata concurență cu Canalul Dunăre-Marea Neagră privind transportul comercial, există și problematica foarte sensibilă a impactului ecologic asupra faunei și florei din Delta Dunării. Nu doar România ci și ONG-uri și asociații ecologiste din Europa au atras atenția asupra consecințelor potențial foarte grave ale acestui proiect. Astfel, Fondul mondial pentru natură, Birdlife internațional și Wetlands Internațional au demonstrat că lărgirea canalului pe porțiunea navigabilă cu circa șase metri va reduce accesul la apă potabilă al României, va favoriza poluarea și efectele secetei, punând în pericol speciile protejate de păsări și pești existente în Delta Dunării. România nu dorește să saboteze eforturile de dezvoltare economică ale vecinei sale estice dar atrage atenția că prin construirea canalului Bâstroe sunt încălcate prevederile convențiilor de protecție a mediului de la Bonn, Espoo, Ramsar, Berna, Aarhus, dar și Convenția de Protejare a Dunării.⁹

Se adaugă și contenciosul legat de Insula Maican și de Krivoirot (combinatul în care România comunistă a investit atât de mult spre a nu obține aproape nimic) și avem un tablou complet al neînțelegerilor persistente. Din care nu trebuie să lipsească interesele ucrainene legate de Republica Moldova, interese ce coincid doar parțial cu ale Bucureștiului! Din unele telegrame Wikileaks a răzbătut frica oficialilor ucraineni că România și Moldova se vor uni, rezultând un soi de struțocămilă numită...”Romanova”! Denumire stranie, comică, inventată “peste noapte” de serviciile secrete ucrainene, de altfel recumite în spațiul ex-sovietic pentru lipsa lor de profesionalism și gradul sporit de amatorism. În plus, s-a dovedit din plin, în ultimii doi ani, și că erau in-

filtrate de agenții Moscovei la toate nivelurile. Practic acestea au “botezat” astfel o inițiativă propusă ex-președintelui moldovean Vladimir Voronin prin 2006 de către fostul ministru român de externe de a “înfrăți” România și Moldova și a adera împreună la UE. Știm acum că ucrainenii aveau o adevărată fobie față de scenariul unificării Moldovei cu România. Se poate spune fără teama de a greși că adesea politicienii de la Kiev au folosit România pe post de potențial inamic, spre a își construi identitatea națională, lucru ce nu le-a reușit, în mod evident, ca dovadă schimbarea loialității unei părți a populației din Crimeea și Donbas, în beneficiul Rusiei. Nu România ci Rusia s-a dovedit marele contestatar al suveranității și integrității teritoriale a Ucrainei, un lucru de care noile elite politice de la Kiev s-au convins deja.

De asemenea, a existat timp de peste un deceniu o stare de tensiune între Ucraina și Republica Moldova legată de utilizarea portului Giurgiulești, la Dunărea de Jos.¹⁰ Portul se situează la granița Moldovei cu Ucraina și România și aproape de confluența Dunăre-Marea Neagră (circa 134 km.). Ucraina a cedat la schimb acest port Moldovei, contra zona Palanca, dar spre a se construi un terminal pentru transport de pasageri. Acum Moldova vrea să creeze infrastructuri de depozitare a gazelor pentru import și export. În acest fel, concurența ar falimenta total portul ucrainean Reni, deja redus la o cronică lipsă de activitate pe fondul concurenței cu Giurgiulești. De precizat că ciculăția în și dinspre Giurgiulești presupune trecerea și prin apele teritoriale ucrainene, chiar la ieșirea din port. Din Marea Neagră, vapoare transportând gaze lichefiate sau petrol pot ajunge pe Dunăre, apoi pe Rin, până în Europa de Vest. Dar există ca posibilitate și conexiune spre Marea Mediterană. Acum, în contextul în care atât Moldova cât și Ucraina au pe teritoriul lor focare de conflict înghețat – Transnistria și Donbas – e probabil să fie accelerate eforturile de normalizare a relațiilor bilaterale, în cadrul eforturilor comune de a se opune planurilor Rusiei.

Până la episodul răsturnării regimului Ianucovici, ucrainenii nu au reușit să se împace cu efectele deciziei CIJ privind platoul Insulei Șerpilor. De amintit și că în 2008 Iulia Timo-

șenko le promitea adepților săi că nu va recunoaște efectele juridice ale deciziei CIJ, sfidând deschis Bucureștiul. Reamintim că după patru ani de proces, Curtea a deliberat pe 3 februarie 2009, ca României să îi revină 9.700 km² de platou continental din totalul de 12.200 km² iar opoziția ucraineană de atunci (mai ales Partidul Regiunilor, aflat la putere până în februarie 2014 și acum practic dezintegrat) l-a acuzat pe președintele Iușcenco de “trădare” a intereselor ucrainene prin înțelegeri secrete cu România, în schimbul aderării la NATO! Iușcenco, în loc să explice clar situația, a încercat să dea satisfacție publicului nedeszicându-se de propaganda antiromânească a unor politicieni din propriul partid.

Deși atât Traian Băsescu cât și Victor Iușcenco au fost pro-americani și pro-occidentali, iar liderul de la București a sprijinit clar “revoluția portocalie” de la Kiev (ca parte a strategiei românești pentru Regiunea extinsă a Mării Negre, demarată de București începând din 2005-2006), relațiile bilaterale nu s-au ameliorat, ba chiar din contră, deoarece noua putere din Ucraina avea un bazin electoral format masiv din naționaliști ucraineni din Vestul țării, cei care se temeau cel mai mult de “iredentismul” românesc! Nici relația personală de prietenie dintre ex-ministrul de externe al României, A. Cioroianu și omologul său de la Kiev, Arseni Iatseniuk (acum premierul Ucrainei și liderul unui partid important, Frontul Popular) nu a putut face mare lucru spre a detensiona situația, reușind doar să organizeze vizita la București a lui Victor Iușcenco în toamna lui 2007. Atunci, Băsescu și Iușcenco afirmău că s-a dat semnalul negocierii dosarelor nevralgice. Dar acest lucru nu s-a întâmplat iar contenciosul privind platoul Insulei Șerpilor a ajuns la Haga, cu rezultatul cunoscut. Relațiile dintre Ucraina și România post-Crimeea tind să evolueze către un parteneriat mai intens, din nevoia de a se proteja reciproc contra planurilor Rusiei, așa încât după vizita președintelui Klaus Iohannis, la Kiev, și întâlnirea cu omologul său ucrainean Poroșenko, e de așteptat să se deblocheze mai multe dintre dosarele contencioase româno-ucrainene. În viitor, este chiar posibil ca România să contribuie la instruirea forțelor militare ucrainene, în cooperare cu SUA, Polonia și statele baltice. Deocamdată 300 de

instructori nord-americani se ocupă deja de acest lucru, însă nici un stat NATO nu a furnizat încă arme letale Kievului, în ciuda cererilor repetate ale acestuia.

Scandalul legat de Bistroe va trebui rezolvat și el cumva, în noile circumstanțe mai favorabile. În anii din urmă, Bistroe devenise o rană deschisă în mentalul colectiv autohton: lărgirea canalului navigabil de către partea ucraineană era prezentată ca aducând mari prejudicii statului român, din punct de vedere economic (apărând un “rival” pentru canalul Dunăre-Marea Neagră), dar la fel de important și în plan ecologic - distrugerea faunei și faunei din Delta Dunării. În fața încăpățănării ucrainene, naționaliștii noștri au avut și ei reacția așteptată de tip “*no pasarán*”, adică există limite, fiți atenți că nu vom tolera orice faceti voi! Aceiași extremiști români afirmă uneori că nici nu există un popor ucrainean, fiind vorba de un amestec de ruși, tătari, cazaci, turci și slavi occidentali...Asemenea afirmații sunt ultra-jignitoare pentru majoritatea ucrainenilor și blochează nevoia de dialog. Fractura identitară dintre estul Ucrainei, dominat de ruși ortodocși, și vestul controlat de ucrainenii greco-catolici, mai apropiați de Polonia decât de Rusia, este destul de cunoscută și dezbătută la București, iar ciudatul război din Donbas (simultan insurecție locală separatistă, gherilă și “război hibrid” lansat de Moscova) a dus deja la refugiarea în Federația Rusă a câteva sute de mii de ucraineni etnici ruși și rusofoni. Alți numeroși ucraineni din zonele de conflict, inclusiv tătari din Crimeea, și-au găsit refugiul în Kiev și în orașele mari din Vestul Ucrainei. Fără ipocrizie, unii se tem afirmând că destrămarea acestui stat va duce la export de instabilitate și la noi, alții din contră, “își freacă mâinile”, așteptând o ipotetică recuperare a teritoriilor românești. Când unele cercuri din Rusia au sugerat că Moscova ar tolera sau încuraja chiar “decuparea” Ucrainei, cu participarea Poloniei, României și Ungariei – a se vedea scrisoarea ultra-naționalistului V. Jirinovschi, *deputy speaker*-ul Dumei către ministerele de externe ale României, Ungariei și Poloniei din 24 mai 2014¹¹ – România a păstrat consecventă linia de menținere a integrității teritoriale a Ucrainei. O poziție în concordanță cu atitudinea față de Kosovo, Osetia de Sud și Abhazia.

Noile relații româno-ucrainene: ce fel de perspective există ?

Avem așadar șanse să normalizăm finalmente relațiile cu Ucraina? Putem spera să avem treptat relații pozitive cu ucrainenii, mai ales dacă ne mulțumim cu granițele actuale? Sau este inutil și Ucraina va juca mereu rolul de “Gică contra” față de interesele României? În situația actuală Ucraină nu mai pare să poată fi controlată geopolitic pe termen lung de Rusia, cu toate că aceasta va menține conflictul înghețat în Est și va păstra Crimeea. De asemenea, ajunge oare sentimentul comun de anxietate față de o Rusie agresivă, dorința de a ne simți protejați, spre a fi catalizatorul unor relații constructive?

Dacă și la ei va reapărea mentalitatea de tip joc cu sumă nulă și fantezmele negative la adresa românilor, de tipul “Romanova”, nu va exista nici o șansă pentru reconciliere durabilă, caz în care Bucureștiul ar trebui să se întrebe dacă are rost să sprijine Ucraina în relația cu UE și NATO, sau să lase Polonia să o facă singură sau împreună cu SUA și Marea Britanie. Discutând și cu ucrainenii, am senzația ciudată că și ei înțeleg “moștenirea grea” primită de la Stalin și Hrușciiov, adică teritorii ce au aparținut Poloniei, României și Rusiei, și se tem că le vor pierde dacă nu sunt agresivi și vigilenți. Cu alte cuvinte, nu sunt siguri că România și Ungaria nu vor dori vreodată să copieze “modelul” Rusiei. Victimizarea Ucrainei și tendința noilor elite de la Kiev de a apropia țara de UE și NATO a contribuit la formarea unei imagini mai bune a statului și poporului ucrainean în ochii românilor. Important e să nu se piardă acest capital de simpatie. Așadar semnalele transmise dinspre București spre Kiev sunt de solidaritate și sprijin, iar elitele politice ucrainene răspund pozitiv. În declarații, președintele și premierul din Ucraina numesc România stat prieten și apropiat, iar Petro Poroșenko, originar din Basarabia, i s-a adresat pe 13 februarie 2015 președintelui român K. Iohannis direct în limba română, cu ocazia summit-ului Consiliului European.¹² România a fost invitată să participe cu trupe la exerciții militare pe teritoriul Ucrainei, alături de state precum SUA, Polonia, Bulgaria etc.

Interesul de a întări cooperarea cu Ucraina este și unul economic. În anul 2010, comerțul bilateral ajunsese la cifra de 1426,7 milioane USD, iar în 2011 la circa 2 miliarde USD, existând un anumit echilibru între importuri și exporturi. La 31.08.2011 în România erau înregistrate 409 societăți mixte româno-ucrainene, valoarea capitalului străin investit fiind de 12,4 milioane USD, Ucraina ocupând locul al-51-lea între partenerii economici ai României. Conform MAE al României – “La 30.11.2013, volumul total al schimburilor comerciale ale RO cu UA a fost de 1.719,7 mil USD, din care exportul a fost de 1.156,6 mil USD și importul de 563,1 mil USD, soldul fiind de 593,5 mil USD. Față de aceeași perioadă a anului 2012, volumul schimburilor comerciale a crescut cu 2,3%, din care exportul a crescut cu 18%, iar importul cu 8,1%.”¹³ Totuși, efectele crizei economice mondiale influențează negativ și comerțul bilateral, pe lângă situația dramatică a economiei ucrainene, care trebuie să suporte realitatea unui război “camuflat” cu Rusia. Pe fondul dezvoltării relațiilor economice, România a susținut constant Ucraina pentru integrarea în UE, și la fel a procedat și în epoca în care Kievul dorea aderarea la NATO (2003-2010, respectiv după august 2014 când președintele și premierul țării vecine au menționat dorința lor de a aduce Ucraina în Alianță). Când fostul ministru de externe T. Baconschi a vizitat Kievul în 2011, a avut grijă să sublinieze apăsător acest aspect. Dar o face în surdină, pasiv, arătând Kievului că nu este mulțumită de atitudinea generală a Ucrainei! S-a încercat o detensionare și o relansare a relațiilor printr-o vizită a ex-președintelui Băsescu în Ucraina în cursul anului 2012. Același președinte care o primea la Cotroceni pe fata Iuliei Timoșenko, exprimându-și solidaritatea cu fostul premier, pe atunci aflat în penitenciar, unde nu i se respectau drepturile decât parțial.

Deși ex-președintele Victor Ianucovici a fost omul rușilor (așa îl considerau cei mai mulți ucraineni iar azilul politic acordat cu brațele deschise de Moscova în februarie 2014 confirmă acest lucru), au existat indicii furnizate chiar de analiști politici ruși care sugerează că Vladimir Putin nu l-a sprijinit prea substanțial pe ex- liderul de la Kiev, cunoscut pentru caracterul său violent și pentru trecutul infrac-

țional – în vremea fostei URSS, la vârsta de 17 ani, a fost condamnat penal pentru furt, atac și tâlhărie.¹⁴ Rusia nu a putut împiedica insurecția populară și alungarea președintelui sprijinit de ea. În schimb a acuzat constant Occidentul că a încurajat sau finanțat o lovitură de stat „fascistă”, anume ca să scoată Ucraina din sfera de influență rusească. Nu avem deocamdată acces la arhive, la documente clasificate, ca să evaluăm corect ce forțe au stat în spatele revoluției Euro-maidanului de la Kiev. Știm doar că după ce Ianucovici a decis să nu accepte semnarea acordului de liber schimb aprofundat cu UE, în timpul summit-ului Parteneriatul Estic de la Vilnius, demonstrații pro-occidentali au protestat stradal tot mai intens și mai violent, iar jandarmeria și forțele speciale Berkut au făcut excese de zel, ceea ce a inflammat spiritele. Deja Ucraina era ruptă în două, practic, între adeptii occidentalizării și cei ai rămânerii alături de Rusia, care oferise Ucrainei perspectiva integrării în Uniunea economică eurasiatică. Era evident că Ucraina nu putea face parte concomitent din spațiul economic integrat al UE și din cel controlat autoritar de Rusia, iar UE și Rusia s-au perceput implicit ca fiind rivali în delimitarea spațiului de influență.

Așadar nu știm clar în ce măsură a fost vorba de o insurecție/revoluție sau lovitură de stat, ori o combinația a acestora. Nici dacă rolul preponderent l-au avut masele adunate în stradă spre a protesta contra violenței forțelor de ordine (începând din noiembrie 2013), sau cercuri de putere din Occident sau/și Federația Rusă, sau chiar rețele transnaționale de business care teoretic și-ar fi dorit acces la o piață mare, scoțând Rusia din joc. Deocamdată operăm doar cu scenarii și ipoteze.

Moscova și Kievul se mulțumesc să aibă relații minimale, pragmatice, dar presărate cu acuzații reciproce de încălcare a amistiului de la Minsk. Paradoxal, venirea la putere a lui Ianucovici în 2010 a permis atunci o relaxare a „corsetului” strâns în jurul minorității românești, de pildă prin drepturile de utilizare în administrația de stat a limbii române. După „revoluția” din februarie 2014, noua putere de la Kiev a dorit inițial o lege care să facă doar din limba ucraineană limbă oficială în stat, lovind în interesele minorităților. Din cauza protestelor interne și externe, s-a renunțat la

acest proiect, dar mulți au rămas cu impresia că noul guvern era dominat de extremiștii din Partidul Svoboda sau din Sectorul de dreapta. Că nu e așa s-a văzut la alegerile din octombrie 2014 când aceste partide practic nu au contat: doar șase locuri Svoboda și unul pentru Pravi Sektor, în timp ce pentru prima dată Partidul Comunist nu a obținut niciun loc!

Oricât ar dori, Ucraina nu poate ieși total din sfera de interes a Rusiei în primul rând din motive economice – depinde de gazele rusești și are mari datorii față de Rusia. Când Ucraina dorea să se asociază pieței unice europene, Rusia amenința că va scumpi cu 100 USD barilul de gaz natural, ceea ce e imens pentru economia ucraineană. Dar dacă se alătură pieței unice a Uniunii Eurasiatice atunci Rusia promitea că va menține un preț comun, stabil, pentru toate țările membre. Dar acordul de liber schimb și asociere cu UE a devenit o realitate în septembrie 2014, când Rada (Parlamentul) a aprobat acest document cu unanimitate – 355 de deputați, câți se aflau în sală în momentul votului. Însă Ucraina și UE au decis să amâne implementarea acordului de liber schimb și asociere până în 2016, spre a da o șansă în plus eforturilor diplomatice de normalizare a relațiilor cu Rusia. Acordul de pace de la Minsk (II) din februarie 2015, ce prevede retragerea armelor grele dincolo de anumite linii și încetarea focului, e respectat doar parțial, Moscova invocând neparticiparea sa directă la conflict și lipsa de control asupra separatiștilor, care periodic reiau luptele în arealul Luhansk-Donetsk. Acest acord a fost negociat de Ucraina, Rusia, Franța și Germania (așa-zisul format Normandia), după eșecul precedentului armistițiu agreat în septembrie 2014 tot la Minsk. Totuși Ucraina a ajuns la un acord cu Rusia spre a beneficia de fluxul de gaze, având un calendar de plată a datoriilor.

Este interesant că până la Euromaidan, adepții integrării europene păreau tot mai puțini și oricum mai puțin vocali în Ucraina, din contră se manifestau tot mai mulți adepți ai ideii că Ucraina trebuie să fie elementul de balansare dintre UE și Rusia. După Euromaidan și pierderea *de facto* a Crimeei, adepții occidentalizării sunt cei mai numeroși și mai vocali, ei fiind de altfel baza electorală a partidului Blocul Poroșenko și a partidului care îl sprijină pe

premierul Iașeniuk, Frontul Popular. În actuala situație, pare tot mai puțin probabil ca Ucraina să se mai întoarcă la vechiul status quo, anume de acceptare a dominației Rusiei în politica sa externă și de securitate respectiv integrarea în Uniunea Vamală Rusia-Belarus-Kazakhstan. Pierzând *de facto* Crimeea și controlul asupra unei părți a regiunii Donbass, Ucraina a pierdut și o parte a populației rusofone, de circa 8-10 milioane locuitori înainte de februarie 2014. Aceștia erau baza politică a Partidului Regiunilor, care câștigase confortabil alegerile precedente. În viitor partidele naționaliste ucrainene vor domina probabil destul de clar scena politică de la Kiev, iar oligarhii vor continua să joace un rol decisiv în viața politică și economică a țării.

Dincolo de „sindromul” țării de graniță

Presa românească speculează uneori asupra faptului că România ar avea interesul egoist de a nu mai fi țară de frontieră a UE și NATO, expusă riscurilor venite din afara acestor spații securizate, de unde nevoia logică a primirii Ucrainei și a altor state în cele două organizații. Dar este vorba de mai mult de atât. Oficial, România își dorește o extindere a spațiului de prosperitate și securitate spre Est, acesta fiind și un mod de a întări legăturile cu vecinii direcți. Ambele state trebuie să facă parte din aceeași familie de națiuni ce au în comun valorile europene perene. Ucraina și UE au semnat deja Acordul de Liber Schimb, el se va aplica din 2016, după cum a anunțat UE, cu toate că Rusia dorea să se mai amâne termenul. Există temerea că Rusia va încerca să saboteze integrarea economică a Ucrainei în piața comună a UE determinându-i pe separatiștii din Donbas să reia ofensiva către Mariupol sau chiar către Odesa. Analistul Vladimir Socor crede că Rusia va încerca să mai desprindă câteva „bucăți” din Ucraina, iar după fiecare episod secesionist va urma un nou acord de pace gen Minsk. Un stat ucrainean democratic, consolidat, funcțional e văzut de Rusia ca o un factor de risc, deoarece Ucraina ar tinde să se integreze la Vest. Moscova așteaptă garanții de neutralitate a Ucrainei și

de non-apartenență la spațiul economic al UE, sau poate că ar dori să decidă viitorul Ucrainei într-un tipar de negocieri cu SUA, UE și China privind o nouă ordine mondială, în care sferele de influență ale fiecărei mari puteri să fie recunoscute reciproc. Însă în SUA pare să se fi format un consens bipartizan contra recunoașterii sferelor de influență pentru Rusia și China, deoarece se argumentează că aceste puteri nu sunt amenințate dinspre Occident iar sferele de influență sunt doar pentru statut și imagine.¹⁵ Pe de altă parte, Moscova și Beijing fac tot posibilul să elimine prezența americană din zona Mării Negre-Caucaz, Asia Centrală și de Est, provocând un recul al ordinii liberale de tip occidental.¹⁶ Iar Beijingul, care în mod tradițional se opunea tendințelor de revizuire prin forță a granițelor – nu a recunoscut Kosovo, Abhazia, Osetia de Sud ca state – acum pare să consimtă la anexarea Crimeei și la “dreptul” Rusiei de a decide soarta rusofonilor din țările vecine, probabil spre a se asigura de loialitatea Moscovei în lupta lor comună contra “hegemoniei” sistemice a SUA. China dorește relații bune cu Rusia dar nicidecum refacerea imperiului rus, iar Asia Centrală este zona de rivalitate geoeconomică ruso-chineză.¹⁷ Beijingul se teme probabil de o intervenție rusă în Kazahstan ori Uzbekistan, de tipul celei din Crimeea.

Ucraina așteaptă de la oficialii UE să i se spună că este candidată la aderare, însă momentan Bruxelles nu vrea să ofere acest semnal. La fel, ar dori poate să primească *Membership Action Plan* din partea țărilor NATO, dar nu există unanimitate pentru așa ceva în Consiliul Nord-Atlantic. România, Polonia, SUA și alte câteva state nu pot convinge Germania și Franța, la fel ca și în aprilie 2008 la summit-ul NAC de la București. Așa încât Ucraina rămâne doar partener al NATO, având o Comisie comună (din 1997) și fiind membră în PfP (din 1994).¹⁸ La summit-ul din Wales, NATO a decis să creeze patru “trust funds” în domeniile comandă-control-comunicații, logistică și standardizare, apărare cibernetică și tranziția în cariera militară, spre a ajuta statul ucrainean să își modernizeze armata. România s-a oferit să conducă programul de apărare cibernetică a Ucrainei și a fost selectată compania Rasirom în acest scop, devenind un partener esențial al Kievului.¹⁹ Alianții s-au angajat să acorde în-

grijiri mediacale militarilor ucraineni răniți pe front iar *NATO Science for Peace and Security programme* a decis să își anuleze programele din Rusia și să dirijeze fondurile pentru cooperare științifică spre Ucraina.²⁰ România a susținut aceste evoluții considerate benefice pentru securitatea regională.

Administrația prezidențială Petro Poroshenko va beneficia de relații mai strânse cu UE și NATO iar România are interesul geostrategic să sprijine apropierea Ucrainei de Occident. Probabil că în Ucraina va fi organizat un referendum de aderare la NATO (cu toate semnalele negative dinspre Berlin și Paris) iar pe fondul sentimentelor ostile față de Rusia, majoritatea va dori chiar adererea. Însă state puternice din NATO, mai ales Germania și Franța, nu doresc să aducă în Alianță un stat ex-comunist întins, sărac, cu dispute teritoriale și relații proaste cu Rusia. Iar Moscova are tot interesul ca Ucraina să rămână un stat slab, sărac, și cu probleme, spre a nu îi permite să iasă definitiv din sfera sa de influență. Pe de altă parte, Ucraina nu e atât de slabă încât să nu poată ajuta Republica Moldova să izoleze Transnistria și să o slăbească economic, rupându-i comunicarea cu Rusia.

România e solidară cu Ucraina și deși probabil nu îi va vinde arme în viitorul apropiat, în schimb acordă îngrijiri medicale unor militari răniți în războiul din Donbas, la fel ca și Germania. De asemenea, alături de Polonia ar putea oferi inclusiv consiliere pentru aderarea la UE și NATO. Iar în viitor nu ar fi de negândit un batalion mixt româno-polonez la care să participe și plutoane din Ucraina și Republica Moldova. O pentagonală de acest fel ar consolida rolul de vector euroatlantic al României, cu toate că ar tensiona și mai clar relațiile cu Rusia. O Rusie care amenință România frecvent pentru acceptarea instalării elementelor scutului antirachetă american la Deveselu. Trilaterală România-Polonia-Turcia ar putea găsi o cale de cooperare cu Moldova și Ucraina.

Nu știm ce planuri are Vladimir Putin în Ucraina: dacă așteaptă o recunoaștere a apartenenței Crimeei la Rusia ca să renunțe la a mai ajuta separatiștii rusofoni din Donbas, sau dacă dorește proclamarea unui stat rus în Ucraina de Est ori permanentizarea conflictului înghețat de acolo, în maniera celui din Transnistria. Ori

scenariul maximalist al unei campanii militare de cucerire a întregului Est (pe linia Donului, mergând până spre Kiev) ori a întregii coaste maritime a Ucrainei, până la Bugeac (via Odesa), caz în care din nou Rusia ar avea granițe cu România. Nici ucrainenii nu știu, însă există o opinie dominantă în partea de Vest a țării, care insistă pe ruperea definitivă de Rusia, cu orice risc/cost și aderarea la instituțiile Occidentului. România are interesul strategic de a nu mai fi stat de frontieră (*frontline state*) al NATO și UE, deoarece acest tip de state se confruntă cu riscuri militare mai mari. De aceea e clar că Bucureștiul ar accepta mai ușor decât Berlin sau Paris, aderarea Ucrainei la NATO.

Pe de altă parte, Ucraina a creat probleme României și prin unele acțiuni de spionaj, la comanda Rusiei. Serviciile ucrainene de inteligență au fost penetrate masiv de Rusia, acum având loc o acțiune de "curățare", foarte anevoioasă. Scandalul de corupție "Floricele Achim" din 2009 s-a bazat pe culegerea de informații militare românești de către serviciile ucrainene care apoi le transmiteau Rusiei.²¹ Experți NATO și UE ar trebui să ajute Ucraina în activitățile de derusificare a serviciilor de inteligență, iar România poate contribui și ea.

Pe de altă parte, există un curent conservator în SUA și UE, care cere ca Ucraina să rămână permanent un stat neutru, ca un fel de garanție pentru Rusia că NATO nu are planuri agresive și nu vede relația cu Moscova în zona extinsă a Mării Negre ca pe un joc de sumă nulă. Faimosul diplomat american Henry Kissinger s-a pronunțat primul în acest sens și a creat o adevărată "școală" a adepților finlandizării Ucrainei. Mai multe state nu vor să ajute militar Kievul și îi cer să nu solicite aderarea la NATO, promițându-i în schimb avantaje prin parteneriate de securitate gen PfP (NATO) sau Parteneriatul Estic (UE) și ajutor economic prin FMI, UE și Banca Mondială. Realist vorbind, Ucraina are șanse foarte mici de aderare la UE și NATO pe termen scurt și mediu, ceea ce liniștește oarecum Rusia. Cu toate acestea, Occidentul cere elitelor ucrainene să apere statul de drept și să aplice "regulile de la Copenhaga", necesare aderării la UE – democrație, apărarea drepturilor omului, minorităților, economia de piață viabilă.²²

Probabil că se va evolua spre deblocarea vechilor puncte de divergență româno-ucrainene: Bistroe, Maican, drepturile cultural-politice ale minorității române. Rămâne de rezolvat și problema dublei cetățenii, deoarece România va continua să acorde pașapoarte etnicilor români din Ucraina, în ciuda protestelor Kievului. Ucraina nu acceptă situația din punct de vedere legal și protestează, dar Bucureștiul a arătat adesea că nu e vorba de nici un fel de iredentism, ci doar de dreptul firesc al etnicilor români din ex-spațiul sovietic de a beneficia de cetățenia și drepturile politice răpite de URSS acum peste 70 de ani.

România e conștientă de eforturile majore ale Ucrainei de a își reforma armata, statul și a rezista agresiunii rusești. De aceea, a dat de înțeles că nu încurajează tendințele unor cercuri din Rusia și Ungaria, de a accepta iredentismul și decuparea teritorială a Ucrainei. De asemenea, nu a sprijinit cererile unor etnici români din Vestul Ucrainei de a se eschiva de la serviciul militar, pe considerentul că "nu ar fi războiul lor". Lucru apreciat de guvernul și populația din Ucraina. Parteneriatul strategic al României cu Polonia include categoric și sprijinul comun pentru Ucraina și Republica Moldova, pentru apropierea acestora de UE și NATO, de aceea pentru o bună relația cu Varșovia, Bucureștiul va trebui să stabilească relații mai ample cu Kievul.

De asemenea, în condițiile în care Germania și-a asumat reprezentarea întregii Uniuni Europene, alături de Franța (deși Parisul se menține în plan secund), prin formatul Normandia de negociere cu Rusia a normalizării situației din Donbas, devine clar că **toate inițiativele României față de Ucraina vor fi atent analizate de factorii de politică externă din Berlin, Germania dorind ca toți vecinii Ucrainei să contribuie la găsirea unei soluții**, fără a antagoniza suplimentar Rusia.

Evident, acțiunile Rusiei în Ucraina sunt un factor de risc pentru România și Polonia, ceea ce probabil va apropia și mai mult aceste țări, deja unite printr-un parteneriat strategic. După cum afirma strategul american Wess Mitchell, într-un discurs ținut în noiembrie 2014 la Universitatea Babeș Bolyai din Cluj: *"For the first time in a generation, Romania has*

a predator in its ecosystem. Under the leadership of Vladimir Putin, Russia has reemerged as a territorially unsatisfied, militarily capable, and ideologically anti-Western state with the capabilities and intentions to overturn the post-1991 settlement in its neighborhood. The Ukraine war shows that Russia is willing to play this role using not only subversion, bribery and intimidation but by using military force against its neighbors."²³ Așadar România are nevoie de aliați și parteneri spre a se asigura că nu va suferi o agresiune iar prima linie de apărare ar trebui să fie în afara teritoriului național. George Friedman, analistul Stratfor, consideră că fără garanțiile de securitate ale SUA, țări ca România, Polonia și Ungaria ar fi trebuit să încerce "acomodarea" cu Rusia, ca singură posibilitate rațională, pe când o strategie americană pentru regiunea extinsă a Mării Negre ar putea ajuta la contracararea în același timp a Rusiei și Statului Islamic, în condițiile în care Orientul Apropiat e adiacent bazinului pontic (vecinătate directă, via Turcia).²⁴

MAE a lansat recent proiectul unor **"platforme politice de dialog"** cu statele vecine, cu tematica axată pe securitate și funcționând pe bază subregională (spre a crea o "centură de securitate și prosperitate" nu doar cu vecinii direcți ci și cu "vecinii vecinilor")²⁵, iar Ucraina desigur că își are locul în acest plan. Pe 14 mai a.c. a intrat în vigoare și acordul româno-ucrainean pentru micul trafic de frontieră, de care beneficiază locuitorii unei zone de 30 km situate de o parte și de alta a frontierei comune, bandă care poate fi însoțită extinsă chiar la maxim 50 de km de linia de frontieră în situația unităților administrativ-teritoriale care se întind dincolo de limita celor 30 de km. E vorba de circa două milioane de români și ucraineni. În Ucraina acordul acoperă regiunile Transcarpatia, Ivano-Frankivsk, Odesa și Cernăuți. Beneficiarii vor primi niște permise speciale pentru a trece legal frontierele. E vorba de "toate persoanele care locuiesc în mod legal, de cel puțin trei ani, în zona de frontieră a României sau Ucrainei". Ele pot sta maxim trei luni pe teritoriul statului vecin, invocând motive culturale, economice, sociale sau familiale.

Așadar există premise serioase de ameliorare spectaculoasă a relațiilor dintre cele două popoare, pentru prima dată după sfârșitul Răz-

booului Rece și obținerea independenței de către Ucraina.

Note bibliografice

¹ Sondajul IRES din anul 2013 a indicat Ungaria, Rusia, Franța și Ucraina ca state „mai puțin prietenoase” la adresa României - „cele mai puțin prietenoase la adresa României sunt considerate Ungaria (41% dusman vs. 43% prieten), Rusia (27% dusman vs. 50% prieten), Ucraina (18% dusman vs 62% prieten), Franța (pe care 13% o consideră mai degrabă dusman, deși 78% o vad drept mai degrabă prieten) și Marea Britanie (11% dusman vs. 75% prieten)” <http://www.ziare.com/social/romani/pe-cine-considera-romanii-dusmani-si-ce-cred-despre-maghiari-si-romi-sondaj-ires-1224266>, accesat pe 10 mai 2015. Vezi și <http://www.ires.com.ro/arhiva/proiecte>.

² Study of the Crimea Coastal Zone, <http://www.rgo.ru/en/article/study-crimea-coastal-zone>, 21 August 2014.

³ Amintim că Imperiul țarist a profitat de războiul ruso-turc dintre anii 1806-1812, reușind să anexeze de la Imperiul Otoman brațul Chilia, Basarabia, și Insula Șerpilor. Chiar și după ce Rusia a fost învinsă în Războiul Crimeii, prin semnarea documentelor Congresului de pace de la Paris în anul 1856, se accepta apartenența insulei la statul rus. Abia după războiul ruso-turc din 1877-1878, Insula a revenit României, la „pachet” cu Dobrogea. Tratatul de pace dintre România și puterile aliate, în februarie 1947, nu menționa defel că Insula Șerpilor nu ar mai face parte din teritoriul românesc.

⁴ Trebuie spus că la 4 februarie 1948 au fost semnate două documente oficiale: „Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste și Republica Populară Română”, respectiv „Protocol referitor la precizarea parcursului liniei frontierei de stat între Republica Populară Română și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste”. Pe 23 mai 1948 avea să fie semnat procesul verbal de predare-primire a Insulei, între România și URSS. În mod semnificativ pentru lipsa de legalitate a documentului, Protocolul nu a fost ratificat nici de România, nici de U.R.S.S. Vezi mai pe larg în Dominiu Pădurean, *Insula Șerpilor*, Ed. Muntenia, Constanța, 2004.

⁵ Ruxandra Ivan, „Patterns of Cooperation and Conflict. Romanian-Ukrainian Bilateral Relations (1992-2006)”, în *Romanian Political Science Review*, Vol. VII, No 1, 2007, p. 137.

⁶ Bogan Aurescu, Elena Paris, „The European and Euro-Atlantic Integration of Romania and the Bilateral Negotiations with Ukraine on the State Border and the Maritime Areas in the Black Sea”, *Euro-Atlantic Studies*, nr. 5, 2002, pp. 137-144.

⁷ Taras Kuzio, *Russia Takes Control of Ukraine's Security Forces*, 19 March 2012, [http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews\[tt_news\]=39154&tx_ttnews\[backPid\]=7&cHash=2dada5084426500d58b3ae4e8e042789](http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=39154&tx_ttnews[backPid]=7&cHash=2dada5084426500d58b3ae4e8e042789)

⁸ http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_2433.htm, accesat pe 5 mai 2015.

⁹ O parte din acest studiu a fost publicată anterior – vezi Ș. Filip Cioculescu, „România și Ucraina: gestionarea unei relații dificile”, <http://www.contributors.ro/global-europa/romania-si-ucraina-gestionarea-unei-relatii-difi->

cile/, 7 noiembrie 2012. De asemenea, câteva pasaje au fost publicate anterior și în volumul *Viitorul nu ia prizonieri*, Ed. Rao, București, 2012.

¹⁰ Portul internațional liber Giurgiulești, <http://www.gifp.md/ro/page/68/Zona-Economica-Libera-Giurgiulesti>. Așa cum se afirmă: "Portul Internațional Liber Giurgiulești (PILG), este situat la km 133.8 (a 72.2 milă maritimă) de Marea Neagră pe fluviul Dunărea. PILG, beneficiază de o poziție strategică datorită amplasării la hotarele Moldovei cu România și Ucraina. Datorită accesului direct la Marea Neagră pe nave maritime și la țările amplasate pe canalul Dunăre pe barjele fluviale, precum și datorită accesului la conexiunile de cale ferată spre fostele țări CSI și țările membre ale Uniunii Europene PILG se transformă într-un centru logistic de importanță majoră nu doar pentru Moldova, dar și pentru întreaga regiune."

¹¹ Lidia Kelly, "Russian politician proposes new divisions of Ukraine", <http://www.reuters.com/article/2014/03/24/ukraine-crisis-partition-letter-idUSL5N0ML1-LO20140324>, accesat pe 10 mai 2015.

¹² P. Poroșenko l-a salutat pe K. Iohannis în limba română, <http://www.wall-street.ro/articol/Politica/179761/petro-porosenko-l-a-salutat-pe-klaus-iohannis-in-limba-romana.html>, accesat pe 30 aprilie 2014.

¹³ Ucraina, <http://www.mae.ro/bilateral-relations/1734#842>, accesat pe 8 mai 2015.

¹⁴ Laura Cernahoschi, "Ce câștigă românii din virajul Ucrainei spre Moscova?", 17 ianuarie 2010, <http://voxpublica.realitatea.net/politica-societate/ce-avantaje-are-romania-din-virajul-ucrainei-spre-moscova-24808.html>

¹⁵ Robert Kagan, "The United States must resist a return to spheres of interest in the international system", 19 February 2015, <http://www.brookings.edu/blogs/order-from-chaos/posts/2015/02/19-united-states-must-resist-return-to-spheres-of-interest-international-system-kagan>. Kagan afirmă că "The question for the United States, and its allies in Asia and Europe, is whether we should tolerate a return to sphere of influence behavior among regional powers that are not seeking security but are in search of status, powers that are acting less out of fear than out of ambition (.....) To return to a world of spheres of influence—the world that existed prior to the era of American predominance—is to return to the great power conflicts of past centuries. Revisionist great powers are never satisfied. Their sphere of influence is never quite large enough to satisfy their pride or their expanding need for security."

¹⁶ Jeremy Shapiro, "Defending the defensible: The value of spheres of influence in U.S. foreign policy", 11 March 2015, <http://www.brookings.edu/blogs/order-from-chaos/posts/2015/03/11-defending-indefensible-spheres-of-influence-us-foreign-policy-shapiro> "In general, as countries like Russia and China have grown in relative power in recent years, they have begun to push against the liberal world order imposed upon them. That they should do so is, from a historical perspective, normal and natural even if it is very unwelcome (....) In any case, their sense of insecurity means they will not easily be persuaded to change course. The question for the United States is whether it should fight to expand its own sphere of influence or whether it should stop expanding and accommodate others."

¹⁷ Nicu Popescu, "Ukraine. The view from China", EU-ISS Alert, http://www.iss.europa.eu/about-us/senior-analysts/nicu-popescu_288/, March 2014.

¹⁸ "NATO's Relations with Ukraine", http://www.nato.int/cps/ro/natohq/topics_37750.htm?, accesat pe 8 mai 2015.

¹⁹ Unele surse din presa occidentală, preluând un comentariu al Associated Press, afirmă chiar că România apără spațiul cibernetic al Ucrainei contra atacurilor hackerilor ruși și joacă un rol major, prin experții săi, în cadrul Europol-ului. Această capacitatea deosebită s-ar explica prin lupta dusă de statul român contra propriilor hackeri, deveniți extrem de mulți și agresivi. De aceea s-a format un bazin consistent de experți, extrem de performanți. Vezi Cory Bennett, "Romania defending Ukraine's cyberspace", <http://thehill.com/policy/cybersecurity/241889-romania-defending-ukraines-cyberspace>, 13 Mai 2015. Articolul inițial - Alison Mutler, "Romania turns hacking crisis into advantage, helping Ukraine fight Russian cyber espionage", <http://www.usnews.com/news/world/articles/2015/05/13/romania-turns-hacking-crisis-into-advantage-helping-ukraine>, 13 mai 2015

²⁰ "NATO 's Practical Support to Ukraine", http://www.nato.int/nato_static_f2014/assets/pdf/pdf_2014_12/20141202_141202-factsheet-ukraine-support-en.pdf, accesat pe 10 mai 2015.

²¹ Sobofițerul F. Achim, comandant al Centrului de Transmisii Speciale din Regimentul 45 Transmisii, a vândut date secrete prin atașatul militar al Bulgariei la București, Marinov. Acesta de deplasa din timp în timp în Ucraina, comunica cu agenții locali și cerea instrucțiuni pentru Achim. Sobofițerul Achim, a compromis întregul sistem de comunicații al Diviziei 1 Infanterie, parțial Dispoziția de Comunicații și Informatică a Statului Major al Forțelor Terestre și o parte din Dispoziția din domeniu a Statului Major General." Vezi <http://jurnalul.ro/editorial/agentul-de-perspectiva-floricel-achim-513056.html>, accesat pe 11 mai 2015. Recent, ex-directorul SRI, George Maior afirma la un post TV "A fost un caz acum câțiva ani când serviciile rusești în colaborare cu cele ucrainene de atunci au reușit să penetreze elemente din cadrul Ministerului Apărării. S-a lăsat și cu condamnări atunci și cu expulzări." (http://www.romaniatv.net/maior-actiunile-spionilor-rusi-s-au-intensificat-in-romania-si-in-alte-state-europene_219527.html#ixzz3ZkQMavs4, 10 mai 2015)

²² Ovidiu A. Tudorache, "Față în față. România și Ucraina", <http://www.studiidesecuritate.ro/#top>, accesat pe 10 iulie 2004.

²³ A. Wess Mitchell, "Romania after the Ukraine War: Threats and Opportunities", Speech at Babeș-Bolyai University, Cluj-Napoca, Romania, November 6, 2014

²⁴ George Friedman, "Ukraine, Iraq and a Black Sea Strategy", 2 September 2014, <http://www.stratfor.com/weekly/ukraine-iraq-and-black-sea-strategy#axzz3CC3adCBo> Friedman face următoarea afirmație: "A Black Sea strategy is merely a name, but sometimes a name is sufficient to focus strategic thinking. So long as the United States thinks in terms of Ukraine and Syria and Iraq as if they were on different planets, the economy of forces that coherent strategy requires will never be achieved. Thinking in terms of the Black Sea as a pivot of a single diverse and diffuse region can anchor U.S. thinking."

²⁵ Speech-ul ministrului Afacerilor Externe B. Aurescu, Aula MAE, Conferința – Platformă de dezbatere, "România și Politica Europeană de vecinătate", 23 aprilie 2015.

ABSTRACT

The political relations between Romania and Ukraine after Ukrainian independence in 1991 were difficult to establish and keep in a positive shape because of the lack of trust and collective negative images that the two nations had on each other. In spite of Ukraine owning some territories which were inherited from USSR and previously forcedly taken by Moscow from inter-war Romania, our country recognized the existing borders and only “fought” against Ukraine for the Serpent Island continental shelf’s waters and resources, before the International Court of Justice. The insufficient protection of the Romanian minority’s rights by Ukraine also hindered the good neighborly relations, together with the contentious “Bystroye canal” affair. Now, in the context of Russia’s aggression against Ukraine, and NATO-EU actions to counter Russian illegal military activities, Bucharest and Kyiv have a historic opportunity to develop closer and friendlier relations.

Keywords: Romania, Ukraine, EU, NATO, Russia, diplomacy, conflict, cooperation, aggression, alliance, frontline states, deterrence.

Șerban F. Cioculescu (PhD in political science) is a guest lecturer at the University of Bucharest, Department of Political Science, International Relations and Security Studies, a guest lecturer with the National Defense College and the Diplomatic Institute of Romania, and also a senior scientific researcher with the Institute for Political Studies of Defense and Military History from Bucharest. He is specialized in Euro-Asian strategic studies, security studies, international organizations and international relations theory.

SECURITATE INTERNAȚIONALĂ

Ukraine: conflicting narratives (March-June 2015) II*

Dr. Mihail E. Ionescu

After the conclusion of the Minsk-2 agreement, there were different narratives which have developed concerning the solution in Ukrainian crisis. One was about the eventual deal concluded with Russia. According to it, in order to avoid the worst case scenario- see the position bellow by Zbigniew Brzezinski - it is necessary to accommodate with Moscow's requests and to forget for the moment the Crimea issue. For the first time publicly that narrative had appeared during the Brussels Forum (March 20-22 , 2015). The second narrative was that Russia should be confronted with robust responses whenever she is overcoming the obligations taken at Minsk and encourages and support the bellicose activity of the Russian separatists in Donbas. Down the road, both narratives have developed strongly, and different diplomatic actions consumed since the end of March 2015 seemed to respond either to one of them or both. In the following text I am detailing both narratives and finally I will try to assess the way ahead in the Ukrainian crisis.

Mega "DEAL"?

During the Brussels Forum, a prestigious meeting of the well known experts and policy-makers this year in its 10th edition, developed in the Belgian capital between 20 and 22 of

March , the first narrative had been presented by the influential voice of Z. Brzezinski. According to his expose, the background of the initiation of this narrative is the fact that Russia began to use the nuclear threat . *"Russia in last several weeks has deliberately flaunted nuclear threat. That 'hasn't happened in decades"*, one participant at the reunion has quoted the idea expressed publicly by Brzezinski. According to another twitter, *"Putin's reference to nuclear weapons"* keeps Brzezinski *"up at night"*. Brzezinski declared that an "accommodation" with Russia, in today circumstances, is necessary. Today, said the former national security adviser of president Jimmy Carter at the end of seventies last century, Russia is an *"aspiring empire"*, meaning that it lacks the economical and military capacity to be a genuine empire. If we read some twitters exchanged between the participants, including those on the official site of the reunion it is clear that Brzezinski favors *"deterrence and accommodation"*, with Russia and that it is necessary for the stability a "right balance" between "deterrence and accommodation" to get reassurance from Russia. And also, extremely important, such reassurance includes *"Ukraine not in NATO"*.¹ Another important point of view expressed by Brzezinski , which has to be considered as an important part of an prospective "deal" imagined by the expert , was, according again to one of the participants: *"Crimea cannot be resolved conclusively now"*.² To conclude regarding the plan of Brzezinski: it should be created a "right balance" between accommodation and deterrence (which implies reliance on force,

*This paper was supported by a grant of the Romanian National Authority for Scientific Research, CNS-UEFISCDI, project number PN-II-ID-PCE-2011-3-1014. Project manager : Professor Mihail E. Ionescu

of course), and postponing the Crimea return to Ukraine

It is necessary when one is assessing this narrative to consider two facts. First of all, Twitter accounts of Brzezinski's position need to be read and assessed together, because many of them reflect subjectivity of the participants (it is their own, personal perception), so to verify them should be watched the video recording of the meeting.³ Secondly, Brzezinski's position is based on two crucial conditions and this should be kept in mind as connected with that narrative: the guarantee that Ukraine would not join NATO and delaying solutions to the issues in Crimea, which means sort of a silent admission of its illegal annexation by Russia.

It is important to mention that this idea of a "deal" had evolved after it was concluded in Minsk an agreement to solve the Ukrainian crisis in the so-called "Normandy format" (it was the format in which it was discussed the situation in Ukraine by the leaders of France, Germany, Russia and Ukraine who were present during the ceremony of 60th celebration of Operation Overlord launched on June 6, 1944). On February 12, after a long night of debate, the same leaders (F. Hollande of France, Angela Merkel of Germany, V. Putin of Russia and P. Porosenko of Ukraine) have signed a new agreement regarding the stabilization of the security situation in Eastern Ukraine. In the following days had been installed a ceasefire in Donbass and there were hopes that the new agreement will be implemented. It is true that the comments on that agreement expressed by the international press were skeptical. For example, "Der Spiegel" has assessed that Minsk-2 agreement *"is a fragile deal full of question marks, one which can only succeed if all parties dedicate themselves to adhering to it. Whether that will be the case is doubtful. The Minsk deal is brief respite. Nothing more. But it is a success nonetheless."*⁴ Already, in the international press have been expressed at the time of Minsk-2 agreement opinions concerning the real target of the Russia's action in Ukraine. Former Minister of Foreign Affairs of Germany, Joska Fisher wrote that *"Russian President Vladimir Putin wants to restore an international order based*

on exclusive spheres of influence, controlled by major powers – the system that prevailed in Europe's war-torn eighteenth and nineteenth centuries. A European Ukraine and the European Union stand in the way of this goal. That is why current Russian policy seeks to destabilize Ukraine permanently, especially militarily and financially. In its own interest, Europe must not allow this policy to prevail".⁵ In fact, it seems that even the entire debate in Minsk in the "format Normandy" was consumed by the protagonists having in mind this idea of the desire of Russia to re-include Ukraine in its own sphere of interest. The staff of "der Spiegel" hinted to that fact when in the article devoted to that debate it was written: *"During the 17 hours in Minsk's Palace of Independence, there was much at stake. First and foremost, the focus was on demarcation lines and local elections, it was on ending the killing in eastern Ukraine. But there were several larger questions on the table as well, questions focusing on Russia's relationship with Europe and whether it will be possible to avoid an extended conflict with Vladimir Putin's Russia. They were questions focusing on how to deal with an aggressor: Is it wise to make concessions to Putin? And at what point does compromise become appeasement?"*⁶ For the Ukrainians, Minsk-2 accord was crystal clear from its very initiation. "Kyiv Post" wrote the following day after the terrible night of "format Normandy" debate: *"Sure, they had to spend all night with Russian President Vladimir Putin in Belarusian President Alexander Lukashenko's palace on Feb. 11-12. That could not have been pleasant for anybody, including German Chancellor Angela Merkel and French President Francois Hollande. But now they can walk away, consciences clear, and leave a weakened and dismembered Ukraine to fend for itself militarily against a much stronger foe that has stolen the Crimean peninsula, 5 percent of the land and people, and that continues to wage war against the Donbas in eastern Ukraine, once home to another 15 percent of Ukraine's 45 million people."*⁷ In UK, the famous strategist Julian Lindley-French, was writing on 13 February on his blog under the expressive title "Muninsk?" : *"Peace in our time. Those hollow words came to define British Prime Minister Neville Chamberlain and the appeasement of*

*Nazi Germany in the wake of the signing of the Munich Pact on 29 September, 1939. A day after the signing of yet another Minsk agreement it looks on the face of it as if the illiberal Realpolitik have once again trumped liberal naivety in an effort to bring 'peace' to Ukraine. Indeed, several commentators have alluded to the similarities between the Munich Pact and the Minsk Agreement.*⁸ And for understanding the skepticism and sorrow of the editorial staff of the Ukrainian daily we should note that according to the Minsk-2 agreement the separatists were entitled to be consulted on any cardinal decision of the Ukrainian government concerning the azimuth of the foreign policy of the country. Other stipulations of the agreement are about elections in the separatist occupied territory (they will take place only in the areas marked by the previous September agreement Minsk – 1) . The border between Ukraine and Russia in the separatists-controlled region will not be defended by Ukrainians or an international force, but will practically be just a virtual line between the separatists and the protective Russia (there is a provision that this situation will be revised after elections). But the separatists have a veto on a fundamental thing – Ukraine's membership of military alliances or economic neighboring blocs – EU and EUA – any constitutional reform requiring their approval. Of course that Russia also hoped to obtain a relaxation (at least) of sanctions. But on 16 February, not only did the EU take further sanctions (Russian leaders and separatists 'indexed' in what regards their assets or traveling to the West), but also made it clear that any existing sanctions would be dropped if the ceasefire agreement lasted.⁹

Against this background had developed the "mega-deal" theory for the solution of the Ukrainian crisis. Add to that what Z. Brzezinski called to be a kind of "nuclear" blackmail exerted by Russia, with no the precedent after the end of the Cold War and it is possible to understand why the realists experts had thought about such a resolution. But above all in the calculus of many Realism theory -oriented within the community of the international relations' experts has been the logic that the alternative to such a deal would have been a "proxy war" in Ukraine .

It is a very high probability that this scenario of "proxy war" would occur, taking into account how the members of the "Normandy format" have decided to meet again in Minsk on February 11, 2015 to find out a peaceful solution in Eastern Ukraine. Also should be considered the circumstances which became apparent after the conclusion of the agreement , especially the position of some Russian officials representatives and trustworthy experts, close to Kremlin. As we know now, in Eastern Ukraine clashes between the Russian separatists/rebels supported by Russian forces and Ukrainian regular military continued uninterrupted since the third decade of January 2015. In the first part of February, the situation has developed unfavorable to the Ukrainian forces, especially in the Debaltseve area , where some thousands Ukrainian military were threaten to be encircled . It was that moment when the leaders of the Western world have decided that it was necessary to intervene. A grave defeat of the Ukrainian military would have had a massive impact on the morale of the nation , and also abroad , nor to mention boldness of the Russian part in the near future and the possibility to expand their conquest. Actually, even after the conclusion of the Minsk-2 agreement, the clashes have continued all along the front-line and the situation became worse. Under these circumstances, NATO started being very vocal in demanding the withdrawal of Russian regular forces from Ukraine and USA Congress had adopted a strong stance for giving lethal weapons to Ukraine. A report prepared by the Atlantic Council in February 2015 stated , after discussions with prominent Western experts and officials from NATO countries : *"From the January 12 discussions, it was clear that some NATO members did not fully appreciate the threat posed by Russia's more aggressive policies of the past year. Conversely, interest remains strong among some in attaining a settlement that would allow for an end to sanctions. Some NATO member states—the Baltic States, Poland, Canada, and perhaps Britain—might be prepared to provide lethal military assistance to Ukraine if the United States were to do so. These states are reluctant to go first and run the risk of political exposure, however, when U.S. policy remains one of providing nonlethal as-*

sistance only.”¹⁰ And , on February 19, 2015, that is a week after the conclusion of Minsk-2, Carl Bildt argued that it is time to act against the Russian plan of defeating Ukraine and installing Russia along the Black Sea coast: “German Chancellor Angela Merkel and others are clearly right when they say that there is no purely military solution to the conflict in Ukraine. But a year of talks and failed agreements has demonstrated that there is no purely diplomatic solution either. Only by eliminating -- or at least seriously diminishing -- the potential for the separatists and their Russian backers to continue their military campaign can Ukraine and its partners hope for a lasting political solution.”¹¹

But the main arguments for the development of the scenario “proxy war” are the opinions/positions expressed by Russian officials or experts, regarding their country purposes in Ukraine. Russian President V. Putin had declared, by example, on February 7, 2015, according to the newspaper “Kommersant”, that “certainly, there are attempts to restrict our development by various means, there is an attempt to save the present order, created in the last few years after the division of the Soviet Union, with a sole leader who intends to stick to this position supposing that he can do what he wants and other people do just what he allows them to do or what suits his interests. Russia will never accept such international order”.¹² After the signature of Minsk-2 agreement, on his blog, the well-known Russian analyst Sergey Karaganov, presented a gloomy view on Europe and of its future if will not understand the legitimate aspirations of the Russian elite: “The world has become a more dangerous place, Europe is about to split up and become weaker or even slide into a large-scale war. Europe is not united enough to influence the world. Unless it works out a new ambitious and unifying idea on the way to a distant but palpable and, most importantly, common goal, Europe will inevitably fall apart along old and new dividing lines. The Ukrainian crisis and its demons will continue spreading. If the leaders of Russia, the rest of Europe, the U.S., and those countries that would like to join them set such goals for themselves, it would be much easier to work in the Minsk, Normandy, or any other format in

order to stop or curb the conflict in Ukraine and help it build its future. Unless there is a common goal, I am afraid that the people of Ukraine, who are facing the watershed, and the whole of Europe will be doomed to experience the worst time ever.”¹³ S. Karaganov , on February, 7, during a TV debate has declared also that “Ukraine must understand that the games they have been playing during the last 20 years are over. We established our area of geopolitical interest and we intend to fight for this area” and if the nuclear weapons are enough to discourage the United States “because they are aware that the results might be terribly severe”, but also that the threat of a nuclear war is higher now, compared to the 70s and the 80s of the past century. On the contrary, Karaganov expressed the genuine frustration of the Russian political elite, as “we were perceived by the world as a state condemned to failure, a state that might be subjected to pressures and insults.” The expert was similarly critical to the way Russian society indulged in the last few decades: “we have to start working. We have partied for 20 years, discussing modernization and failing to develop our country. We cannot go on like this. Otherwise, the evolutions of events could lead to Ukraine entering NATO. This fact would create an unacceptable situation, a “casus belli”. A border of 2,250 km cannot be defended”.¹⁴

Such declarations are very clear: Russia will never abandon its own targets, to be recognized as a legitimate great power without which nothing could be decided world over and therefore, it will be present in Ukraine in that form that is visible since the outbreak of the crisis until it reaches its objectives.

The West, considered as an adversary, understood the massive challenge posed by Russia. It took decisions destined to reassert its own posture in Europe and the world. It is not for the first time that Russia counteracts its own weaknesses rising desperate challenges to the West. Consequently, the West (NATO) decided to reinforce the military deployment at the Eastern borders of NATO establishing firmly its own “red lines”: five commandments, including two in Romania, the consolidation of the Fast Reaction Force, deploying troops to the East and organizing for them together with the regular forces of the allies numerous

exercises which constitute relentless deterrent for any Russian new aggressive moves to the West, etc. US State Secretary John Kerry visited London by the end of February and announced new sanctions if Russia continued its present behavior. The Congress voted for supportive measures, including sending lethal weapons to Ukraine (and this is waiting for the presidential constitutional action) , appointing American military instructors in Eastern European partner countries as Ukraine and Moldova , and so on, which clearly proves another fact. That USA are determined not to allow Russia to accomplish its expansionist objectives.

As it was mentioned above , Minsk 2 agreement shows increasing fragility in less than a week after it was signed by the members of the "Normandy format" . There were still fights at Mariupol and in surrounding areas, localities of strategic importance. As put by Adrian Pabst, a British expert, on February 17: *"Both Russia and Ukraine are vying for control over the strategic locations of Debaltsevo and Mariupol where the worst fighting has raged. With neither party prepared to back down, the smallest incident could set the whole region alight."*¹⁵ It is interesting that the author has the idea closed to what Brzezinski will have during the Brussels forum , namely to assure Russia that Ukraine will remain in a way or another strongly linked to Russia: *"Crucially, the West and Russia should agree on Ukraine's military neutrality (rather like Austria or Finland during the Cold War) and a joint rescue package for its economy. Neither side can afford war or economic collapse."*¹⁶

The signs that the West would not allow any new move of Russia in Ukraine, precisely that country and not the others already being behind the US established „red line“ not to be crossed by Russia without war with the West has multiplied significantly at the end of February 2015. In an interview granted to the press on February 18, 2015, General James Dempsey, the Head of the Joint Chiefs of Staff (JCS) of the US armed forces appreciated that *"We are considering some things bilaterally, but Putin's principal aim, strategically, is to fragment the NATO alliance/.../And if we allow this issue to fragment the NATO alliance, then we*

*will have actually have played into his grand strategy."*¹⁷ The General also added that delivery of defense weapons to Ukraine is presently taken into account (the press even discusses the opportunity of packs of multiple rocket launcher systems able to attack the enemy's points of command and control at a great distance). He also pointed out that if the Minsk 2 agreement is proved nonfunctional, then both NATO and the USA must come up with an answer. *"Russian aggressiveness in Eastern Europe is incredibly destabilizing,"* he said, *"and what it's done is it's lit a fire of ethnicity and nationalism that, frankly, I think, I'm not sure how far it will spread and how violently it will burn."*¹⁸ Evaluations made by both sides thus converge to the likelihood that Russia would act on this scenario and that the West prepares an adequate response.

On February 21, in London, during a press conference after the meeting with his British homologue, Philippe Hammond, Kerry declared , suspecting that the Russians have the intention to attack Mariupol on the Black Sea coast and to revive the old concept of Novorussia that : *" In the next few days I anticipate that President Obama will evaluate the choices that are in front of him and will make his decision as to what the next step will be,/.../There are serious discussions taking place between us and our European allies as to what those next sanctions steps ought to be and when they ought to be implemented,/.../I am confident some additional steps will be taken in response to the breaches of the ceasefire."* And , in a clear allusion to the hybrid war waged by Russia in Eastern Europe , especially in Ukraine, that *"We know to a certainty what Russia has been providing and no amount of propaganda is capable of hiding these actions /.../For anyone wanting to make gray areas out of black, let's get very real, the Minsk agreement is not open to interpretation, it is not vague, it is not optional/.../If this failure continues, make no mistake, there will be further consequences, including consequences that will put added strains on Russia's already troubled economy,/.../We are not going to sit back and allow this kind of cynical, craven behavior to continue at the expense of the sovereignty of another nation."*¹⁹ It was the most robust warning delivered by the US to

Russia which obliged Moscow to reconsider its course of action and to take into account that the 'proxy war' is unbearable for her. New ways of reaching the established targets should be tested soon in Moscow.

There is also a 'soft' version of that narrative. If the hard facet of it, detailed above, considers the use of the XIX and XX century of establishing sphere of influence for the great powers, the way which Russia is pressing ceaselessly to reach, the 'soft' story has its own peculiarities. Firstly, it is a feature of the post-modern world that even the most difficult issues could be solved among the protagonists through negotiations waged in full trust, transparency and having the will to apply the "win-win" method. It is the background of the repeated statements of the Western leaders regarding the fact that there is no military solution to the Ukrainian crisis, implying that negotiations are the best way to its resolution.²⁰ Of course, in that moment Minsk-2 is considered as the main instrument for the resolution of the crisis on the basis of this 'soft' approach, and numerous statements of different officials in the countries involved had underlined it. Ironically, even officials from Russia which is the author of the different- in its essentials – narrative. For example, president Putin stated on June 6, in an interview given to "Il Corriere della Serra": *"I think that today the document we agreed upon in Minsk, called Minsk-II, is the best agreement and perhaps the only unequivocal solution to this problem. We would never have agreed upon it if we had not considered it to be right, just and feasible."*

On our part, we take every effort, and will continue to do so, in order to influence the authorities of the unrecognized self-proclaimed Donetsk and Lugansk republics. But not everything depends on us. Our European and US partners should exert influence on the current Kiev administration. We do not have the power, as Europe and the United States do, to convince Kiev to carry out everything that was agreed on in Minsk. /.../ The key aspect of the political settlement was to create conditions for this joint work, but it was essential to stop the hostilities, to pull back heavy weaponry. On the whole, this has been done. Unfortunately, there is still shooting occasionally and there are casualties,

*but there are no large-scale hostilities, the sides have been separated. It is time to begin implementing the Minsk Agreements."*²¹

A study developed by the UK House of Commons based on interviews with an wide range of interlocutors- policy makers and experts from different countries, including Russia published in February 2015, gives the most convincing example of how negotiations could be pursued. Its "conclusions and recommendations" are significant in this regard and is answering to all the Russian complaints in a cooperative way: *"The EU and Member States must pursue a dual-track policy. In the short term, there must be a strong credible response to Russian actions in eastern Ukraine, involving a tough sanctions policy and a strong enforcement of rules. In the long term, the capacity to bring about political change is more likely to be successful if coupled with a willingness to engage with Russia on broader issues. Starting a serious dialogue on issues of shared interest, such as a common economic space and a shared security architecture, as well as cultural co-operation and educational exchanges, could have a positive effect both on public opinion in Russia and on the adversarial mindset present in official circles. /.../ While the current government in Russia may not appear to welcome a strategic dialogue with the EU or the West, the EU and Member States must nevertheless be bold and ambitious in their aims for a better understanding with Russia. /.../ A discussion with Russia on collective security should involve Europe as a whole, along with the US and Canada. Russian security threat perceptions of NATO have to be acknowledged, and also challenged, in any discussions on European security. /.../ We welcome the ongoing co-operation in the fields of culture, education and science, which are vital to build up the relationship with the Russian people. Irrespective of how EU-Russia relations proceeded, this co-operation should not be sacrificed. /.../ It would be a failure of imagination and diplomacy if the crisis in Ukraine were to result in a long-lasting era of colder relations and reduced co-operation not only at the political, but also the cultural, level."*²² Concerning the security issues in Europe, exacerbated by the Ukrainian crisis, the report is also very close to the reality and straightforward in solutions.

Ukraine shows that “we have no effective collective security mechanisms in Europe”, OSCE lost part of its legitimacy and no efficiency, and the NATO expansion towards Baltic states and the installing of the US missile defense system were moves received with hostility by Russia, therefore, a reformulation is needed. It is mentioned that “EU had no choice but to discuss these issues with Russia: security in Europe will never be achieved without including Russia in one way or another.”²³

To resume this vision of the ‘soft’ approach to Russia: bring her back and restitute the territorial integrity and sovereignty of Ukraine using sanctions and strong enforcement of the rules; on the long term initiating a political dialogue with Russia on issues as European security architecture (together with USA and Canada) and developing cooperation on the political and cultural levels. To be observed: the report is clear that Russia does not have any chance to reach its own imperial strategic and geopolitical goals.

It is interesting to note what trusted Russian experts considered Minsk-2 after its conclusion on February 12. Fyodor Lukianov, who is close to Kremlin, wrote an article on the „Valdai Club” website, meaningfully entitled “A Mini-Yalta”. He considered that “Minsk 2015 is not Vienna 1815 or Yalta 1945 in the sense that it did not and could not give rise to a new order or rules of the game.”²⁴ Stressing the fact that both Vienna Congress in 1815 as Yalta Conference in February 1945 (meeting between the “big three”, of the United Nations: F.D. Roosevelt, I.V. Stalin and W. Churchill) established the rules and the format of the international system, he continued: “What Russia wanted was to transform Ukraine so that its state institutions were limited, by design, in the decisions they could make, primarily with respect to NATO membership. The Minsk accords set the stage for this transformation by promoting constitutional reform, which is expected to delegate to Ukrainian regions – at least the Donetsk and Lugansk people’s republics – enough authority to make them an internal safeguard./.../Relying on the popular analogy with the Yalta Conference, as celebrations of its 70th anniversary get underway, what we got (or expected to get, to be more precise) was

a mini Yalta. This is a striking illustration of how Russia’s ambitions have diminished compared to when it was a super power. Instead of divvying up Europe, which gave the USSR the security buffer zone it wanted in Eastern Europe, the soft division of Ukraine is also about creating a buffer zone in the east.”²⁵ Lukianov concludes: “This has nothing to do with the global rules of the game. Minsk is neither a model, nor a precedent./.../The war in Ukraine has not changed the world. Global processes will follow their course, becoming increasingly dominated by developments in Asia and to some extent the Middle East. There is no place for Russia in this landscape. There won’t be a new Vienna Congress or a new Yalta Conference, primarily because such fundamental deals are meant to address key issues in global politics./.../All that is left for the Old World – including both the EU and countries that would never be part of it, like Russia – is to argue among themselves, just like 200 years ago. The only difference is that the redrawing of Europe’s geopolitical architecture on the battlefields of Leipzig and Waterloo was tantamount at the time to reshaping the entire world order. Now, it is impossible to know where developments around Mariupol and Debaltsevo will lead.” Even the title of the article suggest that the author is waiting another Yalta- „mega” one- which will reshape the world as Vienna-1815 and Yalta -1945. He mentioned that Russia will not be member of the EU, China becoming the „focal point” of the world system.” But the Chinese think differently. They do not think in terms of spheres of influence, as in Europe./.../ and „it is much easier for Europeans to reach common ground with Russia, since the two have close historical ties.” Which sounds as a proposal for Europe to walk together into the future. But skepticism is present in that text, expectations of the Russian expert being much larger than what has been obtained in Minsk in February, which explains his guess: „Now, it is impossible to know where developments around Mariupol and Debaltsevo will lead.”²⁶

A new episode in this narrative of the „mega deal” has developed on the eve of the celebration of the 70th anniversary of the end of the World War Two. John Tefft, the American Ambassador to Moscow, granted an in-

interview to the publication "Echo of Moscow", on April 21, 2015: *"Asked why Obama was not directly participating in the peace talks, Tefft told Ekho Moskvyy that the U.S. president 'would be happy to be involved' if he received an invitation. Tefft said he had not discussed the possibility with Obama personally."* During the interview he added that US President has continued conversations by phone with his Russian homologue and other leaders of the "Normandy format", and the leaders of France and Germany „*are doing the great job in this matter*".²⁷ The same day of April 21, the spokesperson of Kremlin, Dmitri Peskov, declared that Russia had no objection against the attendance of the USA to negotiations regarding the conflict in Ukraine, that were carried so far in the so-called Normandy format and added that *"Naturally, we will be ready to welcome the initiative to return to the logic of dialogue and cooperation. But since we were never the initiators of the opposite, we are ready to welcome our partners' actions"*²⁸, Peskov declared, mentioning that some of the stipulations of the document signed on February 12 in the capital of Belarus are not respected. Writing at the time in the Romanian newspaper "Nineo'clock" I have concluded that *"Therefore, even in reduced circumstances – the US, as part of the Normandy format – Russia seems to reach one of their purposes, which is the negotiation with Washington of a peaceful solution of the Ukrainian crisis. Is it the fair interpretation of the recent declarations in Moscow? Is Washington accepting an agreement that would leave the problem of Ukraine's annexation by Russia unsolved? We are facing the dawn of a great agreement among the Great Powers? Could we be facing the dawn of what we could call – referring to old-time myths – a 'Mega Yalta'?"*²⁹

A new episode, probably the mostly important and not yet finished at the moment when I am writing this study, was consumed during 10 and 20 of May, when Russia was visited by high American diplomatic officials. Russian newspaper, "Moskovsky Konsomolets", wrote, after the visits to Russia by German Chancellor Angela Merkel, on May 10, in Moscow, and by US State Secretary, John Kerry, on May 12, in Sochi, immediately after the Chancellor met Ukrainian President Petro Poroshenko in

Berlin (on May 13), that these high level meetings are *"links of the same chains"*. Moreover, in their succession, and according, especially considering the insistence related to the precise application of the Minsk 2 agreement, they show that *"Without renouncing tough rhetoric and sanctions, the West is clearly trying to look for a new format in ties with Moscow, at least when it comes to problems related to international security"*. What has attracted the high attention of the observers was the meeting of the head of American diplomacy, John Kerry, and Russia's President, V. Putin, in Sochi, the question being if it is a *"game changer"* in the bilateral relations especially regarding the Ukrainian crisis. Assessments differ between the experts. Robert Legvold (Columbia University-New York, considered that *"The two countries start from a very low point, and there is no chance they will soon change the underlying character of the relationship – that is, a deep mistrust of the other side, profound differences over key issues, such as Ukraine, and a tendency to focus on limitations rather than opportunities. But the Sochi meeting may open the way for both sides to take a different approach to the relationship"*³⁰ In Russia, Fyodor Lukianov is very prudent: *"This meeting shows that both sides, Russia and the U.S., became aware of the fact that the situation when two large nuclear superpowers barely have working channels of communication for over a year is quite dangerous. Because in such situation the question is not of an open military conflict (as no one intends to start a war), but there is a necessity to maintain the contact in order to understand the partner's intentions and logic. I would not expect the sanctions to be lifted any time soon as Secretary Kerry and his colleagues continue to say that it can only happen if the Minsk agreements are fully realized. /.../ Most likely, in the near future the sanctions will not be lifted. In the U.S. the mechanism of lifting sanctions is very complex: If sanctions are introduced, it is very hard to lift them later"*³¹ The former US ambassador in Moscow, Michael MacFaul, who kept a very intense contact via twitter with the Russian public opinion, and who immediately after the Tefft episode last April concerning the "Normandy format" said that he, who advised the US President in

2009 for the reset policy with Russia, now is against repeating it, was, consequently, prudent: “*I always believe that direct dialogue is useful in diplomacy, so I applaud the idea of Kerry’s meeting with Putin. Positive atmospherics, however, are never a substitute for policy. On the major policy issues in U.S.-Russia relations, nothing has changed*”.³² Robert Sakwa, professor at the Kent University wrote about a possible new chapter in Russian-American relationship: “*What is the potential for improvement in U.S.-Russian relations? There is a lot of ground to make up, and this is a small sign of a possible path back towards, not so much an improvement, as the beginning of understanding. However, the gulf in understanding between the two countries remains enormous, and the Ukrainian situation will constantly act as an irritant; sometimes it seems deliberately so. With an American election coming up, things will get all the more heated. The two countries operate, as it were, on two different levels of reality, both relatively coherent in their own terms, but ultimately lacking a mode of dialogue between the two*”.³³ Officially, US embassy in Moscow informed that the visit of Kerry in Russia was an important one and his meetings with V. Putin and S. Lavrov had covered a wide range of international issues which have to be tackled with, and conclude: “*It was an important visit at an important time. The task at hand for the Secretary of State was not to develop specific measures to address a particular crisis. Nor was it to achieve a breakthrough. The Secretary of State flew to Sochi to hold an open dialogue on a wide range of issues, which was necessary to make progress in addressing the challenges that we face today*”.³⁴ The visit of Kerry at Sochi was followed by the visit of his assistant, Victoria Nuland, in Moscow, several days after (May 18), who insisted that implementation of the Minsk-2 stipulations has to be observed firmly by all the signatories, it was considered again like a sign of the pursue of a new “reset” policy.

The Nuland’s visit in Moscow was the last link of the diplomatic “chain” extended in May 2015 between USA and Russia and it was fully pointed out that the USA are not part of the “Normandy format”. According to the Monday edition of the New York Times, the members

of the “Normandy format” – Germany, France, Russia and Ukraine - “*previously made it clear that they did not necessarily welcome the Americans at the negotiating table as part of*”³⁵ At least for the moment the membership of USA in the “Normandy format” was shelved and the discourse in Washington has changed in only several days. The trip of US State Secretary to Russia- wrote an editorial in “The Washington Post- “*represented yet another bet by the Obama administration that it can cut deals with Mr. Putin without betraying U.S. interests or allies or capitulating to the Russian ruler and his imperialist agenda. So far, the results are not encouraging. /.../ Judging from Moscow’s rhetoric, Mr. Kerry’s outreach may have convinced Mr. Putin only that the Obama administration will eventually swallow his terms*”.³⁶

It seems that at the end of May and the beginning of June, officially Washington has distanced itself from the “mega-deal narrative”, but there were other voices in USA which strongly advised for that position and imagined even the steps towards so called “détente plus”. An article which has appeared online in “The American Interest” on June, but destined to be published in the July-August of the review, written by the President emeritus of the Council of Foreign Relations, brought an entire history of the post-Cold War era of the West-Russia relationship as a background of the new beginning. This “détente plus” has no similarity with the détente of 20th century, it’s an effective diplomatic partnership. The first step to reach that goal is to recognize the status of the great power of Russia, and “*The Kremlin has to realize that to receive great-power treatment, it’s got to behave far more responsibly and accept responsibility for joint solutions*”. Secondly, both parts should recognize that they have “*complementary interests*”, today obviously being the case in “*regional issues, fighting terrorism and nuclear proliferation*”. In order to be implemented that new kind of détente, both sides “*have to commit to diplomacy at the highest levels*” (annual meeting between the presidents and semi-annual among the defense and foreign ministers) the meetings at these levels being empowered to take decisions and having high visibility. Thirdly, “Détente Plus has to progress on two fronts: maintaining the

basic integrity and independence of countries on Russia's borders while being attentive to Russian interests there; and fashioning joint action on broader issues such as Middle East instability and terrorism.”³⁷ Leslie H. Gelb has argued that practically Russia was not at all guilty for the outbreak of the Ukrainian crisis, Europe adopting “*the wrong way to proceed in the last two years. It essentially proposed to incorporate the Ukrainian economy into Europe's and leave Russia behind. It pursued a Europe-win/Russia-lose approach rather than the win-win policy argued for here. Obviously Moscow couldn't accept this and turned the competition to its strength—stirring up Russian speakers in eastern Ukraine and sending in Russian arms and men.*”³⁸ As a conclusion, Gelb advanced the idea that the benefit of Détente Plus, within which the economic dimension is crucial, will bring benefits “*that can relieve the flood of crisis worldwide*” and succeed to overcome “*generations of mutual mistrust*”. Of course, that form of 21st century détente will take years to be implemented, especially due to the fact that realists are not numerous both in Moscow and Washington.

To conclude, that narrative of Yalta-like “deal” which will solve the Ukrainian crisis had developed after the annexation of Crimea in March 2014 and was written both in Moscow and in Washington. It began firstly in Russia as a result of the impact of the sanctions adopted by the West and it grew according to the political dynamics of the Putin regime which sought to restore the glory of the imperial past of the country; on the contrary, in the West is an expression mainly of the realist school among the policymakers and academia which consider that the system affords such a solution. If in Russia the “deal” will be considered as a revenge of the years of humiliation suffered in the post-Cold Era, in the West is viewed as a tool of avoiding the human losses in Ukraine (already above 6000) and eliminating the danger of a devastating confrontation to define a new world order.

Endnotes

¹ [@Zbig on #Russia: right balance deterrence &](https://mobile.twitter.com/hashtag/BrusselsForum10?src=hash)

[accommodation=reassurance UKR not in #NATO](https://mobile.twitter.com/hashtag/BrusselsForum10?src=hash)”, another one synthesizes. “*Russia an aspiring empire #brzezinski, we need deterrence, reliance on force, and accommodation*” (#BrusselsForum10 pic.twitter.com/XO1qU45B1z) is what a third Twitter post names Zbig’s “prescription”. As we may easily notice, each of the quoted attendants points out a different aspect in the American strategist’s position.

² <https://mobile.twitter.com/hashtag/BrusselsForum10?src=hash>-https://mobile.twitter.com/d_jaishankar/status/578928136244580352?p=v

³ See: <http://brussels.gmfus.org/videos/brussels-forum-2015-welcome-conversation-ursula-von-der-leyen-and-zbigniew-brzezinski>; in this article I have used also, in different segments of its structure, small parts of the papers which were published in the Romanian daily in English language “*Nineoclock*”. Of course in these articles there were not footnotes and they were much extended.

⁴ **Der Spiegel Staff, The War Next Door Can Merkel's Diplomacy Save Europe?-02.14.2015**-<http://www.spiegel.de/international/europe/minsk-deal-representations-and-fragile-opportunity-for-peace-in-ukraine-a-1018326-druck.html>

⁵ **Joschka Fischer, Henrik Enderlein, Europe's War in Ukraine, February 5, 2014**-<http://www.project-syndicate.org/commentary/ukraine-eu-balance-of-payments-support-by-joschka-fischer-and-henrik-enderlein-2015-02>

⁶ See footnote 4

⁷ **West washes its hands, editorial, “Kyiv Post”, Feb.14 2015** <http://www.kyivpost.com/opinion/editorial/west-washes-its-hands-380667.html>

⁸ **Julien Lindley French, Muninsk?**, Friday, February 13, 2015- <http://lindleyfrench.blogspot.ro/2015/02/muninsk.html>

⁹ *Details of the Minsk-2 agreement : Ukraine ceasefire: New Minsk agreement key points-12 February 2015-<http://www.bbc.com/news/world-europe-31436513> - there were published all the points after the Russian original: “Immediate and full bilateral ceasefire ;Withdrawal of all heavy weapons by both sides ; Effective monitoring and verification regime for the ceasefire and withdrawal of heavy weapons; From day one of the withdrawal begin a dialogue on the holding of local elections; Pardon and amnesty by banning any prosecution of figures involved in the Donetsk and Luhansk conflict ; Release of all hostages and other illegally detained people; Unimpeded delivery of humanitarian aid to the needy, internationally supervised; Restoration of full social and economic links with affected areas ; Full Ukrainian government control will be restored over the state border, throughout the conflict zone; Withdrawal of all foreign armed groups, weapons and mercenaries from Ukrainian territory (To be monitored by the OSCE. All illegal groups to be disarmed.); Constitutional reform in Ukraine, with adoption of a new constitution by the end of 2015 (A key element of which will be decentralisation (taking account of the special features of certain parts of Donetsk and Luhansk regions, agreed with representatives of those regions), and adoption of permanent laws on the special status of those areas).*

¹⁰ Atlantic Council , **Preserving Ukraine's Independence, Resisting Russian Aggression: What the United States and NATO Must Do**, p.10 <http://www.brookings.edu/~media/research/files/reports/2015/02/ukraine%20>

independence%20russian%20aggression/ukrainereport_february2015_final

¹¹ Bildt, **Enough Already! It's Time for the West to Arm Ukraine**, February 19, 2015

http://www.huffingtonpost.com/carl-bildt/west-arm-ukraine_b_6714084.html

¹² <http://www.kommersant.ru/doc/2663548>

¹³ *Europe: A Defeat at the Hands of Victory? 20. 02.2015*. -<http://karaganov.ru/en/publications/preview/359>

¹⁴ http://www.tvc.ru/news/show/id/61048/photo_id/149738#sl

¹⁵ Adrian Pabst, **Neither side can afford a full-scale conflict in Ukraine, "The National" February 17, 2015**, <http://www.thenational.ae/opinion/comment/neither-side-can-afford-a-full-scale-conflict-in-ukraine>

¹⁶ Ibidem

¹⁷ Sig Christenson, *Joint Chiefs chairman: Russia's 'lit a fire of ethnicity and nationalism' in Eastern Europe, - February 19, 2015* <http://www.expressnews.com/news/local/article/Joint-Chief-s-chairman-Russia-s-lit-a-fire-6090457.php>

¹⁸ Ibidem

¹⁹ Lesley Wroughton, U.S., allies discuss new sanctions, Obama weighs next steps on Ukraine: Kerry, February 21, 2015, <http://www.reuters.com/article/2015/02/21/us-ukraine-crisis-kerry-idUSKBN0LP0JW20150221>

²⁰ At the beginning of June 2015, UK representative to UN showed clearly what means that formula, strongly connected with rules based international system: "So there is no military solution; the Minsk agreements are the only way that stability can be restored in eastern Ukraine. We must all recommit to their implementation and to upholding the sovereignty, independence, unity and territorial integrity of Ukraine. Let's not forget that this crisis started with the illegal annexation of Crimea by Russia. Over a year on from that illegal annexation, we cannot lose sight of what is at stake in eastern Ukraine. A return to violence and conflict would come with a terrible human cost for all sides, and it would represent a further attack on the rules-based international system that we have shared and valued for the past seventy years. We all depend on that system; enshrined in the Charter of the United Nations. Any escalation in Ukraine calls into question Russia's commitment to these principles." - **There is no military solution; the Minsk agreements are the only way that stability can be restored in eastern Ukraine** Statement by Ambassador Matthew Rycroft of the UK Mission to the UN at the UN Security Council Meeting on Ukraine, June 5, 2015 -<https://www.gov.uk/government/speeches/there-is-no-military-solution-the-minsk-agreements-are-the-only-way-that-stability-can-be-restored-in-eastern-ukraine>

²¹ Interview / of President V. Putin/ to the Italian newspaper Il Corriere della Sera, June 6, 2015 -<http://en.kremlin.ru/events/president/news/49629>

²² **The EU and Russia: before and beyond the crisis in Ukraine**, 6th Report of Session 2014-15, Ordered to be printed 10 February 2015 and published 20 February 2015, Published by the Authority of the House of Lords, capitols: 346-350, pp.92-93

²³ Ibidem, passim

²⁴ Fyodor Lukianov, **A Mini Yalta**, 15/02/2015- http://valdaiclub.com/near_abroad/75542.html

²⁵ Ibidem

²⁶ Ibidem

²⁷ Anna Dolgov, **Tefft Says :Be 'Happy' to Get Involved in Ukraine Peace Talks**, April 22, 2015 <http://www.themoscowtimes.com/news/article/tefft-says-obama-would-be-happy-to-get-involved-in-ukraine-peace-talks/519523.html>

²⁸ <http://www.interfax.com/newsinf.asp?id=587560>, April 21, 2015; see also: **Vitalie Goncearov**, Rusia ar accepta participarea SUA la negocierile in formatul 'Normandia' privind Ucraina, **22 aprilie 2015**- <http://kara-deniz-press.ro/kara/rusia-ar-accepta-participarea-sua-la-negocierile-in-formatul-normandia-privind-ucraina/>

²⁹ Mihai Haresan, **Heading for a Mega Yalta?**, "Nineoclock", April 29, 2015, <http://www.nineoclock.ro/heading-for-a-mega-yalta-i/>

³⁰ Pavel Koshkin, Ksenia Zubacheva, Are Kerry's Sochi talks with Putin and Lavrov a game-changer?, in "Russia Direct", May 13, 2015-<http://www.russia-direct.org/debates/are-kerrys-sochi-talks-putin-and-lavrov-game-changer>

³¹ Ibidem

³² Ibidem

³³ Ibidem

³⁴ Ibidem

³⁵ Neil MacFarquhar, American Envoy to Hold Talks With Russians on Peace Deal for Ukraine, in **"The New York Times"**, May 17, 2015 - http://www.nytimes.com/2015/05/18/world/europe/american-envoy-to-hold-talks-with-russians-on-peace-deal-for-ukraine.html?_r=0#

³⁶ The U.S. continues to send the wrong message to Russia., in "The Washington Post", May 21, 2015 http://www.washingtonpost.com/opinions/sending-the-wrong-message-to-russia/2015/05/21/fcb624e6-ff1a-11e4-805c-c3f407e5a9e9_story.html

³⁷ Leslie H. Gelb, **Russia and America: Toward a New Détente**, **"The National Interest"**- July-Aug. 2015 <http://nationalinterest.org/feature/russia-america-toward-new-detente-13077?page=show>

³⁸ Ibidem

ABSTRACT

After the conclusion of the Minsk-2 agreement, there were different narratives which have developed concerning the solution in Ukrainian crisis. One was about the eventual deal concluded with Russia. According to it, in order to avoid the worst case scenario, it is necessary to accommodate with Moscow's requests and to forget for the moment the Crimea issue. The second narrative was that Russia should be confronted with robust responses whenever she is overcoming the obligations taken at Minsk and encourages and support the bellicose activity of the Russian separatists in Donbas. Down the road, both narratives have developed strongly, and different diplomatic actions consumed since the end of March 2015 seemed to respond either to one of them or both. In this text I am detailing both narratives and finally I will try to assess the way ahead in the Ukrainian crisis.

Keywords: Ukraine, European Union, neighborhood, NATO, OSCE, crisis, war, nuclear, threat, Russia, aggression, guerilla, hybrid

Major General (r) Mihail E. Ionescu is a PhD in history (1983). He is the director of the Institute for Political Studies of Defense and Military History with the Ministry of National Defense and director of the Center for East-European and Asian Studies (National School for Political Studies and Administration). Mihail E. Ionescu has published more than 20 monographs and 100 studies and articles (published in Romania and abroad) covering various topics related to military history and international relations. Since 2000, he has been involved in various projects and initiatives developed under the aegis of the PFP Consortium of Defense Academies and Security Studies Institutes. Between 2001 and 2003, he was co-chair of the „NATO Enlargement” Subgroup within the “Future of NATO” Study Group, PFP Consortium of Defense Academies and Security Studies Institutes. Between 2004-2006, he was member of the Senior Advisory Council of the PFP Consortium. Since 2006, Dr. he is co-chair of the Regional Stability within the Greater Black Sea Area Working Group of the PFP Consortium of Defense Academies and Security Studies Institutes.

The challenge of hybrid insurgency in Southern Thailand

Octavian Manea

The purpose of this paper is to explore to what extent the violence in Southern Thailand is the product of a hybrid insurgency (a concept understood more along the lines of what research literature calls “criminal insurgency”). Today, in the aftermath of Ukraine, it is fashionable to talk about hybrid warfare. But it may be useful to understand this hybridization of conflict in the larger context of what former SACEUR, Admiral James Stavridis called convergence (and where the possibilities may be endless): “the merger of a wide variety of globally mobile human activities, each of them individually dangerous but representing a far greater threat when they combine”. I will proceed by defining the problem and by showing why this is mainly an insurgency. In this context, it is important to understand how the Thai state handled the challenge posed by the communist insurgent groups during the Cold War, with a focus on what lessons were learned at the time, but later forgotten. The enabling factors and causes that triggered the relapse of the insurgency in 2004 and set the ground for the current violence will be assessed in the fourth part. In the final part, I will focus on explaining how the traditional insurgency evolved gradually into a criminal type insurgency and will try to suggest ways to deal with this phenomenon.

I. Defining the problem

“The insurgency is fundamentally an ethnic uprising, driven by the lethal interaction of two underlying trends. The first is a belief by local

people in the South that their unique Patani identity (centered on ethnicity, language, and religion) is under threat from a Bangkok government that unilaterally interferes in their affairs, corrodes their traditional way of life, and is fundamentally illegitimate in their eyes. The second is a series of central government policies that have been at best paternalistic (treating the South as a pseudo-colony with special needs) and at worst assimilationist, authoritarian, and brutal (treating all local people as potential rebels and insurgents as mere bandits)”.

David Kilcullen¹

First of all, when responding to the violence in Southern Thailand, we need to effectively understand what we are dealing with; we need to understand the threat in order to devise the right answer. As Carl von Clausewitz once wrote “the first, the supreme, the most far-reaching act of judgment that the statesman and commander have to make is to establish . . . the kind of war on which they are embarking; neither mistaking it for, nor trying to turn it into, something that is alien to its nature”. So is it an insurgency or is it terrorism? The approach assumed in this paper is the one developed by Thomas Marks, Sebastian Gorka and Robert Sharp that differentiates between terrorism as a method of action (as a tactic applied by a broader insurgency that has local mass support) and terrorism as a logic of action. For them, terrorism is a tactic employed with the purpose of advancing the strategic objectives of the insurgency - “an armed political movement that mobilizes a mass base and seeks to form a counter-state”².

When we apply this framework of understanding to the Southern Thailand case, we can see that the main features of the violence seems to follow the ideal pattern of an insurgency: we can identify core economic and political grievances between the center and the periphery that fuel a Muslim “ethnic uprising” (David Kilcullen) against the aggressive assimilationist policies of the Thai state. After all, there is a history of more than 100 years of frictions between the Thai state and the Malay population in the South. Once, the southern provinces (Yala, Pattani, and Narathiwat) were part of the traditional historical kingdom of Patani, which was invaded by Siam in 1786 and incorporated in 1909. This left a huge scar in the historical imaginary of the Malay community who still perceives Bangkok as an occupying power. Over the past 100 years the Thai state fueled from time to time the alienation of the Southern Thai Muslims through aggressive policies of cultural assimilation. As a consequence, over time, a myriad of separatist insurgent movements (Barisan Revolusi Nasional-BRN or Patani United Liberation Organization - PULO) capitalized and exploited these grievances by generating powerful rebellions against the Thai state. This structural clash between center and periphery is far from being a Thai feature. It is a more of a regional wide feature that points towards a generic legitimacy crisis of the state: “indeed, the old ethno-nationalist terrorism, in the form of Muslim separatist insurgency, has been going on for many years now, in places such as Aceh (in Sumatra, western Indonesia), Mindanao island (Philippines) and Patani (southern Thailand). Their persistence and severity are indicative of the failure of the states involved to achieve legitimacy for their rule. Some states in the region have exhibited a lack of fit between the state and the nation after achieving independence. In some regions, there remains a strong sense of local community, accentuated by the consciousness of past importance as a state. The sense of separateness, and the rejection of central authority, is very strong in places such as Aceh, Mindanao and Patani”⁷³.

Partially, this is a fight for identity survival so the educational and political channels of the Thai state should be closely designed to mitigate these sensitivities and fears, to effectively respond to this historical quest of identity survival. The fundamental question that the Thai authorities should have in mind when thinking to his Southern problem is how to create good Thai citizens but ones that are to remain at the same time a good Malay Muslim? The answer should focus not on substitution but on complementarity, on mutually reinforcement of these two elements. Another key question that should be kept in mind when designing policies for the South is how to fix the legitimacy deficit of the Thai state in the eyes of the Malays? At its core any insurgency remains a battle for legitimacy. “Insurgency and counterinsurgency are essentially struggles for legitimacy and for competing visions of governance and the future. Counterinsurgency is a struggle for winning the trust of the population”⁷⁴, told me historian Peter Mansoor (former executive officer of General David Petraeus during the Iraqi surge).

At the same time, the comparative analysis of the history of counterinsurgency suggests that there is no shortcut other than fixing the grievances that fueled the insurgent energy in the first place: “political compromise rather than seeking a total military victory characterizes several successful strategies. In these situations, counterinsurgents addressed the grievances that motivated people to become insurgents”⁷⁵ or support an insurgent group. So in order to fix the grievances of the South the Thai state should first of all understand them, including the religious ones, and design good economic policies by massively developing the South (the region is very much the poorest part of Thailand), good social and political policies focused on coopting them inside the administration, bureaucracy, making the Malays part of Thai state institutional structure, but also providing them political channels and venues for political representation. Duncan McCargo recommends even that Thai state should consider game-changing paradigms like administrative autonomy, genuine decentralization and devolution for the South⁷⁶.

II. They did it before: Thai Cold War lessons in countering an insurgency

“Two things were obvious: there was nothing worse than to fight the wrong way, and the key is the people. We had to ask ourselves, why do the people have a problem, why are they taking up arms?”

General Saiyud Kerdphol⁷

Which are some of the core principles that should guide the Thai counterinsurgency policies today? At the end of the day the Muslim insurgency in Thailand has Cold War roots and embrace some of its classical features. So how did the Cold War counterinsurgents respond at the time? Two particular practitioners are important here, Sir Robert Thompson and General Frank Kitson. The most important take away from them is that in order to deal with an insurgency you need to create organizations that reflect some principles. They both point out that by its very nature, counterinsurgency is not purely military, but an essential political process and the way to manage it, is through a “whole of government approach”, a fundamentally integrated inter-agency process across multiple civil-military lines of operations. This particularly aspect was one that the contemporary Thai state in its answer was forgetting again and again. Its policies were too militaristic centered. At the same time, the effort should have been designed right from the beginning as an integrated civil-military effort: primarily civilian, with the military emphasis being of secondary importance.

At the end of the day counterinsurgency is about whole of government approach. British General Frank Kitson has written extensively on the civil-mil whole of government nature of countering an insurgency making the point that “because of the nature of countering insurgency, a division of responsibility between politicians and soldiers on these lines cannot work, although people endlessly try to make it do so. The reason why it does not work is because insurgency is not primarily a military activity. For this reason insurgency can only be successfully countered by a government programme in which the activities of the country’s

security forces are closely tied into an overall campaign consisting of political, economic and psychological measures. For this to happen, security-force commanders from the top to the bottom must work closely together with national and local politicians and officials to implement the programme”. The Thai state failed especially under the Thaksin government to create a co-ordinating governmental machinery needed to ensure that the various aspects of the campaign can be tied together in such a way that civilian policies do not interfere with the military answer and are complementary. And when they created it, they put the military in charge of it.

During the Cold War, the Thai state applied these principles and very much defeated a communist insurgency. Instrumentally to this was General PremTinsulanonda that in 1978 became the Chief of the Army and later the Prime Minister (1980-1988). He institutionalized policies modeled by what the British did in Malaya (a neighbor country)—otherwise a campaign perceived as the golden standard of the counterinsurgency history. More over he really understood that ultimately this was “a political problem. It is not military in itself, it is a political source of conflict, which logically takes me to the conclusion that the answer, the solution, the settlement, is of itself political, and it cannot be any other”⁸. At the time, the British COIN legacy in Malaya provided role model principles that inspired some of the most influential Thai officers. One of them is General SaiyudKerdphol: “The RTA [Royal Thai Army] then was run by ‘the old school,’ the pre-World War II officers. They had tremendous difficulty understanding counterinsurgency, rebellion, and the fundamental causes which fed revolt. Praphas [former Deputy Prime Minister and the muscle behind the government that ultimately fell in 1973], for example, named CSOC the ‘suppression command.’ He could understand that the fight had to be coordinated—that’s why he set up CSOC—but he wasn’t talking about CPM [civil-police-military; essentially, the coordinated application of all resources to the insurgent problem, as done by the British to defeat the Communists in Malaya during the Emergency]. Some of the younger genera-

tion of officers, though, were more attuned to reality. Among them was Prem.”⁹

Under Prem’s management was created the crucial Southern Border Provinces Administrative Centre (SBPAC), not only an overarching coordinating framework able to unify and synchronize the whole civil-mil effort in dealing with the insurgency in the South, but also a good venue for political representation and grievance management mechanism. SBPAC was essentially a 911 institution that the Malays had at their disposal. Probably it is not an accident that in 2002, premier Thaksin, in his blindness dissolved SBPAC and two years later, the outcome was the upsurge in violence. In fact, SBPAC captures the very essence of what General Mike Jackson pointed out to be the lessons of the Malaya campaign: “You need many instruments. You need, of course, diplomacy, you need economists, you need industrialists, you need humanitarian assistance. Many of these different organs have to be brought together; they have to be there, and they have to be brought together. I will use the analogy of the orchestra. If the military are the strings you certainly also need your brass, your woodwind, your timpani etc. And you have got to get all of this together, these various agencies, a slightly overworked word but it will do, all together, very importantly with the same sheet of music in front of them.”¹⁰ On his part, Prem genuinely understood the Malaya lessons the importance accommodating local grievances, prioritizing the development of South and projecting a whole of government interagency cooperation and coordination. The outcome was that Prem’s policies were able “to deflate the insurgency”¹¹.

What the Cold War Thai counterinsurgency record points out is that the Thai state has a poor institutional memory. In the past, the Thai authorities developed the right tools, instruments and the COIN methodology to deal with an insurgency, but during 2000’s the Thaksin government applied a preponderantly militaristic, highly kinetic, enemy-centric answer in dealing with the Malay insurgency.

III. What did trigger the relapse of the insurgency?

By themselves, historical grievances and frictions are not usually sufficient to trigger violence. Something else happened before 2004 that altered significantly the strategic environment and the structure of the incentives that ultimately enabled the insurgency once again. As Aurel Croissant pointed out “the drift toward militancy is caused by recent changes in the enabling environment of insurgency in southern Thailand that are allowing insurgency to grow”¹². So which were these key enablers and which are the core features of the Southern Thai violence?

It is a spiritual insurgency. A major first structural trend that reshaped the entire environment was the gradual islamization of the ethnic resistance against the Thai state. Step by step, boosted by the donations from Middle East, militant versions of Islam (Salafi and Wahabi) are becoming increasingly influential in the Southern Thailand, supported by a large infrastructure of private religious schools with more than 2,000 teachers and 25,000 students. On the other side, there is also a massive influx of thousands of Thai-Muslim graduates from religious schools and universities in the Middle East that are settling in the Southern communities reshaping the worldview of the locals. In time, “this resulted in an expanded pool of disaffected youth who became prime targets for recruitment by the extremists”¹³. The radicalization of the youth gives not only a sense of belonging to a special community with a holy mission, but provides also a clear cut scapegoat-the Thai state. The driving force that motivates the insurgency is no longer just ethnic (which becomes of secondary importance), but it develops mainly spiritual and religious dimensions. From this perspective, it seems that the resistance movement from Southern Thailand may be understood in the context of the David Rapoport’ four waves of modern terrorism as part of the “**religious wave**”¹⁴. Another useful paradigm that could highlight a substantial analytical dimension is Steven Metz’s concept of “**spiritual insurgen-**

cy". For him this is a mutated new form that the classical Maoist insurgency is taking in the post-Cold War World. Although a formal descendant of the traditional revolution, the spiritual insurgency emphasizes "an explicit linkage to the search for meaning. Anomie as much as poverty or repression, the desire for a more broad-based sense of fulfillment rather than the simpler needs-based motives of past popular uprisings, will drive insurgents"¹⁵.

Overall, what we gradually see, in fact, is a fundamental change in the insurgent mindset & worldview and for this reason a revival of the insurgency: Insurgency 2.0. While, the roots of the problem remain at their core ethno-nationalist grievances¹⁶ with a whole legacy behind, this history of injustices and identity cleavages between Malay minority and Thai state is repacked into a religious dimension that will increasingly take a catalyst role by providing an ideological container and an overall mobilizing framework (similar to what communism did in the 20th century). "Malay and Muslim identities are clearly mutually reinforcing but the ideological gravity of the current insurgency is weighted heavily towards the religious pole of that dual identification", concluded Marc Askew¹⁷.

If during the Cold War, communism was the banner of choice of the insurgents in Thailand, today this is Islam. Leveraging Islam becomes a tactical way to re-energize the classic insurgency by providing a new life cycle and a new vitality. The consequences are dramatic because Islam in its purist forms is not only an identity maker, a fantastic and potentially undeterrable motivational force, but it gives also a new religious ideological umbrella that keeps and glues the insurgency together. "Religious ideology can be an even more virulent motivation for modern insurgents than was the nationalism that spurred the conflicts of Galula's day, while nationalist insurgents could often be coerced through political negotiations, those inspired by religion may have to be imprisoned or killed"¹⁸.

There are multiple evidences that point towards a substantial religious/spiritual dimen-

sion of the insurgency in Southern Thailand. For example, the article "A tale of two insurgents" published in *Bangkok Post* in 2009 by Marc Askew opens a window into the mind of a low-key insurgent commander. The spiritual dimension of the movement motivated Adul (31 in 2009) to become part of it: "Adul's entry into the insurgent movement was an almost seamless extension of his religious studies and his search for perfection in faith and practice"¹⁹. He received a diploma from famous school Thammawithaya, reaching the 14th level of Islamic studies. He was recruited in the religious school. His mindset shows a blind belief in the Koranic principles and this is the frame that gives him the motivation and a just cause: "It is about achieving a pure Islamic country: a territory fair and happy [ie, following Islam correctly] and a Lord oft-forgiving". For commander Adul, "the religious space is indivisible from a national space". He has clear-cut religious convictions and no mercy for the infidels "whether they are Thai state officials or Malay Muslim government informers".

At the same time something that will radically reshape the whole insurgent market in Southern Thailand was the 2004 April 28th coordinated attacks on multiple Thai targets. Ultimately what the insurgents wanted was to provoke a highly aggressive answer from the Thai state that will, in itself, be perceived as offensive and targeting the whole Muslim community. By reacting in this way the Thai will reopen some old unhealed wounds forcing the Muslim community to realign with the insurgent cause. In fact, the insurgents needed a trigger that the Thai state could provide in order for the revolt to take off. Usually, a conventional wisdom in counterinsurgency history states that an insurgency is a battle for the minds of the people. General Nick Carter, a very senior British officer exposed to the Taliban insurgency, told me once that "the most important lesson is to understand that if you are going to prevail in a counterinsurgency campaign it is about winning the argument for the minds of the population on behalf of the government, against the insurgency. In essence that means you have to understand that everything is there for that battle - for the minds of

the people - which means essentially it is about influence; about influencing a range of different audiences and constituencies. That is not simply those inside the country in which the insurgency is being competed for; it is those outside who are contributing to the wider problem. As a military officer your first task is to understand what the political objectives are, to understand what the political context and the strategy are, and thereafter to work out how you command the various audiences and constituencies using all the tools available, whether it would be coercion/kinetic, at one end of a spectrum, or something more softer at the other". The same is applicable to the insurgents. They need to find ways to mobilize their target audience through a symbolic catalyst event. In terrorism studies this is called "propaganda by deed" whose ultimate purpose is about mobilizing, influencing and persuading the minds of your target audience. As Alex P. Schmid said "terrorism cannot be understood only in terms of violence. Terrorist violence is, in an important sense, symbolic violence"²⁰ whose aim is persuasion. In this sense the violence is becoming just an instrument to "achieve a calculated impact on a wider audience". Unlike conventional war, the key territory here is not spatial, but the symbolic ground of "the four inches between the ears of the people"²¹. It is useful to understand the terrorists as theater performers: "if audiences are the target, the terrorists are the star performers and the public space where they create a violent reality becomes the stage of their theatre from which they amaze and shock the public"²².

As expected, the response of the authorities was highly kinetic and ended with the perfect trap: the siege of the historic Krue Se Mosque a symbol of the resistance against the Thai state. In itself the selection of the place is far from accidental, considered as a "totemic place in the hearts of the local Muslim community"²³. But in retrospect analyzing the assault as a core identity maker it was a game-changer trigger: "the events of April 28 also heralded a new and disturbing dimension to the southern Thai conflict. For the first time in recent history the traditionally ethno-nationalist struggle had assumed a patently discernible religious

flavor"²⁴. For the insurgents leveraging the symbolic meaning of the Krue Se Mosque was a way to communicate and mobilize a larger audience dominated by religious grievances and motivated by identity. At the same time, the Krue Se Mosque could be perceived as a catalyst event intended to function as a recruitment mechanism for a new generation of insurgents. The Krue Se Mosque siege was ultimately understood as a political statement from the Thai state to the Southern Muslim minority: we are not sensitive and we do not care enough about your symbols and your unique cultural identity. Ultimately, the siege Krue Se Mosque has undoubtedly led to a younger generation of people wanting to take-up the arms against federal forces across the Southern Thailand.

Up to a point, what happened in Thailand might be similar with what happened in the case of Chechen insurgent movement. During the Cold War Thailand the insurgent energy was primarily ethnic and nationalistic (and only secondarily religious) in form. After the Cold War, the imperative become to find a new insurgent energy and motivation and for this reason the insurgent embraced religion, making it as the main signature of their movement. It is fundamentally a rebranding operation or a market reinvention. The same is true also for the Chechen resistance. Before 1999 the movement was primarily a separatist ethnic, nationalist insurgency. But after 1999, Shamil Basayev is becoming increasingly the exponent of a trend that leverages religious affiliation and Islam as a main insurgent energy. The choice was tactical because his purpose was that under the banner of Islam to regionalize the insurgency beyond the borders of the Chechnya, in the whole North Caucasus. The idea was not to wage simply a war of national liberation, but adopting the language of militant Islam to wage Jihad against the Russian infidels. It was a way to realign against one enemy the insurgent Islamist groups in Chechnya, Ingushetia, Dagestan: "since 1999 Basayev began to establish a system of military jamaats so as to fight a protracted insurgency – and this gained momentum between 2002 and 2005 in which weekly small scale attacks terror

operations in Dagestan, Ingushetia and Kabardino-Balkaria become commonplace (including the large-scale incidents in Nazran in June 21st 2004, and the attack on Nal'chik in October 2005)²⁵. After the death of Aslan Mashkadov, the nominal leader of the Chechen-led anti-federal operations from 1999-2005, the establishment of a regional insurgency gained further momentum with the appointment of Abdul Khalim Sadulayev who gave the regional insurgency a theological *raison d'être*, helping to further unite the disparate groups across the North Caucasus who pledged allegiance to the anti-federal insurgency. Both, Basayev and Sadulayev, dedicated their time to build step by step the foundation of a support infrastructure that spilled across the region in order to wage a protracted regional insurgency: "although both Sadulayev and Basayev died in 2006, their work establishing the infrastructure for a clandestine regional insurgency had been completed. Doku Umarov took over as leader of the insurgency and the wide-scale poverty in the region, along with the heavy handed measures taken by local federal authorities effectively helped to swell the ranks of the insurgency in 2008 and into 2009, as a new generation of militants came to the fore". The same must have happened also in Thailand after 1994. It is definitely the case of Adul's recruitment into a cell based underground movement that matured step by step until the ground was prepared to come out from the shadow. The Krue Se Mosque siege was the right moment.

It is not a global jihad. Although militant Islam became an ideological center of gravity of the Southern Thailand insurgency, it would be a mistake to consider this movement as waging a some sort of global jihad, or being part of the Jihadi network of Al-Qaeda. It is very possible that the entire post 9/11 environment with its clash of civilizations flavor to have played the role of an enabler and provided a window of opportunity or a spark, but in itself the insurgency in Southern Thailand has a local agenda exploiting a traditional set of grievances generated by the failed relationship between center and periphery: "what we witness today in southern Thailand is but the latest manifestation of latent, longstanding

tension between the Bangkok-based central government and a once fiercely independent Malay-Islamic sultanate that was brought under Siamese control through a mixture of coercion as well as political and diplomatic machinations. Simply put, it is the struggle for self-determination along ethno-cultural lines that remains at the heart of the problem in the southern border provinces"²⁶.

It is a leaderless open-source netwar. Writing in 2007, in a seminal article called the Coming Urban Terror, the guerilla futurist John Robb stated that "Iraq is a petri dish for modern conflict, the Spanish Civil War of our times. It's the place where small groups are learning to fight modern militaries and modern societies and win"²⁷. To him Iraq summed up not only the trend of the future to come, but an entire new way to wage an insurgency. Deconstructed in its composing pieces the new insurgent ecosystem was revealing - an essentially decentralized, networked enemy, without a clear-cut tangible and identifiable Clausewitzian center of gravity: "unlike previous insurgencies, the one in Iraq is comprised of 75 to 100 small, diverse, and autonomous groups of zealots, patriots, and criminals alike. Their single most important asset is their organizational structure, an open-source community network very similar to what we now see in the software industry. It is an extremely innovative structure, sadly, and results in decision-making cycles much shorter than those of the U.S. military. Indeed, because the insurgents in Iraq lack a recognizable center of gravity--a leadership structure or an ideology--they are nearly immune to the application of conventional military force. Like Microsoft, the software superpower, the United States hasn't found its match in a competitor similar to itself, but rather in a loose, self-tuning network"²⁸. The implication of this diagnosis is that the traditional hierarchical organized counterinsurgent as the Thai state operated in the South was not well suited to counterbalance an agile and flexible insurgent.

This is a trend clearly maturing also in Thailand. Over the past decade the insurgents in the Southern Thailand became masters of

playing the new game in town: the netwar. The netwar is a new paradigm of waging war in which the players use “network forms of organization and consist of dispersed small groups who communicate, coordinate, and conduct their campaigns in an internetted manner, without a precise central command”²⁹. Adopting this new organizational paradigm the insurgents were able to outperform the Thai authorities not only organized hierarchically, but ones that lost the ability of projecting an effective inter-agency whole of government effort. In the end the insurgents innovated faster than the state-centric organizations: “counter-insurgents are dinosaurs (powerful, dominant, slow to adapt); insurgents are more like early mammals (small, furtive, will lose any encounter with dinosaurs but potentially out-compete and out-evolve them over time)”³⁰.

Ultimately, the insurgents understood that they have a strategic chance by exploiting the structural weaknesses of the enemy: “a protagonist is striking where lines of authority criss-cross and the operational paradigms of politicians, officials, soldiers, police officers, and related actors get fuzzy and clash”³¹. In fact, waging an insurgency is a learning competition. You need to understand your enemy in order to know which are his main weaknesses. This is one of the wisdoms assumed by the FM 3-24, the famous “Petraeus Manual”: “counterinsurgent forces must be able to learn and adapt. In COIN, the side that learns faster and adapts more rapidly usually wins. Counterinsurgencies are after all learning competitions”³², told me in an interview, Colonel John Nagl, one of the writers of FM 3-24. At the end of the day, the purpose of the insurgency was to leverage and build decisively on their comparative asymmetric advantage because ultimately “the essence of the practice of war is to achieve asymmetric advantage over one’s opponent; an advantage in any terms, not just technological”³³. On their part, the Thai government failed to understand that strategy should always be “a race between ourselves and our rivals to identify asymmetric advantages and exploit them” (Andrew Krepinevich).

Traditionally, one of the countermeasures used against terrorist and insurgents was lead-

er decapitation. But, in Southern Thailand, insurgency evolved more along the lines of a leaderless network composed of myriad of informal autonomous cells which really do not know the identity of the other cells membership: “from mid-2004 it became clear from interrogations of captured militants that the insurgent groups were cellular in organization, their actions coordinated but flexible, the leadership decentralized and the identities of the higher echelons heavily protected”³⁴. Of course there was a formal leadership somewhere in the background, but it remained always a shadow and ghost one. The briefings of the captured insurgents showed that they didn’t really knew who was in charge beyond the natural boundaries of their own cell. They only knew the identity of their own cell members. Secrecy was pivotal in order to make the whole networked machinery to function smoothly. Two core ingredients for a achieving successful operational functionality were instrumental here. On one side, it was the requirement to establish a shared purpose against the enemy, against the Thai state. In reality, this meant that all the cells of the organization needed to be on the same page, to be “likeminded”: “people needed a reason to work together—a reason that simultaneously addresses the interests of all stakeholders”³⁵. On the other side, it was the need to create a shared consciousness (in part ideologically, through the militant Islam, but also from the point of the networked organizational culture) that was the strategic ingredient that gave to the insurgent leadership the ability to manage, mobilize or disperse the autonomous cells of the network as the operational imperative dictated. Achieving a networked effect (disperse, mobilize, act in concert as the tactical need imposed) against the bureaucratic hierarchies of the Thai state became the key of success. Shared purpose and consciousness were the two core parameters that gave to the insurgent “Council of Administration” the ability to “remote control” the whole machinery. The pattern of the networked insurgency as a way of waging terrorism in 21st century is by no means specific to the Southern Thailand. It can be seen in other places of the world also. For example, General Stanley McChryst-

tal confronted a networked insurgency in Afghanistan: "the Taliban aimed to keep dispersed insurgent cells motivated, strategically wired and continually informed, all without a rigid –or targetable– chain of command. (...) The new Taliban is more network than army, more a community of interest than a corporate structure"³⁶.

Overall the transformation of the Pattani nationalist fighters along the lines of a networked insurgency marked a sea-change in tactics and efficiency that gave the movement an operational comparative advantage and the ability to outperform the traditionally organized Thai authorities:" this new approach turned traditional war-fighting upside down and inside out. Instead of centralizing command and control at the top, information and autonomy was aggressively pushed to decision-makers in the field. Motivated by a shared purpose and aligned by shared consciousness, the network became denser, more diverse, and more intelligent. The result was unprecedented speed, resilience, and effectiveness"³⁷.

Finally what we see in terms of the evolving pattern of the resistance in Southern Thailand tends to feature what John Robb named as "the age of the faceless, agile enemy"³⁸. Although in defusing an insurgency it is essentially to negotiate and accommodate the political and economic grievances of the insurgents, in the case of Southern Thailand there is not really a partner for negotiations. The ones carried in the neighbor country, in Malaya, did not really delivered. More over, the representatives of the separatists, most of them part of the traditional resistance groups created during the Cold War, are part of another insurgent generation, with a different mindset, and didn't seem to have a real control on the terrorist cells of the networked insurgency. In a way it is like "fighting with the ghosts" (Mark Askew). More specifically, what it seems to witness developing in the Southern Thailand it is a trend that is gradually evolving towards the fifth-generation warfare and leaderless resistance: "whereas first-generation warfare involved the amassment of huge forces on the battlefield,

the latest generation of warfare –the fifth generation– involves small cells and individuals linked by ideology. The long-term trend is a miniaturization of forces.(...)Whereas fourth generation warfare presupposed a cohesive vanguard that would lead a movement to victory in guerilla warfare, fifth generation warfare relies on individuals acting with minimum or no direction from a central organization"³⁹.

"You can't kill your way out to victory"

This is a wisdom completely ignored by the initial response of the Thaksin government to the violence in Southern Thailand. Gradually, the highly kinetic preponderantly military answer of the Thai authorities has alienated the local population and enhanced the support for the insurgency. Initially the Thai authorities forgot the fact that the army alone is not an effective counterinsurgent force. The civilian administration and power needed to be brought in. Unfortunately this happened too late and under the strict supervision of the army, notoriously distrustful vis-à-vis its civilian counterpart. It is like institutionalizing the best practices of how not to do COIN. In a way in Southern Thailand happened something that in Pakistan became the post 9/11 new normal. "The military is ineffective in COIN. It cannot even win battles, let alone the war. The best it can do is to buy time for politico-administrative functionaries to resolve issues and out-govern the insurgents. Therein lies the greatest failure of our present government. In effect, COIN in all it is about non-military functions; the ones that can actually achieve success or failure, remain in military hands!"⁴⁰ told me Shaukat Qadir, a former Brigadier in the Pakistani Army.

IV. Criminal insurgency as a new wave?

"Like all complex adaptive systems, insurgencies adjust over time".

T.X. Hammes⁴¹

"Warfare and strategy are not static, but evolve to reflect the social, political, economic and technological trends of their eras."

George Michael⁴²

“Crime, terrorism, and insurgency differ mainly in scale, and distinctions are becoming less meaningful”.

Robert Killebrew⁴³

It is not enough to describe the violence in the Southern Thailand only as an insurgency. In fact it is very possible to witness an evolved type of insurgency, one driven by new motivations. There is a much more complex market for violence in the Southern Thailand, one that points out to an emerging hybrid networked way of warfare that combines features of classical insurgency with criminal activities and emphasizing the interconnected nature between insurgents and criminals. At a closer look we can identify that the “insurgent groups operate in a grey zone of crime and delinquent sub-culture on the one hand, and ethnic or religious consciousness on the other. As insurgents rely to some extent on the same infrastructure as criminals, it is likely that criminal gangs, bandits, and drug traffickers have joined the Muslim insurgents in recent years”⁴⁴.

Thailand is usually described as a regional black market for drugs and arms trade and so it is plausible to think that these illicit activities are used, like in Afghanistan, Colombia or Mexico, as financial revenues. When diagnosing the Thai problem it is useful to recognize that “there is a broad grey zone of greed and grievance in which there is no clear threshold between entrepreneurs of violence and warriors of convenience”⁴⁵. At the same time it is critically to acknowledge that this mutating insurgency pose an infinite more complex challenge for the Thai authorities: “this shadowy insurgency is the more enigmatic and intractable for being nested within a broader complex of opportunistic violence”⁴⁶. When you deal with a classic insurgency the template of your response is pretty straightforward: sooner or later you need to accommodate the political or economical grievances that created the insurgency in the first place. More over, as the comparative history of counterinsurgency campaigns suggests, the battle becomes framed in terms of winning the loyalty and trust of local population and by doing so decreasing the support for the insurgents cause. But what should

the counterinsurgent do when facing a diffuse enemy that has a vested interest in prolonging the chaos, simply because it is profitable?

Responding to this new enemy using a Cold War COIN mindset is only just one part of the puzzle because at the end of the day “this perspective does not seem useful when individuals, indifferent to the political struggle, perpetuate the existence of the insurgency with their profiting interests. How could they be affected by a strategy whose purpose is precisely to erode their support for the insurgency when their support is not the element maintaining insurgencies alive?”⁴⁷. More over there is no clear cut, recognizable, cohesive enemy, but a myriad of different groups with different agendas that are leveraging the legitimacy vacuum of a fragile state. Increasingly what we see in Thailand are the “confusing overlaps between insurgents, competing local political groups and criminals”⁴⁸. In this context, it is not unfeasible to infer cases where insurgents become tactical assets to be used by the crime syndicates that are proliferating under the surface of a state authority without real teeth⁴⁹. Overall this emerging paradigm fusion between classic insurgency and the world of crime is by no means restricted to Southern Thailand, but it is consistent with trends in other parts of the world. For example, it is definitely the case of the Abu Sayyaf Group (ASG) operating in the Southern Philippines who “throughout its existence has waffled back and forth between criminality and terrorism. Although ASG has committed terrorist acts, its actions did not always reflect an Islamic ideological basis and appeared to be base on monetary gains”⁵⁰.

They increasingly become two sides of the same coin as both are building on each other comparative advantages and to a certain point share a common enemy and purpose: hollowing out and exploiting the weakness of the structures of formal government⁵¹.

In fact, many thinkers consider, in the light of what is happening currently in Latin America, especially in Colombia and Mexico that “the relationship of crime to conflict is the dominant factor that is changing the conduct

of irregular warfare in the 21st century from what we knew in the 20th. In the 21st Century, crime, terrorism and insurgency are blending in new political and social combinations that will call for new understandings of irregular warfare and approaches in counterinsurgency”⁵². John P. Sullivan and Robert J. Bunker went further and defined the emerging hybrid in Latin America as “criminal insurgency” a phenomenon that proliferates under the legitimacy deficit of a fragile state⁵³. As the classical insurgency, a criminal insurgency is challenging the state by attacking and targeting its classic symbols (police, mayors, bureaucrats from the civilian administration), but not necessarily with the purpose of conquering the political power. Essentially its emphasis is not to take over a government, but essentially to “weaken or disrupt the functions of the government”⁵⁴ in order to survive and create a safe space for its illegal activities. As Chris North anticipated in his Military Review’s article “many of these enemies do not currently seek the overthrow of a constituted government....weak government control is useful and perhaps essential for many of these enemies of the state to survive and operate. They do not seek to replace the constituted government. Merely destroying it or rendering it ineffective will serve their purpose. Their purpose may be to promote civil war, anarchy, and a resulting division of the spoils”⁵⁵. If the problem with Latin America narco-gangs and drug cartels is that they don’t have genuine legitimacy or the support of the people, we can’t say the same thing about the Southern insurgent groups from Southern Thailand. They are exploiting some very real political and economical grievances and use religion as a cover to mobilize the support of the local population against the Thai state.

It takes a network to defeat a network

“What we’ve seen our adversaries do is kind of decentralize. They rarely mass against us any longer. They decentralize, they network and they syndicate. They network using 21st-century information technologies, and then they syndicate together groups of state actors, non-state actors, criminal actors. And they come

together and they pull apart based on moments in time when they want to find common purpose against us.(...) I would say that where we’re headed is something that I might describe as a global networked approach to warfare. And it gets back to my point about taking these capabilities we haven’t had before, integrating them – really integrating them into our conventional capabilities, partnering differently – in a very – with a very different goal and with very different processes to support it and allowing ourselves to confront these networked, decentralized foes with something other than huge formations of soldiers, sailors, airmen or Marines”.

General Martin Dempsey, Chairman, Joint Chiefs of Staff⁵⁶

So how do you fight a complex networked market of violence where the boundaries of insurgency, criminality and terrorism are becoming increasingly blurred, intermingled and fused? A good way to conceptualize this challenge was provided by Oscar Palma when using the metaphor of “a Marlboro cigarette” as capturing the multi-dimensional nature of the networked insurgency: “a body composed of two parts: a smaller one (the yellow filter) representing the top of the hierarchy with their own interests, and a longer one (the white tobacco tube) as an image of the body of the insurgency interested in economic benefits”⁵⁷.

Probably the same applies to Southern Thailand where a networked insurgency is operating simultaneously on multiple operational fronts (including the classical one of the battle for winning the hearts and mind legitimacy), but at the same time one that is interesting in innovating and in adding always new niche activities that enhance its core purpose (creating an infrastructure for waging a protracted conflict against the state) by developing linkages and connections with crime syndicates (that could be seen as insurgent franchises). It is not a command and control top-down hierarchy, but a loose cell based network, a coalition of willing or a community of interest where the decision-making is shaped by influencing, co-opting, incentivizing parts of the network to aggregate. Operationally, for the counterinsurgent “it takes a network to defeat a network” as General Stanley McChrystal understood

fighting a networked enemy: "in bitter, bloody fights in both Afghanistan and Iraq it became clear to me that to defeat a networked enemy we had to become a network ourselves"⁵⁸. This is what the Thai government needs to do as well: to build the right network able to project a proficient whole of government approach in a concerted way reuniting civilian administrators, law enforcement elements, judiciary organizations, military forces in order to roll-back on each and every front the gains of these hybrid insurgents. They need to build "the team of teams", as General David Petraeus used to describe as the very essence of waging a comprehensive civil-military counterinsurgency campaign. The Thai government needs to relearn, practice and institutionalize the art of Paddy Ashdown's third law (as he nicely put in a TED Conference): "Our governments, vertically constructed, constructed on the economic model of the Industrial Revolution --vertical hierarchy, specialization of tasks, command structures --have got the wrong structures completely. The paradigm structure of our time is the network. It's your capacity to network that matters, both within your governments and externally. In the modern age, where everything is connected to everything, the most important thing about what you can do is what you can do with others. The most important bit about your structure --whether you're a government, whether you're an army regiment, whether you're a business --is your docking points, your interconnectors, your capacity to network with others. You understand that in industry; governments don't"⁵⁹.

Endnotes

¹ David Kilcullen, "Accidental Guerrilla. Fighting Small Wars in the midst of a Big One", Oxford University Press, USA, 2011, pp. 212-214.

² Thomas Marks, Sebastian Gorka and Robert Sharp, Getting the next war right. Beyond population centric warfare, in "PRISM", vol.1, no.3, 2010, p. 83.

³ Andrew T. H. Tan, Terrorism, Insurgency and Religious Fundamentalism in Southeast Asia, in "Defence Studies", vol. 8, no. 3, 2008, p. 317.

⁴ Author's interview with historian Peter Mansoor published in *Small Wars Journal*, November 2010, available at <http://smallwarsjournal.com/jrnl/art/interview-with-colonel-peter-mansoor>

⁵ Daniel Marston and Carter Malkasian (Editors), "Counterinsurgency in Modern Warfare", Osprey Publishing, February 2011, Kindle edition

⁶ Duncan McCargo, Thailand's Twin Fires, in "Survival", 52:4, 2010, p. 11.

⁷ Thomas Marks, "Maoist insurgency since Vietnam", Frank Cass, London, 1996, p. 35.

⁸ General Sir Mike Jackson GCB CBE DSO DL, British Counter- Insurgency, in "Journal of Strategic Studies", 32:3, 2009, p. 349.

⁹ Thomas Marks, op.cit., p. 35.

¹⁰ General Sir Mike Jackson GCB CBE DSO DL, op. cit., p. 349

¹¹ Ian Storey, Southern Discomfort: Separatist Conflict in the Kingdom of Thailand, in "Asian Affairs: An American Review", 35:1, 2008, p. 35.

¹² Aurel Croissant, Muslim Insurgency, Political Violence, and Democracy in Thailand, in "Terrorism and Political Violence", 19:1, 2007, p.6.

¹³ Ibidem, p.9

¹⁴ David C. Rapoport, The four waves of modern terrorism, in "Attacking Terrorism-Elements of a Grand Strategy", by Audrey Kurth Cronin and James M. Ludes (Editors), Georgetown University Press, 2004, p. 61.

¹⁵ Steven Metz, New challenges and old concepts: understanding 21st insurgency, in "Parameters", Winter 2007-2008, p. 25.

¹⁶ Isaac Kfir, Southern Thailand and Islamic Terrorism, 2007, available at <http://www.ict.org.il/News-Commentaries/Commentaries/tabid/69/Articleid/144/currentpage/17/Default.aspx>

¹⁷ Marc Askew, Fighting with Ghosts: querying Thailand's Southern Fire, in "Contemporary Southeast Asia", Vol. 32, No. 2, 2010, p. 127.

¹⁸ David Petraeus and John Nagl in "Galula - the life and writings of the French officer who defined the art of counterinsurgency" by A.A. Cohen, Praeger, 2012, p. 288.

¹⁹ Marc Askew, A tale of two insurgents, published in "Bangkok Post" in 2009, <http://www.bangkokpost.com/news/investigation/149443/a-tale-of-two-insurgents>

²⁰ Alex P. Schmid, Frameworks for conceptualizing terrorism, in "Terrorism and Political Violence", 16:2, 2004, pp. 206-209.

²¹ Author's interview with Colonel Robert Cassidy, ISAF Joint Command, published in *Small Wars Journal*, May 2011, available at <http://smallwarsjournal.com/jrnl/art/small-wars-journal-counterinsurgency-inquiry>

²² Alex P. Schmid, Frameworks for conceptualizing terrorism, in "Terrorism and Political Violence", 16:2, 2004, p. 208

²³ Ibidem, p. 181

²⁴ Ibidem, p. 184

²⁵ Author's interview with Professor Cerwyn Moore, Birmingham University, March 2010.

²⁶ Joseph Chinyong Liow, Ideology, Religion, and Mobilization in the Southern Thai Conflict, 2010, available at <http://www.ctc.usma.edu/wp-content/uploads/2010/08/Southeast-Asia-Report.pdf>

²⁷ John Robb, The Coming Urban Terror, in "City Journal", Summer 2007, http://www.city-journal.org/html/17_3_urban_terrorism.html

²⁸ John Robb, Security: power to the people, in Fast-company, 2006, available at <http://www.fastcompany.com/56074/security-power-people>

²⁹ John Arquilla& David Ronfeldt, The Advent of Net-war: Analytic Background, in "Studies in Conflict & Terrorism", 22:3, 1999, p. 194.

³⁰ A powerpoint presentation authored by David Killebrew.

³¹ John Arquilla& David Ronfeldt, op.cit., p. 194

³² Author's interview with Colonel John Nagl published in *Small Wars Journal*, November 2011, available at <http://smallwarsjournal.com/jrnl/art/interview-with-dr-john-nagl>

³³ General Rupert Smith quoted in Andrew Krepinevich, "7 Deadly Scenarios: A Military Futurist Explores War in the 21st Century", Bantam 2009, Kindle edition.

³⁴ Marc Askew, Fighting with Ghosts: querying Thailand's Southern Fire, in "Contemporary Southeast Asia", Vol. 32, No. 2, 2010, p. 129.

³⁵ Mark Bonchek and Chris Fussell, Can bigger be faster?, in Harvard Business Review blog, November 2005, http://blogs.hbr.org/cs/2012/11/can_bigger_be_faster.html

³⁶ Stanley McChrystal, It takes a network, in "Foreign Policy", February 2011, available at http://www.foreignpolicy.com/articles/2011/02/22/it_takes_a_network

³⁷ Mark Bonchek and Chris Fussell, op.cit.

³⁸ John Robb, Security: power to the people, in "Fast-company", 2006, <http://www.fastcompany.com/56074/security-power-people>

³⁹ George Michael, "Lone Wolf Terror and the Rise of Leaderless Resistance", Vanderbilt University Press, 2012, pp. 155-156

⁴⁰ Author's interview with ShaukatQadir an Independent Risk and Security Threat Analyst, former Brigadier in the Pakistani Army, published in *Small Wars Journal*, August 2011, available at <http://smallwarsjournal.com/jrnl/art/on-pakistan-interviews-with-shaukat-qadir-and-aqil-shah>

⁴¹ T.X. Hammes, The Future of Counterinsurgency, in "Orbis", Fall 2012, p. 581.

⁴² George Michael, op. cit., p. 27.

⁴³ Robert Killebrew, Criminal Insurgency in the Americas and beyond, in "PRISM" vol. 2, No. 3, 2011, p. 49.

⁴⁴ Aurel Croissant, Muslim Insurgency, Political Violence, and Democracy in Thailand, in "Terrorism and Political Violence", 19:1, 2007, p. 5.

⁴⁵ Ibidem, p. 7

⁴⁶ Marc Askew, Insurgency and the Market for Violence in Southern Thailand, in "Asian Survey", Vol. 50, No.6, 2010, p. 1116.

⁴⁷ Oscar Palma, The networked Dynamics of insurgency and crime and Counterinsurgency theory, 2010, conference paper, p. 20.

⁴⁸ Marc Askew, Fighting with Ghosts: querying Thailand's Southern Fire, in *Contemporary Southeast Asia*, Vol. 32, No. 2, 2010, p. 121.

⁴⁹ There were also media reports that highlighted this potential, opportunistic alliance of convenience: "Insurgents are believed to also moonlight as hired gunmen for criminal networks, including those associated with drug-smuggling", in *Drugs and disaffection in Southern Thailand*, by Jason Johnson, "Asia Times Online", February 2010, http://www.atimes.com/atimes/Southeast_Asia/LB18Ae02.html

⁵⁰ Margaret M. Read, Abu Sayyaf Crime, Ideology, Autonomy Movement? The Complex Evolution of a Militant Islamist Group in the Philippines, in "Small Wars Journal", October 2012

⁵¹ T.X. Hammes, The Future of Counterinsurgency, in "Orbis", Fall 2012, p. 570.

⁵² Remarks by Robert Killebrew, House Armed Services Committee, hearing on "Understanding future of irregular warfare challenges", March 27, 2012.

⁵³ John P. Sullivan and Robert J. Bunker, Rethinking insurgency: criminality, spirituality, and societal warfare in the Americas, in "Small Wars & Insurgencies", Vol. 22, No. 5, 2011, p. 743.

⁵⁴ Robert Killebrew and Jennifer Bernal, Crime War-gangs, cartels, and US National Security, Center For a New American Security (CNAS) report, 2010, p. 9.

⁵⁵ Chris North, Redefining insurgency, in "Military Review", January-February 2008, p. 117.

⁵⁶ Conversation with General Martin Dempsey, Carnegie Endowment for International Peace, May 2012

⁵⁷ Oscar Palma, Killing the Hydra: understanding the structures of commercial insurgencies, p. 13, available at http://www.wiscnetwork.org/porto2011/papers/WISC_2011-574.pdf

⁵⁸ Stanley McChrystal, It takes a network, in "Foreign Policy", February 2011, http://www.foreignpolicy.com/articles/2011/02/22/it_takes_a_network

⁵⁹ Paddy Ashdown, The global power shift, TED Conference, December 2011, available at http://www.ted.com/talks/paddy_ashdown_the_global_power_shift.html

ABSTRACT

The purpose of this paper is to explore to what extent the violence in Southern Thailand is the product of a hybrid insurgency (a concept understood more along the lines of what research literature calls “criminal insurgency”). Today, in the aftermath of Ukraine, it is fashionable to talk about hybrid warfare. But it may be useful to understand this hybridization of conflict in the larger context of what former SACEUR, Admiral James Stavridis called convergence (and where the possibilities may be endless): “the merger of a wide variety of globally mobile human activities, each of them individually dangerous but representing a far greater threat when they combine”. I will proceed by defining the problem and by showing why this is mainly an insurgency. In this context, it is important to understand how the Thai state handled the challenge posed by the communist insurgent groups during the Cold War, with a focus on what lessons were learned at the time, but later forgotten. The enabling factors and causes that triggered the relapse of the insurgency in 2004 and set the ground for the current violence will be assessed in the fourth part. In the final part, I will focus on explaining how the traditional insurgency evolved gradually into a criminal type insurgency and will try to suggest ways to deal with this phenomenon.

Keywords: war, insurgency, ethnic conflict, identity, state, strategy, Thailand, counterinsurgency campaign

Octavian Manea is editor on defense and security issues for 22 weekly and Foreign Policy Romania. He was a Junior Fulbright Scholar (2012-2013) at Maxwell School of Citizenship and Public Affairs (Syracuse University, New York) where he graduated an MA in International Relations with a major in security studies. He is a research associate at Romania Energy Center (ROEC) and a frequent contributor to Small Wars Journal where he focuses on debriefing practitioners from the post 9/11 expeditionary campaigns.

La coopération franco-britannique face aux opérations extérieures à travers l'ONU*

Georgiana Roxana Muscu

«La France et l'Angleterre étaient alliés dans cette guerre (Deuxième Guerre Mondiale) comme dans la précédente et ceci a été en quelque sorte automatique... La France et l'Angleterre ont en commun certains caractères qui rendent utile et même nécessaire pour toutes deux de concerter leur action, et, à cet effet, de définir à l'avance les bases d'une politique conjuguée.» (Charles de Gaulle)¹.

Durant le temps, les choix que la France et le Royaume-Uni ont fait en faveur de la coalition est le résultat de plusieurs éléments, dont les **circonstances** et la **relation spéciale** existante entre les deux parties. Dans ce travail, nous présenterons comment l'étroite relation de collaboration franco-britannique a facilité la coalition de ces deux pays et les a rendu capables d'agir ensemble sur le plan international.

La relation entre les Français et les Britanniques ressemble beaucoup à celle d'un couple, dans le sens où le compromis est, et a été, nécessaire. Dans les années 1960, l'image que les Britanniques avaient des Français était celle d'une société dominée par des agriculteurs inefficaces et révoltés. Dans le même temps, les revues de France montrent l'Angleterre comme un pays de chômeurs et d'hoooligans, de mécontents, de racistes, de hippies et de punks².

* This work was possible with the financial support of the European Social Fund POSDRU 2007-2013 - Priority Axis 1 "Education and training in support of economic growth and development of knowledge based society". Key Area of Intervention 1.5 "Doctoral and post-doctoral research support", The identification number of the contract: POSDRU / 159 / 1.5 / S / 134650, Project Title: "Doctoral and Postdoctoral Fellowships for young researchers in the fields of Political Science, Public Administration, Communication Sciences and Sociology".

Comme dans un couple, les deux nations ont connu des périodes différentes dans l'évolution de leur relation et, d'ennemi, ils sont devenus les plus forts alliés, l'**Entente cordiale** en étant l'apogée³. Il s'agit plutôt d'un instrument politique utilisé pour atténuer les différences existantes entre les deux nations qui avaient rendus plus difficile leur coopération en Égypte et au Maroc. L'entente cordiale est un accord diplomatique négocié par les ministres des Affaires Étrangères Théophile Delcassé et lord Lansdowne, ainsi que par l'ambassadeur Paul Cambon. Cet accord comporte trois volets : le premier consacre l'abandon par la France de ses droits de pêche sur le French Shore de la Terre-Neuve en échange d'une indemnité de la part de Londres, de la remise des îles Los (Guinée) et d'une rectification de frontière au bénéfice du Tchad et du Niger Français. Le deuxième prévoit l'abandon par la France de toute prétention sur l'Égypte en échange du soutien britannique à l'instauration du protectorat français sur le Maroc. Et le troisième reconnaît la domination française sur le Madagascar⁴.

Même si les relations franco-britanniques, deux des plus anciennes nations d'Europe, étaient dominées par des stéréotypes irréductibles cela ne les a pas empêché de devenir des partenaires stratégiques en essayant d'harmoniser leurs intérêts⁵.

En ce qui concerne la scène européenne, ce sont la France et la Grande-Bretagne qui mènent l'ensemble du jeu en matière de sécurité. Paris et Londres savent bien que pour exercer une influence politique à Washington, ni l'une ni l'autre ne saurait mobiliser une majorité de

pays membres de l'Union Européenne⁶ et que c'est seulement leur coordination qui pourrait faire entendre la voix européenne sur des dossiers aussi cruciaux que l'Iran, la Chine, l'Afrique, le Moyen Orient, etc.

L'étroit lien franco-britannique est démontré par plusieurs traités qui ont commencés dès la fin de la Seconde Guerre Mondiale : Traité de Dunkerque (1947), Traité de Bruxelles (1948), et qui verront leur apogée dans la Déclaration de Saint Malo de 1998⁷. Soutenant les idées de Jolyon Hayworth, professeur à l'Université de Bath, nous pouvons remarquer que l'alliance franco-britannique, initialement conçue pour garantir l'engagement américain pour la défense de l'Europe, s'est imperceptiblement transformé, à l'aube du XXI siècle, en une alliance faite – de plus en plus ouvertement – pour mobiliser l'engagement européen au profit de la stratégie globale américaine. A l'occasion des crises apparues dans différents coins du monde (Balkans, Afghanistan, Irak), tant la France que la Grande-Bretagne se rendent progressivement compte qu'ils donnent la même réponse aux menaces qui se présentent, et vont essayer d'agir ensemble, en entraînant également d'autres pays européens.

Signe de ce rapprochement, il y a même eu des rumeurs d'un projet appelé la **Fran-gleterre** qui représente une forme d'union entre les deux nations. Le Royaume Uni et la France avait parlé d'une Union dans les années '50, en évoquant la possibilité pour la Reine du Royaume-Uni de devenir aussi Reine de la France. Le 10 septembre 1956, le Premier-Ministre de la France, Guy Mollet était venu à Londres pour un entretien avec son homologue anglais, Anthony Eden pour discuter de la possibilité d'une union entre la France et la Grande-Bretagne. A ce moment-là, la France était confrontée à une crise économique assez sévère, accélérée encore par la Crise du Suez. De plus, le Royaume Uni avait été une ferme alliée de la France durant les deux Guerres Mondiales. Quand la proposition de M. Mollet fut rejetée, il est rapidement revenu avec un autre projet qui supposait l'entrée de la France dans le Commonwealth britannique ; idée jugée très dangereuse par Antony Eden⁸. Ce plan a été abandonné et sa véracité est mise

en question par les Français qui invoquent le manque de preuves en ce sens.

Par contre, les projets qui visaient le renforcement de la coopération bilatérale franco-britannique ont été repris plus tard, avec plus de chances de réussite. C'est ainsi que les deux pays ont signé un Traité le 4 Décembre 1998 dans la province française de Saint Malo, visant à doter l'Union *d'une capacité autonome d'action, appuyée sur des forces militaires crédibles, avec les moyens de les utiliser et en étant prête à le faire afin de répondre aux crises internationales*. La France et le Royaume-Uni devaient être les promoteurs de ce projet. A partir de ce moment-là, l'UE a mis en place des structures politiques et militaires pour s'imposer comme acteur en matière de sécurité en suivant les idées proposées par les deux pays.

Douze ans plus tard, le 10 novembre 2010, les mêmes pays concluent les **Accords de Lancaster** qui visent un rapprochement de nature bilatérale permettant de *faire de l'euro-péen sans Union Européenne*, comme le dit Aliastar Cameron du *Royal United Service Institute*⁹. Il s'agit en réalité de quatre pôles majeurs de coopération : « opérations et formations », « équipements, industries et capacités », « cyber sécurité et lutte contre le terrorisme » et enfin un pôle consacré à la coopération dans le domaine du nucléaire militaire¹⁰.

Dans le cadre du pôle *opérations et formation* entre le programme de la réalisation en tandem de l'avion de transport militaire A400M, des technologies pour les sous-marins, des communication par satellite, du ravitaillement en vol et du transport de passagers, et vise aussi la coopération dans le domaine de drones. Le développement d'un drone MALE (moyenne altitude, longue endurance) « Telemos » a été attribué aux groupes français Dassault Aviation et britannique BAE Systems (BAES) et constitue le domaine phare de cet axe de coopération ; des rumeurs soulignent le fait que ce projet pourrait aboutir avant l'échéance établie. Le deuxième pôle visait la création d'un cadre pour le « développement de solides liens en matière de cyber défense », tandis que le troisième pôle concernait la création d'une installation commune EPURE, adjacente aux installations françaises de Valduc, dans laquelle

le devait être modélisée la performance des têtes nucléaires et d'un centre de développement technologique TEUTATES basé sur le site de *l'Atomic Weapons Establishment* à Aldermaston (Royaume-Uni). Peu de temps après, les événements en Libye ont mis à l'épreuve l'efficacité de cette collaboration, qui a confirmé les points de cet accord.

Il est important de retenir le fait que la relation entre la France et la Grande-Bretagne ressemble beaucoup à celle d'un couple, et même si l'opinion que les Anglais avaient des Français et vice-versa n'étaient pas remplie d'hommages et même s'ils avaient des orientations différentes (la France était tournée plutôt vers l'Europe tandis que le Royaume Uni était tourné plutôt vers le monde atlantique), leur coopération à été importante et les événements sur la scène internationales les ont rapprochés davantage. Cette relation s'insère dans les circonstances qui justifieront plus tard la coopération de la France et du Royaume-Uni, en créant une base pour une coalition de succès.

Le recours à des instances internationales – ONU en l'occurrence

Pour intervenir sur la scène internationale, la France et la Grande Bretagne ont quatre options : à travers l'ONU, à travers l'OTAN, par l'UE ou à titre individuel, ou en réalisant des coalitions.

A la question de savoir qui devrait prendre les décisions dans le domaine de la politique de défense, une majorité d'acteurs optent pour les gouvernements nationaux. Toutefois, presque la moitié des Allemands et un tiers des Français privilégie l'UE, pour les britanniques un sur vingt. Néanmoins, ils sont presque une cinquième en faveur de l'OTAN. La cause pour laquelle la France s'est dirigée plutôt vers l'Europe, tandis que le Royaume-Uni plutôt vers l'OTAN, est le résultat des conditions historiques différentes, plutôt que de *Policy conformity*, parce que, dans des situations différentes, la France et le Royaume Uni donnaient des réponses similaires, il est vrai, en empruntant des chemins différents. Après la Guerre Froide, cette situation a changée la donne et on assiste à une tendance de la France et de la Grande-Bretagne à agir en tant que coalition plutôt que dans le cadre des organisation internationales, que ce soit européennes, atlantiques, ou même universelles telles l'ONU.

En ce qui concerne l'organisation internationale qu'est l'ONU, la situation est un peu plus délicate. Premièrement, parce qu'il s'agit d'une organisation universelle qui comprend tous les États du monde. Nous ne pouvons donc appliquer aucune des options présentée par Seth Jones, car il n'y a pas de pouvoir externe que l'on pourrait balancer/buckpasser, bandwagonner ou bind. D' un autre côté, le passage par l'ONU, en tant qu'instance internationale universelle, est obligatoire si on veut rester dans un cadre légal et éviter les sanc-

Tableau 1: Les décisions concernant la politique de défense devraient-elles être prises par les gouvernements nationaux, par l'OTAN ou par l'UE ?¹¹

	Gouvernements nationaux	OTAN	UE
Allemands	53%	0%	47%
Français	70%	0%	30%
Britanniques	75%	19%	6%
Moyenne	66%	5%	29%

tions. La France et la Grande-Bretagne ont donc fait recours à l'ONU sans viser un autre but que la légalité de leurs actions. Cet appel présente beaucoup d'entraves et ne constitue pas une véritable option pour les deux pays

comme nous allons le démontrer dans ce qui suit.

Premièrement, nous ne pourrions pas appliquer la théorie du *rational choice*, parce qu'une intervention qui ne serait pas légale

en dehors des Nations Unies est peu défendable¹². C'est le Chapitre 7 de la Charte de l'ONU qui autorise des sanctions ou l'utilisation de la force de la part des troupes de l'ONU, des troupes des organisations régionales ou même des pays agissant à titre individuel. C'est dans le cadre de ce chapitre que *le Conseil de Sécurité constate l'existence d'une menace contre la paix, d'une rupture de la paix ou d'un acte d'agression*¹³. C'est encore dans ce cadre qu'il peut *décider quelles mesures n'impliquant pas l'emploi de la force doivent être prise*¹⁴, ou si *le Conseil estime que les mesures prévues à l'article 41 seraient inadéquates (...) il peut entreprendre, au moyen de forces aériennes, navales ou terrestres, toute action qu'il juge nécessaire au maintien ou au rétablissement de paix et de la sécurité internationale*(...)¹⁵.

En effet, l'ONU comprend tous les 193 États du monde (les entités territoriales qui n'en font pas partie ont des problèmes concernant leur légitimité comme État)¹⁶. Une des options présentées par Seth Jones reste tout de même valable en étant représentée par le besoin de relier le pouvoir dominant dans un monde unipolaire dans le cadre d'une organisation internationale multilatérale. C'était un besoin imposé aussi pour faire face aux nouvelles menaces intervenues après la Guerre Froide, représentées par le trafic de la drogue, le crime organisé, les mouvements des réfugiés, l'immigration illégale, les risques environnementales, et surtout le **terrorisme**. Il fallait trouver des solutions qui dépassaient les frontières nationales. Pour pouvoir résoudre ces types de problèmes, la nécessité de l'apparition des institutions multilatérales est vite apparue. Cela confirme précisément la théorie de R. Jervis selon lequel l'alternative de *coopérer et chasser le lapin* (ce qui se traduit au niveau des relations entre États par la coopération internationale). Les États sont conscients qu'ils sont impuissants à eux seuls face à ces problèmes transnationaux qui dépassent souvent la souveraineté nationale et la capacité d'un seul État à résoudre le problème d'une manière unilatérale sans dépasser ses frontières¹⁷.

2.1.1. Le multilatéralisme à l'ONU

L'augmentation de l'interdépendance et le nombre croissant des problèmes transna-

tionaux (des catastrophes humanitaires, crises financières et problèmes environnementales jusqu'à des questions de terrorisme et d'armes de destruction massive) qu'aucun pays peut résoudre à l'intérieur de ses frontières, a rendu le **multilatéralisme** comme la réponse la plus adéquate. Le multilatéralisme représente « une institution qui coordonne les relations entre trois ou plusieurs pays sur la base des principes de conduite généraux »¹⁸. Il suppose aussi un engagement dans le respect de règles communes, dans le fait de résoudre des problèmes à l'aide de la coopération et dans le renforcement des normes communes. Cela engendre aussi l'appel à des institutions internationales et suppose en même temps une forte coordination que l'on ne doit pas confondre avec une doublure ou avec un sentiment de rivalité. Mais le multilatéralisme est, avant tout, un moyen d'implémenter et de renforcer la légitimité internationale. C'est une question concernant les règles du jeu sur le plan international, ayant comme but la socialisation, la coordination des relations de coopération entre les États sur la base des principes de conduite généraux. Ces codes de conduites représentent les valeurs que les acteurs considèrent comme indispensables pour un système international efficace¹⁹.

Une autre théorie que l'on pourrait appliquer dans cette situation est celle d'Eric Remacle, qui explique la coalition dans le cadre de cette organisation multilatérale, à travers le *freedom from fear* et *freedom from want*. En ayant à l'esprit le besoin de se mettre à l'abri du souci de la peur et du besoin, la création et puis l'action au travers une organisation multilatérale (comme l'ONU) a été la solution la plus adéquate. La France et le Royaume-Uni, en tant que membres fondateurs de l'ONU, ont été conscients de l'avantage de la coopération dans le cadre de l'ONU, mais ils se sont éloignés avec le temps de cette organisation. Nous allons donc analyser les raisons qui ont déterminé les deux pays à prendre cette attitude, dont la difficulté de prendre la décision au sein de l'ONU reste la cause la plus importante.

Si nous venons de dire que le passage par l'ONU est obligatoire si l'on veut intervenir sur la scène internationale, c'est parce qu'il faut avoir une Résolution Du Conseil de Sécurité, le seul habilité à décider dans ce domaine.

Tandis que l'absence ou la présence de l'autorisation du CS jouait très peu dans l'utilisation de la force pendant la Guerre Froide, l'absence d'une telle autorisation est tout à fait indésirable de nos jours et elle peut affecter la légalité d'une intervention. La prise de résolutions au sein du CS reste une procédure complexe qui connaît de nombreux obstacles.

Premièrement, il y a cinq membres permanents au sein du Conseil : La France, la Grande-Bretagne, la Russie, la Chine et les États-Unis. Les décisions du Conseil de Sécurité sont prises *par un vote affirmatif de neuf de ses membres dans lequel sont comprises les voix de tous les membres permanents, étant entendu que, dans les décisions prises aux termes du chapitre VI et du paragraphe 3 de l'article 52, une partie a un différend, s'abstient de voter*²⁰. Il faut donc que les membres permanents votent en faveur de la Résolution, ou, au moins, s'abstenir de voter contre. Comme on a parmi les cinq des pays avec des régimes différents, voire opposés, Chine-Etats-Uni comme par exemple, le vote affirmatif de tous les cinq devient plus difficile à obtenir.

Le rôle joué par le droit de *veto* relève d'une importance cruciale dans les relations internationales parce qu'il n'a pas pour seul effet de paralyser le Conseil, mais encore de mettre les membres permanents au-dessus de la Charte, puisqu'ils sont à l'abri de toute mesure du Conseil, quand bien même ils la violeraient ouvertement. En ce qui concerne le droit de *veto* dans le cadre du Conseil de Sécurité actuel qui comprend quinze membres, et avec le soutien des autres membres permanents, l'affaire irakienne a montré combien il était difficile de se résoudre en cas de *veto*. Une fois le veto prononcé, il est préférable de rechercher des soutiens qui permettaient de ne pas l'exercer en pratique. Comme nous pouvons déjà le déduire, la prise de décision est assez difficile parce que chaque pays a des intérêts différents, et le consensus est donc difficile à réaliser. Par exemple, la Chine a bloqué les missions de maintien de la paix au Guatemala et dans la Macédoine pour la simple raison que les gouvernements de ces pays avaient une interaction avec Taiwan²¹. La Guerre Froide représente le moment qui a déterminé un changement essentiel dans le fonctionnement de l'ONU.

Le Conseil de Sécurité a pris non seulement beaucoup plus de mesures de maintien de la paix et de sanctions, mais il a aussi établi bien clairement ses objectifs en matière de maintien de la paix et de la sécurité internationale. Plus encore, tous les États, même les Grandes Puissances, prêtent une attention particulière au CS²².

A supposer qu'il soit aboli, il risquerait fort de subsister au vu de l'effet négatif qu'une non-participation ou que l'opposition des membres permanents pourraient entraîner.

L'ONU a joué un rôle insignifiant dans l'invasion de l'Afghanistan, dans l'intervention militaire en Irak et dans d'autres interventions mineures. Comme nous l'avons déjà mentionné, le processus de prise de décisions au sein du CS est assez complexe et il est le résultat de négociations. Nous allons illustrer cette situation dans ce qui suit. Par exemple, il arrive régulièrement qu'un des membres permanent préfère (c'est le cas surtout des États-Unis) une action militaire, alors qu'un autre membre permanent préfère une réponse plus *light* ou une sanction économique, d'autres encore préfèrent ne prendre aucune action. Vu qu'il existe un conflit d'intérêts et qu'il s'agit de membres permanents qui ont droit de veto, le plus souvent il arrive qu'on n'atteigne pas le consensus et l'on est donc dans l'impossibilité d'agir dans le cadre de l'ONU²³.

En supposant que le membre permanent disposant du droit de veto ait les moyens pour agir unilatéralement ou avec peu d'alliés, il pourra agir à son compte. Cependant, le pays en question a intérêt à agir dans le cadre de l'ONU pour entraîner les autres pays à coopérer aussi, de même que pour se justifier l'action devant son peuple et avoir le soutien de l'opinion publique internationale. On ajoute à cet aspect le fait que le prix de la guerre est assez cher et on finit par conclure qu'une action multilatérale serait préférable à une action unilatérale. C'est dans ce but que l'on préfère négocier au sein du CS, que d'agir à son compte propre. Mais la négociation peut également présenter des désavantages. Le problème le plus important est représenté par **l'information asymétrique** qui joue un rôle primordial dans le processus de négociation. Il est arrivé souvent que les pays disposant du droit de veto n'aient pas les

capacités de communication nécessaires pour faciliter le processus. A cela s'ajoute encore qu'il y ait une interférence dans les affaires intérieures des pays en question. Cela a été le cas pour la Russie dans le cadre de l'intervention au Kosovo, ou le sentiment de nationalisme a rendu improbable l'intervention.

En même temps, la Russie a fait de grands efforts pour que les partenaires dans la négociation ne connaissent pas jusqu'à quel point un compromis serait acceptable. Son Ministre des Affaires Etrangères Igor Ivanov, a voyagé à Belgrade pour mener des discussions avec Milosevic afin que celui-ci accepte les forces de maintien de la paix (les mêmes que la Russie avait refusées dans le cadre du CS)²⁴.

En conséquence, nous pouvons remarquer avec tous ces éléments que la prise de décisions au sein de l'ONU est assez compliquée, que le processus décisionnel reste complexe et il arrive donc souvent que les pays restent dans l'impossibilité d'agir en situation de crise en attendant la réalisation du consensus. La France et le Royaume-Uni, tous les deux en tant que membres permanents du CS, sont d'autant plus tentés d'agir en coalition car ils pourraient se trouver impuissants devant le veto d'un des trois autres membres permanents. Nous pouvons donc déduire que la formation d'une coalition *ad-hoc* reste l'option la plus facile et la plus faisable quand le désir de prendre position et d'agir doit trouver un débouché.

Le recours à l'ONU, comme nous l'avons déjà montré, reste très compliqué. L'entrave de l'action que le droit de veto pourrait poser illustre le fait que cette option a peu de chance de réalisation. En même temps, c'est la base légale dont tout pays, en l'occurrence la France et le Royaume-Uni, ont besoin pour pouvoir agir. Même dans le cadre de l'ONU, la France et le Royaume-Uni ont joué des rôles importants, et leur implication dans l'adoption des Résolutions 1970 et 1973 a été primordiale. A part le fait que ce sont eux qui ont réalisé le texte de la Résolution, ce sont également eux qui ont fait le lobby nécessaire pour que la résolution passe. Le discours persuasif de M. Juppé avant le vote de la Résolution illustre l'énergie que la France avait investie dans ce projet. Les soucis qu'il manifeste que le Conseil de sécurité ne pouvait pas laisser faire « *les auteurs de guerre*

et laisser bafouer la morale et la légalité internationale », de même que l'invocation de la nécessité d'agir rapidement parce que *chaque jour, chaque heure qui passe, alourdit le poids de la responsabilité qui pèse sur nos épaules*²⁵ en sont la preuve la plus claire et ne fait qu'essayer de convaincre l'audience de la nécessité de l'intervention.

L'intervention franco-britannique confirme le fait que l'ONU a joué le rôle essentiel dans ce conflit. En adoptant la Résolution S/RES/1973, le 17 mars 2011²⁶ il **authorizes Member States that have notified the Secretary-General, acting nationally or through regional organizations or arrangements, and acting in cooperation with the Secretary-General, to take all necessary measures**²⁷. En même temps, l'ONU leur laisse le choix de la manière dont il vont intervenir : *acting nationally or through regional organizations*. Leur option de démarrer l'intervention toutes seules en tant que coalition ne fait que confirmer la théorie de Seth Jones selon laquelle on assiste à un détour vers la politique nationale pour pouvoir accumuler du poids face aux États-Unis. Les mesures prises jusqu'à ce moment-là, ou plutôt le manque de mesures, suscitait le mécontentement de l'opinion publique, surtout dans l'Ouest de l'Europe. Le fait que la séance de l'ONU du 22 février²⁸ ne s'est soldée qu'avec un communiqué prenant note de l'état de choses a alarmé encore plus la situation. La réunion du 25 février, n'a pas été plus prolifique de ce point de vue. Mais la date de 17 mars va changer radicalement la situation.

Le 19 mars 2011, suite à l'adoption de la Résolution 1973 qui approuvaient les États à prendre toutes les mesures nécessaires, sur ordre du Président de la République Française, le chef d'état-major des armées (CEMA) a lancé l'opération **Harmattan** pour faire respecter la NFZ (No fly zone) et pour empêcher les avions du colonel Qadaffi de bombarder la population, et protéger la population libyenne des attaques des forces de Qadaffi²⁹.

Le respect de la Charte de l'ONU, axée sur le maintien de la paix ne pose aucun problème aux deux pays en question, parce qu'ils ont agi conformément aux résolutions 1970 et 1973 prises par le Conseil de Sécurité. Les arguments invoqués par les deux pays s'ins-

pirent de la thèse américaine considérant que les puissances occidentales portent un projet de civilisation assurant la promotion du « bien contre le mal ». Sinon, limiter le messianisme démocratique et se refuser à intervenir dans les affaires intérieures des États, alors qu'il s'agit de protéger les droits de l'homme et de l'ensemble de la population civile, serait renoncer à exercer l'hégémonie civilisatrice vitale. La légitimité prend donc le pas sur la légalité³⁰.

La résolution ne manque pas de rappeler son ferme attachement à la souveraineté et à l'indépendance de la Libye. Le Conseil de Sécurité avait ouvert la voie, malgré l'abstention des grandes puissances non-occidentales, à une véritable guerre, évoluant très vite de sa dimension protectrice à une dimension destructrice du régime de Tripoli et liquidatrice de ses dirigeants³¹. La reconstruction d'un État de droit se heurte à la militarisation de la société, au repli sur les identités tribales et religieuses, ainsi qu'à l'intervention d'acteurs étrangers³².

Les deux pays sont intervenus militairement sous la forme d'une coalition ad-hoc. Peu de temps après l'OTAN les a rejoint, même si le but initial des deux pays européens était d'agir à titre national. C'est ce qu'ils ont fait en réalité, mais leur infrastructure militaire restait quand même limitée. C'est l'OTAN qui va les aider, en restant toujours dans les prérogatives prévues par la RES 1973. Malgré ce fait, l'opinion présentée initialement selon laquelle les institutions internationales ont plutôt un rôle résiduel est maintenue, parce que ce n'est qu'après avoir épuisé les autres variantes et que leur aide s'avère vraiment nécessaire que l'on recourt à elles. Même si, l'État libyen a l'apparence de contredire notre hypothèse, si on analyse bien les causes qui ont déterminé la France et le Royaume-Uni à collaborer avec l'OTAN, avec l'ONU ou avec l'UE, nous remarquons que c'est une question d'intérêts qui ne coïncide pas totalement avec la volonté initiale de ces deux pays. Ce qui est sur, est que la guerre en Libye a mis Paris et Londres en position de ranimer la vieille entente cordiale, dont la dernière opération commune remontait à l'affaire de Suez, en 1956³³. Leur intervention en Libye a montré pourtant les insuffisances des capacités d'intervention de deux États. La France pouvait « tout au plus déployer une trentaine

d'avions » et son porte-avions, « le seul en Europe » disponible durant cette période, tandis que le Royaume-Uni n'a pu aligner « qu'une vingtaine d'avions de combat...³⁴ » et le recours à l'OTAN, opportuniste, s'est avéré plus que nécessaire.

Les années à venir vont nous confirmer si la coopération entre la France et le Royaume-Uni atteindra ce point tel que les capacités militaires anglaises ou françaises autonomes ne seront plus concevables ou va-t-elle se résumer à une coopération opportuniste. Ces décisions appartiendront au monde politique des deux pays et on ne peut pas les anticiper. Ce qui est certain est le fait que les pressions en faveur de la coopération franco-britanniques ne sont pas susceptibles de s'arrêter bientôt. La coopération du Royaume-Uni avec la France peut jouer comme un désengagement envers l'OTAN. En ce sens, sont relevant les mots de Sir Malcolm Rifkind : « Si nous, les européens, particulièrement, les Français et les Anglais, ne faisons pas d'effort pour renforcer notre coopération, il est possible qu'on le regrette³⁵ ». L'importance de ce développement est d'autant plus grande qu'il comporte le risque de mettre sous tension la relation transatlantique. Les analystes politiques américains pourraient percevoir cette alliance comme une tentative de couper la relation avec les forces atlantiques et pourraient également invoquer l'inutilité de la duplication de cette action. Vu que toute intervention militaire impliquera *ipso facto* les États-Unis, ils ne voient pas la raison de l'attribution de ces ressources³⁶.

Notes

¹ SANDERSON Claire, *L'impossible alliance? France, Grande Bretagne et défense de l'Europe, 1945-1958*, Publications de la Sorbonne, Paris 2003, p.27

² SERRE de la Francois, Jacques LERUEZ, Helen WAL-LACE, *Les politiques étrangères de la France et de la Grande-Bretagne depuis 1945*, Presse de la fondation Nationale des sciences politiques & Berg, Paris 1990, pg 14

³ ANDREW, Christopher *The Historical Journal*, Vol. 10, No. 1 (1967), pp. 89-105 Published by: Cambridge University Press Article Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/2638063>

⁴ BOYD William, MOUGEL Francois-Charles, France-Grand-Bretagne, l'entente cordiale, Ambassade de France au Royaume-Uni,

⁵ Hervé Coutau-Begarie, "Cent ans de coopération franco-britannique", pg.32, <http://www.idref.fr/026803801>

⁶ HOWRTH Jolyon, « Y a-t-il un dialogue franco-britannique sur l'Europe? » *Politique étrangère* 2005, v.70, n.4, p.830

⁷ INCONNU, Auteur, "From St. Malo to Nice: European Defence Core Documents", *European Union Institute for Security Studies*, mai 2010 <http://www.iss.europa.eu/uploads/media/cp047e.pdf> (consultation le 25/06/2012)

⁸ INCONNU, Auteur, "France and UK considered the 1950s Merger", Site de *The Guardian*, 15 janvier, 2007, <http://www.guardian.co.uk/world/2007/jan/15/france.eu> (consultation le 15/07/2012)

⁹ LASERRE Isabelle, *Londres et Paris relancent leur coopération militaire*, Site du *Le Figaro*, 16/fevrier 2012 <http://www.lefigaro.fr/international/2012/02/16/01003-20120216ARTFIG00703-londres-et-paris-relancent-leur-cooperation-militaire.php> (consultation le 15/07/2012)

¹⁰ GOSSENS Guillaume, «Ou en sont les accords de coopération franco-britannique de novembre 2010», *Note d'analyse du GRIP*, 30 mars 2012, Bruxelles URL :http://www.grip.org/fr/siteweb/images/NOTES_ANALYSE/2012/NA_2012-03-30_FR_G-GOESSENS.pdf

¹¹ DUMOULIN, André, *Opinions publiques et politiques européenne de sécurité et de défense commune : acteurs, positions, évolutions*, Bruylant, Bruxelles, 2010. p.309

¹² ANDERSSON Nils, LAGOT Daniel, *Responsabilité de protéger et guerres humanitaires, Le cas de la Libye*, L'Harmattan, Paris 2001, p.10

¹³ DAVID Eric, VAN ASSCHE Cédric, *Code de Droit public International*, Art.39, Chapitre 7, Charte ONU, Bruyant, Bruxelles 2011

¹⁴ Ibid., Art.41

¹⁵ Ibid., art.42

¹⁶ INCONNU, Auteur, *UN at a Glance*, site des Nations Unies, <http://www.un.org/en/aboutun/index.shtml> (consultation le 15 juillet 2012)

¹⁷ BOURANTONIS Dimitris, ILFANTIS Kostas, TSAKONAS Panayotis, *Multilateralism and Security Institutions in an Era of Globalization*, Routledge, New York, 2008, pg. 1

¹⁸ BOURANTONIS Dimitris, ILFANTIS Kostas, TSAKONAS Panayotis, *Multilateralism and Security Institutions in an Era of Globalization*, Routledge, New York, 2008 pg. 7

¹⁹ Ibid.pg 69

²⁰ Art.27, par.3 de la Charte ONU

²¹ BOURANTONIS Dimitris, ILFANTIS Kostas, TSAKONAS Panayotis, *Multilateralism and Security In-*

stitutions in an Era of Globalization, Routledge, New York, 2008 , pg 297

²² ANDERSSON Nils, LAGOT Daniel, *Responsabilité de protéger et guerres humanitaires, Le cas de la Libye*, L'Harmattan, Paris 2012, p.10

²³ SUR Serge, *Le Conseil de Sécurité dans l'après 11 septembre*, L.G.D.J, Paris, 2004 , p. 43-35

²⁴ BOURANTONIS Dimitris, ILFANTIS Kostas, TSAKONAS Panayotis, *Multilateralism and Security Institutions in an Era of Globalization*, Routledge, New York, 2008, pg. 289-303

²⁵ ** Communiqué de presse de l'ONU, 17mars 2011, Site de l'ONU, <http://www.un.org/News/fr-press/docs/2011/CS10200.doc.htm> (consultation le 1/08/2012)

²⁶ Résolution qu'on peut retrouver dans l'annexe 1

²⁷ ** Système de diffusion électronique des documents de l'ONU, Site des Nations Unies <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/268/39/PDF/N1126839.pdf?OpenElement> (consultation le 14/07/2012)

²⁸ ** Auteur, Communiqué de presse de l'ONU, 17mars 2011, Site de l'ONU, <http://www.un.org/News/fr-press/docs/2011/CS10200.doc.htm> (consultation le 1/08/2012)

²⁹ ** L'opération Harmattan, 27/09/2011, Site de la Défense Nationale Française, <http://www.defense.gouv.fr/operations/autres-operations/operation-harmattan-libye/dossier/l-operation-harmattan>, (consultation 17/07/2012)

³⁰ ANDERSSON Nils, LAGOT Daniel, *Responsabilité de protéger et guerres humanitaires, Le cas de la Libye*, L'Harmattan, Paris 2012, p.10

³¹ Ibid p.75

³² P. HAIMZADEH, « Qui a gagné la guerre en libye ? », *Le monde diplomatique*, Décembre 2011

³³ http://www.lemonde.fr/europe/article/2011/12/02/la-cooperation-militaire-franco-britannique-progresse-a-petits-pas_1611088_3214.html?xtmc=ravitaillement_en_vol_en_libye&xtcr=1

³⁴ PFLILM Edouard, Dimitry Queloz, expert militaire, «La coopération franco-britannique progresse a petits pas», Site du *Le Monde* , 2 decembre 2011, http://www.lemonde.fr/europe/article/2011/12/02/la-cooperation-militaire-franco-britannique-progresse-a-petits-pas_1611088_3214.html?xtmc=ravitaillement_en_vol_en_libye&xtcr=1 (consultation le 5/08/2012)

³⁵ JONES, Ben, " Franco-British military cooperation: a new engine for European defense", *European Union Institute for Security Studies*, 2011, v.88, p.20

³⁶ JONES, G.Seth, *The rise of European Security Cooperation*, Cambridge University Press, New York, 2007 , p.237

ABSTRACT

Between France and Great Britain there is a special relation, based on their common historic experiences and episodes of alliances and partnership: the two World Wars and the Cold War cemented their very strong partnership. In the last decade, Paris and London cooperated very closely within UN Security Council and also within NATO and EU, with the aim of establishing the regional security and order against actors which perturbed the status quo. In 1956 the French Prime minister came to London with the proposal of making a political union between France and UK, but the British politicians rejected the proposal as unrealistic. Now, Paris and London are both nuclear powers and permanent members with the UN Security Council They know that only together they could still influence the strategic calculus and behaviour of the USA towards Europe in the defence field. But their strong cooperation is sometimes seen as a danger for the trans-Atlantic link, especially by conservative people in the USA and UK.

Keywords: defence, military, cooperation, intervention, UNO, NATO, France, Great Britain, great powers, conflict, partnership, trans-Atlantic

Georgiana Roxana MUSCU is a PhD student at the National School of Political Science and Public Administration. After completing her Master degree in Political Sciences at the Université Libre de Bruxelles and after being enrolled in the Romanian Government for 1 year, she completes her studies in Romania and has many collaboration activities with specific publications in the academic field.

Coreea de Nord și criza comunismului văzute din arhive

Dr. Silviu Petre

A putea ști ce-ți rezervă ziua de mâine este un vis al științelor sociale și un imperativ al artei oamenilor de stat. Nu degeaba se mai folosește și sinonimul a divina- adică a accesa voia zeilor sau a te pune chiar în locul lor pentru a putea modela viitorul.

Frustrarea perenă a celor care studiază fenomenele socio-umane și lucrează cu materialul vizibil dar extrem de imprevizibil care este individul, se cheltuiește în modele, scheme și teorii care de care mai sofisticate. Acestea fiind scrise, una dintre cele mai mari eșecuri ale științelor sociale din secolul XX ține de nepuțința prevederii căderii comunismului.¹ Atât de mare era fascinația/teamă de colosul înmă-nunchiat de factorul sovietic, și atât de confortabil devenise Occidentul cu aranjamentul numit Războiul Rece încât bipolarismul părea să dea predicatul istoriei mult în secolul XXI. La data scrierii opusului său (Teoria politicii internaționale, 1979) Kenneth Neal Waltz nu numai că își imagina durabilitatea lumii bipolare dar îi și argumente virtuțile în ceea ce privea stabilitatea.² Doisprezece ani mai târziu, Immanuel Wallerstein, un pasionat al tendințelor istorice *a la long durée* publica la Cambridge University Press volumul său de eseuri cu titlul *Geopolitică și geocultură*. Datând din vara lui 1991, textul sociologului marxist nu lua în calcul căderea Uniunii Sovietice doar câteva luni mai târziu și desena tendințele noului interval bazat pe un sistem internațional cvadrupolar: Statele Unite, Europa unită, Japonia și o Rusie (în continuare sovietică) dar mult mai pragmatică și lipsită de orice mesianism ideologic.³ Nici Robert Gilpin (1981) ori Paul Kennedy

(1987) nu vedeau un deznodământ postbipolar. Ba mai mult, cel de-al doilea atrăgea atenția că Statele Unite sunt în pericol de a se supra-extinde și a cunoaște un declin asemănător cu hegemonii timpurilor trecute.

De cealaltă parte a Cortinei de Fier și, implicit, a dilemei securității, merită sondate părerile decidenților care aveau de gestionat un sistem politico-economic în criză. Reformele lui Deng de după 1978 sau Perestroika și Glasnostul gorbacioviste de după mijlocul decadei următoare denotau cât se poate de clar că și vizibil formula dirijistă nu mai era una de succes și se impuneau schimbări fundamentale de supraviețuire. Studiul arhivelor MAE român cu privire la relațiile București-Phenian denotă semnele declinului comunismului. Cataloagele cu indici economici ori observațiile/telegramele diplomaților spre și către Coreea de Nord nu sunt greu de citit printre rânduri.

În cele ce urmează vom poposi asupra cauzelor ce au determinat eșecul de predicție al căderii URSS&Co., apoi vom intra în arhivele diplomatice de ani '80, ultima parte fiind rezervată unor reflecții asupra viitorului. Prima parte va reflecta asupra greutății de a prevedea viitorul; a doua va face un tur de orizont asupra dificultăților economice urmând ca a treia să detalieze situația Coreei de Nord ca test de turnesol pentru criza economică intra-comunistă. Ultima parte va face cercul complet și va încheia cu o serie de întrebări despre (im)previzibilitatea lumii contemporane.

Limitele articolului sunt date de caracterul ei predominant economic, marginalizând evenimentele politico-diplomatice care nu au le-

gătură directă cu mersul a tot ceea ce înseamnă comerț și producție.

I. Eșecul divinației

Neputința de a prevedea implozia Uniunii Sovietice s-a tradus printr-un proces de întrebare teribil de intens atât la nivelul teoretic al științelor sociale cât și la cel instituțional-praxeologic. Pentru Ofira Seliktar, autoarea mai multor volume despre intelligence, explicația eșecului de a prevesti căderea URSS cere o disertație asupra felului în care concepem cercetarea socială. Unul dintre cele mai problematice concepte este cel legat de legitimitate, mai precis despre cât de legitime sunt elitele și regimul proiectat de acestea în sânul societății. Cum cifrele sunt relative aici, pragul critic al exploziei populare nu poate fi determinat cu exactitate. Așa s-ar explica uimirea produsă de răsturnarea Șahului Reza Pahlavi sau turnura din 1991, conchide Seliktar.

John M. Diamond preferă o abordare mai degrabă empirică și extrage învățăminte din documentele oficiale și declarațiile publice și semi-private ale unor personalități de primă mână din aparatul decizional american. Central expunerii lui Diamond este rechizitoriul împotriva CIA-ului din anii 1990. Investigațiile demonstrează că eșecurile Agenției Centrale de Informații trebuie integrate într-un context mult mai amplu. Astfel, climatul generat de Războiul Rece atât în anii '70 cât și '80 inducea impresia unui URSS încă amenințător, de aceea toate opiniile declinismului său nu erau luate în considerare nici în mediile academice și nici în cele militaro-politice. În acest sens semnale de alarmă au fost trase de nume precum Andrei Amalrik și Randal Collins. Zbigniew Brzezinski însuși, la origine sovietolog, a editat șase volume în care se lua în calcul cu seriozitate posibilitatea colapsului sovietic într-un orizont de timp nu foarte îndepărtat. Lucrarea cunoscutului politolog francez Alain Besancon- Anatomia unui spectru- din 1982 era fidelă titlului său prin descrierea indicilor economico-sociali ce însoțeau criza economiei dirijiste.

Gânditorul și om politic Daniel Patrick Moynihan atrăgea atenția încă din 1979 asu-

pra tensiunilor interne din ceea ce Reagan avea să numească puțin mai târziu drept <Imperiul Răului>: „*The Soviet empire is coming under tremendous strain. It could blow up.*”⁴ Invazia din Afganistan în decembrie 1979 a creat încă odată iluzia vigoriei expansioniste a Moscovei dar nu l-a împiedicat pe același Moynihan să declare că: „*The Soviet Union is a seriously troubled, even sick society. The indices of social disorder, social pathology is not too strong a term- are even more so. The defining event of the decade might well be the break-up of the Soviet Empire. But that.. could also be the defining danger of the decade.*”⁵

Dincolo de asemenea alocuțiuni și gânduri exprimate public, decidenții americani de ordin înalt începând cu Jimmy Carter și continuând cu administrația republicană nu au însărcinat CIA să-și dedice atenția factorilor interni, socio-economico-ideologici în afară de dimensiunea marțială a comportamentului sovietic.⁶

După ce am trecut în revistă toate cele de mai sus, în ceea ce ne privește, eșecul de prevestire a momentului decembrie 1991 se rezumă la două cauze:

a) Uniunea Sovietică reprezenta, cel puțin la nivel cantitativ, o forță militară echivalentă cu SUA manifestând potențialul de a o depăși pe aceasta;

b) Paradigma (mindset-ul, Weltanschauung-ul) după care opera aparatul de decizie american se concentrase atât de puternic pe ceea ce însemna Uniunea Sovietică încât devenise greu de conceput dispariția acesteia.

A. La începutul ultimei decade de Război Rece, deznodământul confruntării nu apărea deloc în vizor. Rata cu care Uniunea Sovietică se înarma schimba atenția dinspre indicii interni și o concentra pe capacitățile ofensive. Cifrele compilate de istoricul Paul Kennedy nu aveau darul de a furniza povestea succesului pentru NATO⁷.

În pofida paginilor populate de considerații despre slăbiciunile Kremlinului, Kennedy nu extrage concluzia vreunui câștigător clar. Mai mult decât atât, el avertiza că URSS nu va părăsi scena istoriei fără o înclăștare demnă de numele și mărimea ei: „*Cei care se bucură de dificultățile curente ale Uniunii Sovietice și îi*

	Pactul de la Varșovia			NATO		
	Non-sovietice	URSS	Total	Total	SUA	Non-americane
Submarine nucleare	-	105	105	97	85	12
Submarine diesel	6	168	174	137	5	132
Nave de suprafață mari	3	184	187	376	149	227
Avioanele forțelor maritime	52	755	807	2533	2250	283

Tipuri de rachete ⁸	SUA	URSS
Focoase pe ICBM	2118	6420
Focoase pe SLBM	5536	2787+
Focoase pe avioane	2520	680
Totaluri	10.174	9987+

așteaptă nerăbdători colapsul ar putea să-și amintească de faptul că astfel de transformări au loc, de obicei, cu costuri foarte mari și nu întotdeauna într-un mod previzibil.”⁹

Diferit în detalii, dar nu în principiu i se alătură tabloul furnizat de Edward Luttwak: așa-dar, la nivel de 1976-1980 Tratatul de la Varșovia deținea 2.839.000 combatanți iar NATO 2.921.000 iar raportul în număr de divizii (sau echivalenți ai acestora): 99 la 66, respectiv.¹⁰

B. Psihologia a făcut mereu casă cu filozofia și arta strategiei pentru a ghida acțiunea. Este un clișeu a spune că reflecția politică nu este posibilă în absența unor premise despre natura umană, fie aceasta individuală sau de grup. Caracteristică naturii umane este împărțirea câmpului social între prieteni și dușmani/ între un grup căruia individul dorește să-i aparțină și o instanță spre care își proiectează agresivitatea. Dictumul lui Vergiliu: „Hectora quis nosset si Troia felix fuisset?” [Cine l-ar fi cunoscut pe Hector dacă Troia era fericită?] descrie dezideratul de a găsi adversități pentru a le rezolva. În timpurile recente, cercetările psihologilor vorbesc despre nevoia de dușmani. Cercetările lui Erik Erikson și Charles Pinderhughes argumentează că tendința omului de a se grupa în

triburi și de a judeca mediul înconjurător dual/maniheist este un fenomen preistoric.¹¹

Încercând să aplice cuceririle psihologiei în relațiile internaționale, Jennifer Sterling-Folker îmbină realismul și constructivismul. Pentru Sterling-Folker perceperea unui dușman exterior presează grupul uman să devină mai solid pentru a supraviețui și îi creează o identitate aparte, diferită de a altor comunități.¹²

Pentru psyche-ul colectiv american în speță, nevoia psihologică de a înfrunta adversitățile își are originea în fundamentul puritan al celor care au întemeiat cele 13 Colonii și care mai târziu au zămislit mitul excepționalismului. Contrar istoriografiei care descria primele decenii americane petrecute în izolaționism și lipsa interesului față de afacerile Vechii Lumi, Robert Kagan zugrăvește tabloul unei națiuni care încă de la început își propusese să schimbe sistemul internațional și să răstoarne vechile monarhii europene în numele principiului conducerii populare: „Like most expansive peoples—the Greeks and Romans, for instance— Anglo-Americans did not view themselves as aggressors. [...] The Anglo-American settlers pressed into territories claimed by others in the conviction that they were serving a higher purpose, that their expansion was the unfolding of an Anglo-Saxon destiny. They saw themselves as the vanguard of an English civilization that was leading humanity into the future. The first American exceptionalism was really an English exceptionalism, the first American mission an Anglo-Saxon, Protestant, imperial mission.”¹³

Într-o logică similară, V.S. Pedersen anatomizează psihicul american pornind de la scrisoarea avertisment a celui de-al doilea pre-

ședinte, John Quincy Adams care își avertiza concetățenii să nu se amestece în aventuri peste mări și țări, în căutarea unor monștri pe care să-i ucidă („*in search of monsters to destroy*.”) Așadar, continuă Pedersen, excepționalismul american își justifică rațiunea de a fi prin căutarea unor provocări care să reafirme spiritul național printre restul națiunilor.¹⁴ (Sigur, nu trebuie dedus de aici că toate episoadele militare în care a fost implicat Washingtonul sunt produse artificiale, multe corespund unor amenințări de securitate cât se poate de reale.) Ca pivot pentru o altă cercetare s-ar putea încerca o analiză similară și pentru mesianismul marxist-leninist sovietic.

Pentru ceea ce privește studiul prezent, rivalitatea sovieto-americană de peste patruzeci de ani a creat o nouă diviziune a muncii sub numele de sovietologie. Aceasta s-a cimentat ca un cumul de formulări teoretice cu valoare prescriptivă și modele de acțiune menite a aborda Uniunea Sovietică. Chiar dacă scopul suprem rămâne înfrângerea acesteia, pentru sovietologii din tot ceea ce însemna Academia, Pentagon, presă, think-tankuri ori Casa Albă, pieirea comunismului însemna și pensionarea lor (indiferent că erau conștienți sau socializaseră o perspectivă asupra lumii de care nu mai puteau scăpa).

Coreea de Nord și semnele crizei

Pentru cel care străbate arhivele diplomatice dedicate relațiilor româno-nord coreene din deceniul nouă al secolului XX se pot reliefa câteva tendințe majore:

- persistența caracterului internațional al diviziunii din Peninsula Coreea. Dincolo de experimentele sociale diferite care aruncaseră Nordul contra Sudului, marile puteri vedeau în Linia Demilitarizată un al doilea Zid al Berlinului ce separa sferele de influență de după 1945/1950. Pentru a da un deznodământ situației atât Phenianul, cât și Seulul au lansat în repetate planuri de reconciliere și chiar reunificare. Din partea lui Kim Ir Sen avem așa zisa Republică Confederată Koryo anunțată în cadrul celui de-al VI-lea Congres al Muncitorilor Nord-Coreeni din octombrie 1980. De cealaltă parte avem planul Seulului din 1982 care

prevedea schimburi economice, deschiderea unor resorturi turistice la comun, precum și edificarea unei autostrăzi Seul-Phenian. Multe dintre inițiativele acestui gen nu aveau decât o valoare pur discursivă, întrucât contrastul celor două sisteme ideologice, cât și suspiciunea reciprocă nu puteau fi surmontate.

- Alegerea ca succesor a lui Kim Jong Il. Încă din primii ani '80 numele și imaginea sa se vor alătura tot mai frecvent și mai pregnant celor ale lui Kim Ir Sen.¹⁵

- Nemulțumirea partenerilor comuniști cu privire la neputința nord-coreenilor de a-și onora obligațiile comerciale. Nemulțumirii i se adăuga presiunea sau, mai bine zis, tentația crescândă de a stabili relații comerciale cu Sudul coreean, unul dintre miracolele economice născându-se. Dacă mult timp solidaritatea ideologică a împiedicat suratele din blocul de la Varșovia să se apropie de Seul, pe măsură ce ne apropiam de ultima parte a decadei, inhibițiile tind să dispară. Prima care încalcă consemnul este Ungaria ce normalizează relațiile cu Sudul în toamna-iarna lui 1987. În 1988 vine rândul Uniunii Sovietice de a instala un birou comercial în aceeași capitală asiatică.

- Deși nu ține neapărat de scopul ci mai degrabă de limitele studiului prezent, avem de-a face cu pragmatizarea comportamentului unor state, precum China, care ignoră progresiv ce au de oferit colegii din cadrul Blocului comunist orientându-se către produsele occidentale, socotite superioare calitativ.

II. Eșecul comunismului în cifre

Despre algoritmul eșecului economiei de comandă s-au scris biblioteci întregi, atât în timpul cât mai ales după sfârșitul Uniunii Sovietice. În spațiul redus și pentru scopul articolului prezent, ne vom mulțumi a reda în cifre un tablou sinoptic tivit în câteva aspecte.

Specific economiei dirijiste care nu este bazată pe alocarea operată de piață, ci de autorități, este lipsa motivației pentru a munci. Actorii economici sunt impulsionați să fie competitivi de dorința de profit cuplată cu teama de faliment. Cum asemenea lucruri nu existau în comunism (decât poate într-o măsură foarte

mică) apatia s-a instituționalizat odată cu trecerea timpului. Alt motiv a fost gigantismul: accentul pus pe întreprinderi uriașe, de obicei în sectorul siderurgic, industrial și lipsite de flexibilitate la inovație. Un al treilea item, rezultat din cele două antemenționate este ratarea revoluției siliciului (tot ceea ce înseamnă electronică și digitalizare) deoarece mijloacele electronice s-au dezvoltat în Occident tocmai într-un mediu descentralizat, ce favoriza inovația.¹⁶

Așadar cifrele zugrăvesc tabloul unui șanti-er în drum spre ruină.

Deosebit de interesant este șomajul. Deși în Uniunea Sovietică ca și în restul economiilor de comandă nu existau oficial șomeri, nu înseamnă că fenomenul lipsea în realitate. Odată cu reformele gorbacioviste, efortul de a păstra sistemul socialist cu mijloace timid-capitaliste a condus la creșterea numărului celor fără un loc de muncă. În primăvara lui 1990 Comitetul de Stat pentru Muncă și Probleme Sociale (Goskomtrud) estima un număr de 2 milioane de șomeri. Puțin mai târziu, Comitetul de Stat pentru Statistică publică o altă sumă: 4 milioane!

Periferia și, cu precădere, republicile central-asiatice o duceau și mai rău. În 1991 în Uzbekistan 500.000 erau în căutare de muncă. Un an mai târziu, dintre cei 2,3 milioane de locuitori ai micuței republici, 1 milion puteau trece drept șomeri.¹⁷

Ineficiența se condensa și în rata mică de colectare a veniturilor- la nivelul lui 1991 se colectau doar 36% din taxe.¹⁸

Slaba capacitate a statului de a struni resursele productive se repercuta și în export, unde URSS-ul a decăzut de pe locul XI în clasamentul mondial (1973) pe locul XV în 1985.¹⁹

Tarele economice se repercutau pe dimensiunea sănătății. Mortalitatea infantilă și speranța de viață la naștere sunt indicatori ai performanțelor unui sistem. Astfel, mortalitatea infantilă a scăzut în Uniunea Sovietică de la 81/1000 de nașteri în 1950 la 21,2/1000 în 1971 și a crescut ușor în 1974 la 22/1000. În 1988 era de 18 la mie, un procent considerabil mai mare decât în țările occidentale.

Speranța de viață a scăzut de la 64 la 57 de ani între 1988-1992.²⁰

Lecția istorică a partiției Peninsule Coreene demonstrează cum nu se poate mai bine felul

în care două filozofii economice contrare dau rezultate cum nu se poate mai opuse. Un dosar al MAE din 1981 cu eticheta „Secret” lista capacitățile de producție ale fiecărei jumătăți²¹:

Categorie	Coreea de Nord	Coreea de Sud
Produs Național Brut (mld \$)	10,5	46,0
Oțel	3,8	13,0
Nave (mii de DWT)	6,0	2200,0
Centrale atomoelectrice	0	8
Ponderea în exportul mondial de mașini	0,80	0,7
Volumul la exporturi	1,5	2,1
Salariu mediu (în \$)	40,0	350,0\$

Dinspre ideologie către pragmatism

Este drept că bipolarismul ce a marcat lumea între 1945 și 1990 nu a împiedicat statele, inclusiv cele mici să interacționeze dincolo de lesa ideologică dar loialitatea față de blocul propriu a prevalat. Din anii 1980 diversificarea relațiilor economice întreținea ceea ce Nye și Keohane descriau drept <interdependență complexă>, trăsătură definitorie globalizării.

Raportul de activitate pe anul 1981 al MAE nota cum interesul Bucureștiului față de toate acele platforme de cooperare economică precum GATT, ECOSOC și amintea că România beneficiase de 800 de milioane dolari ajutor din partea PNUD. (1981 era anul în care se termina programul de asistență al PNUD pentru România. Acesta fusese inițiat în 1977 și alocase 7,5 milioane \$, dintre care 280.000 mai rămăneau de cheltuit pentru 1982.)²²

Un alt medalion ne este furnizat dacă ne uităm spre China post1979. Societate în curs de schimbare galopantă, ea manifestă o preferință pentru interacțiuni cu actorii dezvoltați ai sistemului, ocolind la nevoie piețele socialiste: Cehia, Iugoslavia, România șamd. Un dosar din 1982 al MAE român relatează o întâmplare în aces sens: chinezii și-au exprimat dorința de a cumpăra hârtie italiană în locul celei iugoslave, deoarece prima ar fi fost calitativ superioară. Partea iugoslavă a făcut un test: a prezentat mostre de hârtie italiană ca fiind iugoslavă, iar chinezii au refuzat (ceea ce denota că locul de proveniență al mărții era atât de important că oferta nici măcar nu mai era verificată).²³

III. 1980: uvertura crizei

Buletinul economic al MAE pe 1981 vorbește despre insistențele ambasadorului român la Phenian față de Banca Coreeană de Comerț Exterior pentru rezolvarea restanțelor în valută ce rezultau din acordul româno-coreean pentru construirea unor fabrici cu capital românesc de televizoare și ciment în RPDC.²⁴ Raportul referitor la activitatea ambasadei RSR la Phenian (16.02.1982) descria cum, în timpul vizitei ministrului de externe român, Ștefan Andrei la Phenian (aprilie 1981), nici Kim Ir Sen și nici ministrul său de externe nu s-au lăsat sensibilizați de pledoaria demnitarului român pentru eficientizarea schimbului comercial bilateral.²⁵

Mai mult decât atât, același raport descrie venirea unei delegații de ziariști nord-coreeni în România. Partea română observa cum notițele acestora erau extrem de sumare, ocolind numeroase detalii ce țineau țara pe care o vizitau. Este interesant și totodată ironic de constatat cum și între regimurile totalitare se fac comparații, diplomații români scriind de pe o notă mai liberală față de omologii lor de la Phenian. Documentul explică și părerea legată de ermetismul jurnaliștilor asiatici musafiri:

„În realitate se procedează așa deoarece RPD Coreene îi este teamă de pericolul pătrunderii influenței străine și de posibilitatea ca populația, odată informată, să înceapă să facă comparații între situația din Coreea și situația din alte țări, comparații care ar fi în defavoarea sa și ar scădea mult importanța succelor proprii.”²⁶

Per total, schimburile comerciale, prognosticate la 55 de milioane de ruble (o creștere dorită față de 49 mil. ruble în 1980) s-au situat la 34 mil. ruble, adică cu 12% mai puțin. Documentul MAE român continua adăugând că mărfurile contractate pe 1981 au fost livrate de Phenian în proporție de 50%. De asemenea se făcea plângere de neonorarea unor comenzi de tablă de oțel precum și metale ca: plumbul, zincul, cadmiul.²⁷

Concluzia raportului nu este deloc îmbucurătoare: *„Din constatările noastre rezultă că factorii care au contribuit la nerealizarea de către partea coreeană a obligațiilor de livrare asumate în 1981, vor continua să se manifeste*

și în perioada următorilor 3-4 ani întrucât în economia RPD Coreene nu se întrevăd semne de redresare. În perioada imediat următoare nu sunt avute în vedere noi capacități de producție iar pe plan intern se prevede o creștere a consumului de produse metalurgice.”²⁸

Activitatea de relații și informare din cadrul Raportului ambasadei RSR-Phenian 1981 mai vorbește despre greutatea deosebită în procurarea de informații despre statul gazdă.²⁹ Chiar dacă nu are legătură directă cu indicatorii comerciali, împreună cu cele spuse mai sus creionează tabloul unei societăți închise și înapoiate unde economia era anexată securității într-un grad exagerat chiar și în rândul commonwealthului comunist al acelor vremuri.

În 1982 Darea de seamă privind activitatea Direcției I nota cum ponderea comerțului cu țările socialiste din totalul comerțului exterior al României a crescut de la 37% în anul precedent la 45%. Cele mai mari creșteri se înregistrau în relația cu RP Albania, RP Bulgaria, RP Cuba, RP Cehoslovacă, RDG și URSS. Scăderi se înregistrau față de RP Coreea de Nord și RP Vietnam.³⁰

Românii nu erau singurii nemulțumiți de relația cu Phenianul. Chinezii, polonezii și bulgarii aveau de făcut reproșuri similare. Așadar, în telegrama 0557559 din 20 februarie 1981, în urma unei discuții între diplomatul român Paul Marinescu și ambasadorul chinez în capitala nord-coreeană, pe nume Liu Zhixian (comunicată ambasadorului Vasile Șandru), oficialul chinez exprima nemulțumirea că pentru 1980 exportul chinezesc față de RPDC a fost realizat în proporție de 97%; de cealaltă parte rata de îndeplinire a obligațiilor contractuale nedepășind 70%. Drept urmare a unei asemenea situații precum și a propriilor greutăți economice experimentate de RP Chineză, Beijingul ar fi hotărât să scadă exportul de petrol față de partea nord-coreeană și să-l suspende pe cel de bumbac pentru 1981.³¹

Pe 9 noiembrie, ambasadorul polonez la Phenian, Jerzy Pokala este chemat la o întrevedere cu Kim Ir Sen, mai ales că misiunea sa era pe cale să se încheie. Liderul asiatic dorea să știe de la diplomatul est-european care sunt cauzele instabilității din Polonia (era vorba despre asumarea puterii de către gen. Jaruzelski). Din ceea ce reiese, cei doi au abordat și tema

economică: polonezii îndeplinindu-și aproape în totalitate obligațiile de export. Pentru nord-coreeni rata era de 38% cu „puține șanse de îmbunătățire radicală”.³²

În reconstituirea telegramatică, anul 1981 se încheie cu un ultim indiciu: convorbirea dintre secretarul Izidor Urian și ministrul consilier al ambasadei RP Bulgară. Oficialul bulgar l-a informat pe cel român că relațiile economice dintre Sofia și Phenian sunt „cele mai nesatisfăcătoare din ultimii 25 de ani.” Până în luna decembrie '81 partea nord-coreeană își îndeplinise doar 36% din quantumul obligațiilor comerciale: pentru cele 17, 7 milioane de ruble date de bulgari, nord-coreenii au furnizat marfă care depășea cu puțin 6 mil. ruble. Cu prilejul invitației președintelui Todor Jivkov la sărbătorirea a 1300 de ani de la întemeierea țaratului bulgar, șeful statului sud-est european a abordat și chestiunea restanțelor cu partea nord-coreeană obținând promisiunea unei întruniri la nivel înalt pentru remedierea neajunsurilor.³³

Ceea ce este ironic se referă la disponibilitatea RPDC de a furniza asistență unor state în curs de dezvoltare proaspăt independente: Zimbabwe, Tanzania.³⁴ Spre exemplu, între 10-15 iunie 1981, Li Jong Ok, prim-ministrul RPDC a poposit în Tanzania unde a fost așteptat de președintele Julius Nyerere, vicepreședintele Aboud Jumbe și premierul C.Msuya. În cadrul discuțiilor s-a adus pe agendă și chestiunea unui ajutor de 32,5 milioane dolari pe care Phenianul era dispus să-l acorde pentru construirea sistemului de irigații de la Daka-wa, regiunea Morogoro. Cu aceeași ocazie Li l-a întrebat Nyerere despre situația instabilă din Uganda, semn că Phenianul dorea să joace un rol internațional dincolo de proximitatea sa geografică.³⁵

Următorul popas pentru Li a avut loc între 15-20 iunie 1981, în Zimbabwe. Demnitarul coreean a vizitat doua fabrici de bumbac din orașul Salisbury, un centru agricol deținut de președintele Canaan Banana, oțelăria Risco de la Que Que, institutul energetic din La Kari-ba și cascada Victoria de pe Zanbezi. Scopul traseului era de a întări cooperarea dintre cele două națiuni în domeniile siderurgic, al industriei ușoare și agricultural. Li a mai promis că

va da ajutor pentru dezvoltarea rurală tânărului stat african.³⁶

Interesul era reciproc, cel puțin în anumite cazuri, ideologia Ciuce beneficiind de admiratori în Uganda, care crease mai multe institute de cercetare ad-hoc. Mai mult decât atât, conducerea ugandeză l-a expulzat pe ambasadorul sud-coreean în 1984 drept consecință a unor afirmații făcute de acesta în problema reunificării.

În februarie 1989 președintele ugandez prima o dată delegație a Partidului Muncitoresc Coreean și reafirma sprijinul său față de reunirea celor două state peninsulare.³⁷

Parametrii de stare nu promit îmbunătățiri nici după jumătatea decadei. Demnă de menționat aici este telegrama 057563 din 18.02.1986 către Traian Pop, adjunct al ministrului de externe. Conținutul acesteia relatează o conversație dintre diplomatul A.Lazăr și B.Moruzov, ministru consilier sovietic că nord-coreenii „*invocă tot mai des faptul că în anul trecut [1985, n.n] economia nord-coreeană a înregistrat multe insuccese.*” Sus numitul Moruzov detalia cum recolta de cereale pe 1985 fusese cu mult sub cifrele oficiale redată în presa, porumbul fiind mai ales afectat de taifunul din septembrie același an. Pe cale de consecință exportul de legume spre URSS se redusese cu 30% pentru 1986.³⁸

Două săptămâni mai târziu, A Lazăr trimite o nouă telegramă, rezumat al unei alte convorbiri cu NM Jukov, șeful agenției sovietice de la Phenian, care subliniază că deși fluxul comercial dintre Moscova și Phenian se prezintă mulțumitor (cifra comerțului de 1.068 mld ruble/1985) Coreea de Nord rămâne unul dintre cei mai dificili parteneri.³⁹ 1986 repetă problemele: recolta agricolă abia dacă atinge 5 milioane tone (fără a ni se spune însă care ar fi fost necesarul pentru întreaga populație) iar industria merge la 60-70% din capacitatea maximă.⁴⁰

Pentru anul 1987 avem cel puțin patru telegrame găsite în documentele accesate care zăbovesc asupra tematicii economice. Una dintre ele este telegrama 057798 din 25 septembrie 1987. Redactorul ei, A Lazăr relatează conversația dintre el și Yoachim Alsner, consilier al ambasadei RD Germane. Est-germanul se plânge că Phenianul nu va putea plăti la timp comenzile făcute, iar Alsner se gândea la redu-

cerea livrărilor cu 50% precum și la posibilitatea reeșalonării datoriilor. În vederea rezolvării inconvenientelor la finele lui septembrie, data trimiterii telegramei românești, la Berlin se deplasa o delegație nord-coreeană în frunte cu Ri San De, adjunct al ministrului de comerț exterior de la Phenian.⁴¹

În primele zile ale lui octombrie C.Iftodi trimite spre București o altă telegramă rezultată în urma discuției dintre A.Lazăr și însărcinatul chinez din Phenian care îi relatează cum starea comerțului dintre țara sa și mica națiune peninsulară cunoștea o scădere pronunțată în anii recentți, nord-coreeni neputând onora obligațiile pe anul respectiv decât în proporție de maxim 50%. Mai mult decât atât, aceștia cereau să fie păsuți în numele solidarității internaționale. Ceea ce îi mira atât pe Lazăr cât și pe interlocutorul său era „*ambitiția și orgoliul Phenianului în angajarea de acțiuni costisitoare, care îi depășesc cu mult posibilităților-festivalul tineretului, olimpiada, construirea hotelului de 105 etaje, dimensiunile extraordinare ale propagandei interne și externe.*” [respectivul festival al tineretului trebuia organizat în 1989 pentru a contrabalansa Olimpiada de la Seul programată pentru 1988. Kim spera ca evenimentul să-i aducă un prestigiu similar cu cel al rivalilor din Sud și totodată să genereze investiții. De aceea îi ruga pe chinezi să-i reeșaloneze datoriile după 1990!]⁴²

Raportul de activitate al ambasadei RS România în RPD Coreeană pe anul 1987 descrie mai pe îndelete despre greutatea formulării septenatului (a planului economic pe șapte ani), despre cum acesta a fost redactat fără vreun bilanț ca și despre obsesia față de pregătirea festivalului tineretului din 1989. Textul insistă pe „*concentrarea unor uriașe resurse financiare și umane ale țării spre finalizarea acestor obiective, ambițioase dar neproductive, [care] au condus la adâncirea dificultăților social-economice cu care se confruntă această țară de mai mulți ani, cu efecte directe asupra condiției umane și asupra participării la circuitul economic internațional [...]*” Ceea ce observa raportul era că: „*Au apărut pentru prima dată după mai mulți ani, referiri oficiale la dificultățile întâmpinate care reclamă <mobilizarea generală în spirit revoluționar>.*”⁴³

Bienala de final 1988-1989⁴⁴ aduce tot mai aproape politica de economie în structura de

ansamblu a spațiului comunist. Altfel spus, dacă până atunci derapajele economice nu prezentau o importanță mai mare decât imperativele ideologice, odată ce masa critică a nemulțumirii s-a depășit blocul socialist nu a mai însemnat decât o sumă de părți. Ungaria stabilește în 1987 relații economice cu Coreea de Sud și politice pe 1 februarie 1989, după cum s-a mai spus, fără a-i mai păsa de prostele Phenianului. Pe același portativ, perestroika gorbaciovistă tensionează dialogul cu regimul nord-coreean. Dacă de-a lungul anilor '80 Uniunea Sovietică este deschisă către cordialitate față de regimul Kim, după pornirea reformelor, răceala s-a instalat între dictatorul asiatic și Moscova. Vizita ministrului de externe sovietic, Edvard Șervarnadze la Phenian între 21-23 decembrie 1988 venea să sondeze climatul local, să justifice necesitatea schimbărilor, precum și să-i asigure pe nord-coreeni că „*URSS nu va întreprinde nimic în relațiile sale cu Coreea de Sud care să prejudicieze interesele RPDC.*” Șervarnadze a promis că schimburile comerciale dintre cele două națiuni comuniste se vor mări, deși partea nord-coreeană nu își achitase decât 55% din obligații (un procentaj fatidic și recurent ce dă seama de contraperformanțele unui întreg sistem politico-economic).⁴⁵

Misiunea diplomatică a ministrului de externe sovietic viza convingerea omologului său Kim Jong Nam să se reapropie de Japonia ca precondiție a îmbunătățirii contactelor cu Sudul. (Spre finele anilor '80 regimul din Phenian semnalează tot mai des <militarismul nipon> și axa Washington-Seul-Tokyo). Pledoaria lui Șevarnadze reda la nivel regional planul lui Mihail Gorbaciov de a urgenta terminare Războiului Rece printr-o serie de acorduri tip win-win atât cu Occidentul cât și cu actorii asiatici cum era Japonia.

„*Deviza URSS este coexistența pașnică, singura alternativă a unei catastrofe nucleare, după care nu ar mai supraviețui nici RPDC, nici Coreea de Sud*” încheie oficialul sovietic.⁴⁶

Dialogul celor două părți își va continua panta descendentă. Oamenii de afaceri sud-coreeni sunt invitați cu o frecvență crescută la Moscova, iar posibilitatea vizitei lui Mihail Gorbaciov la Phenian nu se mai realizează niciodată. Neajunsurile economice revin în atenția telegramelor în noiembrie când aflăm

că din a doua jumătate a lui 1989 exporturile RPDC spre URSS s-au realizat în proporție de 50-60%. Începând din luna septembrie livrările de petrol sovietic s-au redus de la 1,2 milioane tone la 430.000 cu speranță unei ușoare creșteri până la finele anului.⁴⁷

Reaparitia naționalismului pe eșicher

Marxism-Leninismul nu a reușit niciodată cu adevărat să înlocuiască solidaritatea etnolingvistică cu fraternitatea proletară atât de prezentă în sloganuri. Commonwealthul socialist reușise însă cimentarea unor relații între statele cu aceeași orientare ideologică. Pe măsură ce semnele vremii se evidențiau tot mai pronunțat, naționalismul și identitățile etnice își arată și ele chipul. Liberalizarea survenită în Ungaria s-a manifestat pe plan intern prin reabilitarea unor personaje precum Imre Nagy iar extern prin reorientarea azimuturilor. O altă consecință, relevantă atât pentru problemele româno-ungare cât și pentru criticile politicii ceaușiste de sistematizare. Dovada este telegrama nr.050557 din 25 martie 1989 adresată de diplomatul Nicolae Gîrbă adjunctului ministrului, tov. Olimpia Solomonescu. Gîrbă relatează eforturile propagandistice duse de România în exterior și zăbovea asupra „manifestărilor antiromânești duse de cercuri reacționare din Ungaria și din alte țări capitaliste.” Se arată că oficialii de la Phenian sprijină necondiționat suveranitatea românească criticând virulent derapajele conducerii de la Budapesta. Nu mai puțin important, N.Gîrbă povestește despre întrebarea pusă de către soția ambasadorului iugoslav de la Phenian dacă „acțiunea de modernizare și sistematizare a localităților rurale din România nu afectează cumva tradițiile culturale și fenomenul folcloric din zonele respective” și despre pledoaria sa în apărarea acelorși măsuri.⁴⁸ Telegrama 045703 din 30 iunie 1989 semnată de Ion Bucur detaliază vizita făcută de către Kim Hi Su, consilier al ambasadei RPDC din Moscova la ambasada românească, prilej cu care a făcut aprecieri legate de evenimentele din Ungaria. Kim reia cele scrise într-un articol din cotidianul țării sale, Rodong Shinmun și apără poziția românească împotriva a ceea ce se considera

a fi atacuri ale Ungariei, țară care descalifică *socialismul însuși*.⁴⁹ La început de august, ziarul nord-coreean Kukce Bengoal (Viața internațională) redă articolul „O gravă situație în contradicție cu cauza socialismului” unde se tratează trecerea la „pluralismul politic” și a „sistemului pluripartid” de către Budapesta, cu accent pe săgețile Ungariei față de politica de sistematizare rurală din România:

„Urmare a politicii juste desfășurate de partidul și guvernul român tuturor cetățenilor României socialiste le sunt asigurate drepturi egale fără deosebire de naționalitate și limba ce o vorbesc. Cu toate acestea, Ungaria, denaturând orientarea României privind dezvoltarea echilibrată a forțelor de producție, sistematizarea și modernizarea localităților rurale în vederea eliminării diferențelor dintre oraș și sat [...] prezintă acestea drept <politică de integrare forțată a minorităților naționale>.”

Retorica a făcut un pas mai departe când Ungaria s-a alăturat acelor țări care au sprijinit o rezoluție împotriva ingineriilor sociale ale lui N.Ceaușescu pe motiv că ar încălca drepturile omului.⁵⁰ Avem deci aici un indiciu asupra izolării internaționale tot mai pronunțate a cuplului dictatorial de la București.

Ceva mai la est, Sovietul Suprem al Republicii Moldovenești capătă o voce distinctă care flirtează cu ideea legiferării limbii române ca limba oficială scrisă cu litere latine, iar nu chirilice. Tema a reverbat în timpul unei discuții între diplomații invitați de Ziua Nealinierii din Phenian. Ambasadorul iugoslav, Miodrag Boghievici a salutat „restabilirea adevărurilor istorice” pentru că „populația basarabenească ar trebui să meargă până la capăt, clarificând apartenența politico-administrativă a Basarabiei la România.” Aceeași telegramă adaugă cum însărcinatul cu afaceri român a ținut să statueze că România nu are revendicări teritoriale față de Uniunea Sovietică.⁵¹

IV. Înapoi în viitor. Dar care viitor?

Limba engleză face distincția între prezentul normal și cel continuu care prin terminația sa <ing> redă noțiunea din fizică de viteză instantanee sau acel hic et nunc al filozofilor antici. Cam așa arăta trecerea de la lumea bipola-

ră la cea care i-a urmat și care, în absența unui alt termen mai bun am numit-o unipolară. Perspectiva gânditorilor din științele sociale a suferit la rândul ei mutații. Dacă existența și persistența Uniunii Sovietice asigură acel prezent, exit-ul său a aruncat comunitatea academică în acel prezent continuu ce nu putea fi redat decât prin poze la minut. Așa s-a explica inflația de scenarii divinatorii/predictive care au făcut carieră în primii ani 1990. Din totul este prezent facem pasul la totul este viitor- ceea ce înseamnă a spune că nimic nu mai poate fi decelat din momentul de azi; că lucrurile se întâmplă cu un asemenea pas accelerat că numai putem trăi decât anticipând.

Eșecul științelor sociale de a prevedea implozia Uniunii Sovietice mai poate fi explicată și altfel: nimic nu este cu adevărat imuabil. Ceea ce ne aduce și următoarea posibilitate: ca Uniunea Sovietică să nu fi căzut niciodată sau să fi durat mult timp. Să avem într-adevăr scenariul despre care vorbea Wallerstein: un sistem internațional trepid cu SUA, UE și Japonia secondate de o salbă de actori regionali, printre care și o Rusie plasată într-o convalescență perpetuă ca în anii Elțin. De aici trebuie să deducem că nici pentru noi cei de astăzi viitorul nu este bătut în cuie și oricând un factor X poate răsturna marile tendințe. În locul unei tranziții hegemonice să ne așteptăm oare la o Chină îmbătrânită în care cheltuielile militare să fie anexate nevoii de a plăti pensii; la o Rusie post-Putin în colaps; la un Kazahstan și Uzbekistan magnificate demografic ce vor popula sudul spațiului slav și vor da tonul în Asia Centrală; la o resurrecție la rasei iberice în America de Nord? Sau cine știe? De cele mai multe ori deznodământul este o metisare între diferitele scenarii predictive/prevăzute!

Revenind la tema studiului de mai sus, aceasta a avut în vedere radiografia crizei sistemului comunist dintr-o perspectivă coreeano-centrică așa cum poate fi reconstituită din arhivele MAE. A se înțelege bine: telegramele sau depeșele singure nu pot rezolva rebusul, dar informațiilor conținute se adaugă lucrărilor scrise până acum și pot completa zonele gri, pot deschide noi poteci pentru cercetare.

Integrând importanța Coreei de Nord în interogația de la început, putem încerca să explicăm cum de a supraviețuit aceasta căderii

întregului sistem. Rezistența ideologiei și a regimului demonstrează cum societățile pot găsi resurse de supraviețuire dincolo de ce se poate închipui. În plus, supraviețuirea RPDC se datorează, în mod ironic, capitalismului. Dacă nu ar avut loc reformele lui Deng Xiaoping ce au alimentat miracolul chinezesc, nici Phenianul nu s-ar fi putut baza pe sprijinul puternic al Regatului de Mijloc. Al doilea item ironic ține de Coreea de Sud: chiar dacă de la Seul ar exista/au existat inițiative serioase pentru reunificare, costurile (deci tot un argument capitalist) procesului sunt foarte mari, din punct de vedere economic, social și psihologic. Paralela poate fi făcută cu soarta micilor viețuitoare care populau Pământul simultan cu dinozaurii. Atunci când aceștia au pierit, conlocuitorii planetei s-au adaptat mai repede deoarece consumau resurse mai puține.

București 28 februarie 2015

(*preluare autorizată de pe site-ul: <http://www.politica.ro/publicatii/2015/03/coreea-de-nord-si-criza-comunismului-vzute-din-arhive-2>)

Note bibliografice

¹ Mark R. Beissinger, *Nationalist Mobilization and the Collapse of the Soviet State*, Cambridge University Press, p.2

² Trebuie spus mai înainte de toate că teoria waltziană se preocupă de schimbările în interiorul sistemului, decât de schimbarea sistemică, iar cu atât mai puțin de ceea ce se întâmplă în interiorul Uniunii Sovietice. Pentru gânditorul american, întâietatea celor doi poli asupra restului globului era o condiție suficientă pentru a se concentra pe interacțiunea lor: „Sistemul pare robust, chiar dacă este puțin probabil ca el să dureze tot atât de mult ca și predecesorul său.” [p.223] Totuși el concede că Moscova reprezintă puterea cea mai slabă în pofida unor atuuri: „Uniunea Sovietică se bucură de multe din avantajele pe care le au Statele Unite și de unele care nouă ne lipsesc, în special de cele cu privire la înzestrările naturale. Având o jumătate din produsul nostru național brut, ea este totuși nevoită să facă mari eforturi pentru a rămâne în cursă.” [p.243]. Kenneth N.Waltz, *Teoria politicii internaționale*, traducere de Nicoleta Mihăilescu, studiu introductiv de Lucian-Dumitru Dîrdală, Polirom, Iași, 2006

³ Immanuel Maurice Wallerstein, *Geopolitics and Geoculture: Essays on the Changing World-System*, Cambridge University Press, 1991, pp.123-139 și *passim*

⁴ John M. Diamond, *The CIA and the Culture of Failure: U.S. Intelligence from the End of the Culture of Failure*, Stanford University Press, 2008, p.26

⁵ *Ibidem*

⁶ *Ibidem*, p.33

⁷ Paul Kennedy, *Ascensiunea și decăderea marilor puteri. Transformări economice și conflicte militare din 1500 până în 2000*, traducere de Laurențiu Ursu, Teodora Moldovanu, Lucia Dos, Ramona Lupu, postfață de Andrei Miroiu, Polirom, Iași, 2011, p.445

⁸ *Ibidem*, p.450

⁹ *Ibidem*, p.453

¹⁰ Edward N. Luttwak, *Strategy and Politics New Brunswick. Collected Essays*, New Jersey, 1980, pp.8-11

¹¹ Vamik D. Volkan, A Notebook on the Psychology of the U.S.-Soviet Relationship, *Political Psychology*, Vol. 6, No. 2, Special Issue: (Jun., 1985), pp. 219-247

¹² Jennifer Sterling-Folker, Realism and the Constructivist Challenge: Rejecting, Reconstructing, or Rereading, *International Studies Review*, vol. 4, issue 1 (Spring 2002): 73-97

¹³ Robert Kagan, *Dangerous Nation*, New York, Alfred Knopf, 2006, pp.11-12 și *passim*

¹⁴ V.S. Pedersen, In Search of Monsters to Destroy? The Liberal American Security Paradox and a Republican Way Out, *International Relations*, No. 17, 2003, pp. 213-232

¹⁵ A se vedea în primă instanță Telegrama 057502, 03.01.1981 alături de Telegrama 057.758, 28.09.1981, ambele Dosar 503, Problema 220/1981/Coreea, Generale (Secret), ambele p.1

¹⁶ A se vedea cifrele furnizate de anul 1981 de către Zbigniew Brzezinski:

Zbigniew Brzezinski, *Marele eșec. Nașterea și moartea comunismului în secolul douăzeci*, Editura Dacia, Cluj, 1999, pp.40-41

Categorie	SUA	Comunitatea Europeană	Japonia	URSS
Computere mari și medii	96.500	23.400	16.900	3.040
Computere mici	1.000.000	240.000	70.000	22.000
Roboți industriali	44.700	51.877	67.435	3.000

¹⁷ Donald Filtzer, *Soviet Workers and the Collapse of Perestroika: The Soviet Labour Process, Workers and Gorbachev's reforms, 1985-1991*, Cambridge University Press, 1994, pp.20-22 și *passim*

¹⁸ Robert Strayer, *Why Did the Soviet Union Collapse?: Understanding Historical Change*, M.E.Sharpe, New York, 1998, p.136

¹⁹ Zbigniew Brzezinski, *op.cit.*, p.41

²⁰ Andrej A Popov and Henry P.David, Russian Federation and the USSR Successor States in Henry Philip David, Joanna Skilgianis (ed), *From Abortion to Contraception: A Resource to Public Policies and Reproductive Behavior in Central and Eastern Europe from 1917 to the Present*, Greenwood Press, 1999, pp.223-279, esp.236

²¹ Cifrele sunt din Telegrama 057821, 03.12.1981 (Secret), Dosar 220, 1981, Coreea Generale, p.3

²² Dosar 1546A, Problema 20, Referitor la referat și planificarea de muncă a serviciului secretariat, 1981, p.2

²³ Dosar 220/b, 1982, RP Chineză- Țări socialiste

²⁴ Telegrama 057592 din 6.04.1981 (Phenian) în Buletin economic, 26 mai 1981, Dosar 1576, Problema 212, 1981, RSR, Buletin economic, volum I, p.2

²⁵ Raport referitor la activitatea ambasadei RSR la Phenian, Nr. 001003, 16.02.1982 din Dosar 501, Problema 20/1981/Coreea, Referitor la stadiul relațiilor româno-coreene, p.7

²⁶ *Ibidem*, p.3

²⁷ *Ibidem*, Cap II. Schimburi comerciale și cooperarea economico-tehnică, pp.6-7

²⁸ *Ibidem*, p.8

²⁹ Capitolul IV: Activitatea de relații și informare, *Ibidem*, p.12

³⁰ Darea de seamă privind activitatea DR I în anul 1982, Dosar 1924, Problema 20/1982/RSR, Referitor la darea de seamă privind activitatea DR I pe anul 1982, p.3

³¹ Telegrama 0557559, 20.02.1981, Dosar 220, 1981, Coreea Generale

³² Telegrama 057801, 09.11.1981, Dosar 220, 1981, Coreea Generale

³³ Promisiunea a fost făcută de către ministrul de externe al RPDC, Hă Dam ambasadorului bulgar de la Phenian. Telegrama 0557823, 5.12.1981, Dosar 220, 1981, Coreea Generale

³⁴ Interesul Phenianului față de continentul negru avea loc în contextul mai larg a ceea ce istoricul britanic Paul Johnson numea <generația Bandung>, cu referire la conferință din Indonezia, 1955 unde s-a lansat Mișcarea Non-Aliniată. Ulterior, solidarității tiermondiste i se va adăuga și dorința de a intrece în prestigiu Coreea de Sud, eternul rival ce stabilise numeroase contacte diplomatice cu națiunile decolonizate și în căutarea de credite și ajutor financiar. Așa poate fi înțeleasă și stabilirea de relații între Maroc și Phenian în februarie 1989. Telegrama menționa frugal că Seulul și Rabatul deja stabiliseră contacte. Telegrama a 056071, 15.02.1989, Dosar 246, Problema 220, 1989. Dosar Referitor la Relațiile Externe a RPD Coreene cu alte state, p. 4. Într-o altă telegramă din aprilie, se anunță că RPDC salută retragerea trupelor sud-africane din Namibia și se mai reliefează că ambele Corei vedeau interese în același stat african. Telegrama 050567, 17.04.1989. Dosar 246, Problema 220, 1989. Dosar Referitor la Relațiile Externe a RPD Coreene cu alte state, pp.12-13.

Derivând din criza sistemică despre care vorbeam mai sus este și cererea Canadei de a fi primită la ședințele Conferinței țărilor nealiniat de la Belgrad din august 1989. Opoziția RPDC față de cererea venită dinspre Otawa a nemulțumit Nigeria, Rwanda și Senegalul. Telegrama 048.623, 05.08.1989, Dosar 246, Problema 220, 1989. Dosar Referitor la Relațiile Externe a RPD Coreene cu alte state, pp.33-34.

Pentru un studiu despre diplomația nord-coreeană în Africa a se vedea și Jide Owoye, The Metamorphosis of North Korea's African Policy, *Asian Survey*, Vol. 31, No. 7 (Jul., 1991), pp. 630-645

³⁵ Telegrama 028129, Dar El Salaam, 25.06.1981, Dosar 220, 1981, Coreea Generale, Secret

³⁶ Telegrama 062072, 24.06.1981, Salisbury, Dosar 220, 1981, Coreea Generale

³⁷ Telegrama 050524, 05.02.1989, Dosar 246, Problema 220, 1989, Referitor la politica externă. Relațiile RPD Coreene cu alte state, p.3

³⁸ Telegrama 057563, 18.02.1986, Dosar 245, Problema 210, 1986, Situația internă din RPD Coreeană

³⁹ Telegrama 057587, 06.03.1986, Dosar Nr.253, Problema 220, 1986, RPD Coreeană. Politica externă a RPD Coreene

⁴⁰ Telegrama 057537, 04.02.1987, Dosar nr.253, Problema 220, 1987 Politica externă a RPD Coreene, pp.19-20

⁴¹ Telegrama 057798, 25.09. 1987, Dosar nr.253, Problema 220, 1987 Politica externă a RPD Coreene, pp.80-81

⁴² Telegrama 057829, 12.10.1987, Dosar nr.253, Problema 220, 1987 Politica externă a RPD Coreene, pp.93-94

⁴³ Capitolul I: „Succintă prezentare a tabloului politic și economic-social al RPD Coreene”, Raport de Activitate și planul de muncă al ambasadei romne la Phenian pe anul 1987, p.14

* Dacă avem mai ales în vedere cavalcada din Europa de Est și prostetele din Piața Tienanmen.

⁴⁴Telegrama 050503, 05.01.1989, Dosar 244, Problema 210, 1989, RPD Coreeană, Referitor la relațiile intercoreene, pp.5-6

⁴⁵ *Ibidem*, p.7

⁴⁶ Telegrama 067592, 01.11.1989, Dosar 246, Problema 220, 1989. Referitor la Relațiile Externe a RPD Coreene cu alte state, pp.45-46

⁴⁷ Telegrama 050557, 25.03.1989, Dosar 246, Problema 220, 1989. Referitor la Relațiile Externe a RPD Coreene cu alte state, pp.5-6

⁴⁸ Telegrama 045703, 30.06.1989, Dosar 246, Problema 220, 1989. Referitor la Relațiile Externe a RPD Coreene cu alte state, pp.29-30

⁴⁹ Telegrama 050068, 10.08.1989, Dosar 246, Problema 220, 1989. Dosar Referitor la Relațiile Externe a RPD Coreene cu alte state, pp.35-36

⁵⁰ Telegrama 050698, 04.09.1989, Dosar 246, Problema 220, 1989. Dosar Referitor la Relațiile Externe a RPD Coreene cu alte state, pp.37

ABSTRACT

North Korea is the last real communist state in the world, a country which preserved pure stalinism and mixed it with Asian features, resulting in one of the most oppressive and control-obsessed regimes ever created by humans. With economic and logistic help from People's Republic of China, the communist state of Korea managed to survive, and avoid unification with South Korea or being constrained into submission by the USA. During the communist era, Romania had established close relations with Phenian and the North-Korean regime supported Bucharest in its long-lasting ideological and nationalist conflict with neighboring Hungary, also a communist state.

Keywords: communism, ideology, Korea, Romania, China, USSR, power, monopoly, society, economy, failure, war

Silviu Petre este doctor în științe politice și cercetător în relațiile internaționale. Între 2010-2013 el a urmat un program doctoral la SNSPA, București cu o teză despre India și hegemonia regională. Interesele sale sunt teoria relațiilor internaționale, transferurile de armament și geopolitica Asiei de Sud

POZIȚII ȘI DOCUMENTE OFICIALE

Adapting to a changed security environment

*Speech by NATO Secretary General Jens Stoltenberg at the
Center for Strategic and International Studies (CSIS)
in Washington D.C.
27 May 2015*

*Ladies and gentlemen, Doctor Hamre,
dear John,*

It's really a great honour and pleasure to be here and to address this distinguished audience, and to be in this beautiful building.

And you told me, John, when we were sitting in the room behind there that your family is from Norway, and that's great. But you told me more than that: you told me that your family is from Voss and Granvin. And Voss and Granvin are perhaps the two most beautiful places in Norway, at the west coast – at least Granvin.

The only problem is that when I was Prime Minister, I was responsible for building a power line to Granvin.

And that was one of the big, big, how to say, conflicts I had during my time... So I have never been back in Granvin since I built the power line.

But if you go together with me, I will dare go back to Granvin.

And I also know that you are very proud of your Viking roots, and there are many reasons to be proud of that. And in addition to that, you have received the Royal Norwegian Order of Merit. And that is the highest honour my country can bestow on a foreign citizen. And combined with the fact that you, for many, many years have worked so hard to develop the bonds and the cooperation between North America and Europe – the transatlantic bonds which are so vital for our security – I think the fact that you have these Viking roots, and that you have the Royal Norwegian Order of Merit

and your engagement there at CSIS – all of that makes you a perfect host to a Norwegian NATO Secretary General to speak about our changed security environment. And what we as a transatlantic community need to do about it – about the changing security environment we are facing.

So we are at a turning-point for Euro-Atlantic security. We face rising challenges. The very fabric of our security order is at stake. And we must be prepared for the long haul.

And that is why we need to adapt.

To the south, the challenges are complex and diverse. The Arab Spring has turned to brutal winter. Failed and weak states are fuelling regional instability and sectarian strife. ISIL and other extremist groups spread terror and intolerance, and inspire attacks from Paris to Texas. And people move in large numbers – many to flee, others to fight.

NATO is playing its part in addressing these challenges in the Middle East and in North Africa. And I am ready to set out what we are doing in greater detail during our discussion. But let me, in my opening remarks, not address the challenges we see to the south, but focus on the challenges we are facing coming from the east. And then I promise to answer questions related to the south afterwards.

* * *

The challenges we see coming from the east are clear, and they are coming from a resurgent Russia. Russia's illegal and illegitimate annexation of Crimea and its continued destabilisa

tion of Ukraine have brought armed conflict back to Europe. This conflict has already cost over 6,000 lives. There are continuous ceasefire violations, and heavy fighting could flare up at any moment.

That is why I fully support the efforts of the United States, as well as Germany and France, to find a political solution in Ukraine. The path to peace is the full implementation of the Minsk agreements. So, I urge all parties to take that path.

Russia has a special responsibility. It supports the separatists in Eastern Ukraine with training, weapons and forces. And it maintains a large number of troops on Ukraine's border.

But we cannot look at Russia's aggressive actions in Ukraine in isolation. They are part of a disturbing pattern of Russian behaviour that goes well beyond Ukraine.

And this pattern undermines key principles of European security:

Respect for borders.

The independence of states.

Transparency and predictability of military activities.

And a commitment to resolve differences through diplomacy, not force.

* * *

First, let's look at respect for borders. The UN Charter and the Helsinki Final Act are clear. Russia actually helped to draft these documents, and signed them. But it has broken its commitments.

Crimea has been part of Ukraine since the country became independent. But Russia sent in troops without insignia; organized a so-called referendum, which met no international standard; and seized part of another country. President Putin even admitted publicly that Crimea's annexation had been planned in advance.

After the Russia-Georgia war in 2008, Russia recognised two Georgian regions as independent states. It has taken almost full control over both. And built fences between them and the rest of Georgia.

It also has sent troops into Moldova that Moldova wants out. And which Russia pledged to withdraw in 1999.

So Russia has been violating the territorial integrity of its neighbours for years. And continues to do so.

That brings me to my second principle: the independence of states.

Ukraine's desire to move closer to the European Union was met by force. So was Georgia's aspiration to join NATO. Moldova has also received clear warnings about closer moves towards Europe.

Russia's leaders claim that its neighbourhood represents a "zone of privileged interests". But its efforts to create a sphere of influence risk taking us back in time. To when great powers drew lines on the map at the expense of smaller states, and nations were not free to decide their own destiny. This could create a sphere of instability for us all. And it's not the sort of Europe we will accept 25 years after the end of the Cold War.

The third principle is: transparency and predictability in military activities.

For decades, we built a stable European security system, based on fewer forces, fewer weapons, and fewer large exercises. On more information sharing, and on arms control agreements to build trust and confidence across former dividing lines.

These agreements reduced the risk of conflict and miscalculation. The Conventional Forces in Europe Treaty put limits on the number and movement of equipment like tanks and fighter planes. But Russia unilaterally suspended implementation.

The Open Skies Treaty allows us to look at each other's territory from the air to increase transparency. But Russia is obstructing these activities.

The Vienna Document sets out rules for reporting large military exercises, and allows for inspections. But Russia has found ways around it to avoid notifying the largest military exercises in the post-Cold War era.

Three of these snap exercises have included over 80,000 troops. Moving over great distances and at great speed. One such snap exercise in February of last year was used to deploy forces to annex Crimea. Others masked support to separatists in eastern Ukraine, and led to the build-up of forces on Ukraine's border.

As I speak, Russia is conducting yet another snap exercise, with 250 aircraft and 700 pieces of heavy equipment.

NATO, on the other hand, strives to create transparency and predictability.

Our largest exercise in twenty years will take place next fall in Italy, Portugal and Spain. It was announced one year ago. It was not a snap exercise. International observers, including Russia, will have access to our exercise. And you can find the schedule of our planned exercises on NATO's website.

Because we have nothing to hide. Whereas Russia is doing all it can to minimize the transparency of what its forces are doing.

This brings me to my final principle: resolving differences through dialogue, not forces.

Through the pattern I have described, in Ukraine, in Georgia and in Moldova, Russia has shown the will to use force, or the threat of it, to coerce its neighbours.

And Russia's recent use of nuclear rhetoric, exercises and operations are deeply troubling. As are concerns regarding its compliance with the Intermediate Nuclear Forces Treaty.

President Putin's admission that he considered putting Russia's nuclear forces on alert while Russia was annexing Crimea is but one example.

Russia has also significantly increased the scale, number and range of provocative flights by nuclear-capable bombers across much of the globe. From Japan to Gibraltar. From Crete to California. And from the Baltic Sea to the Black Sea.

Russian officials announced plans to base modern nuclear-capable missile systems in Kaliningrad. And they claim that Russia has the right to deploy nuclear forces to Crimea.

This will fundamentally change the balance of security in Europe.

We learned during the Cold War that when it comes to nuclear weapons, caution, predictability and transparency are vital.

Russia's nuclear sabre-rattling is unjustified, destabilizing and dangerous.

All of this takes place against the background of Russia's significant rearmament

programme. Some of its new military systems were put on parade during this year's Victory Day celebration. And Russia is deploying many of its most modern systems and basing military units near NATO borders.

Ladies and gentlemen,

These are not random events. They form a bigger picture, which is of great concern. Russia is a global actor that is asserting its military power. Stirring up aggressive nationalism. Claiming the right to impose its will on its neighbours. And grabbing land.

We regret that Russia is taking this course. Because when might becomes right, the consequences are grave.

For twenty-five years, we have worked hard to include, not isolate, Russia. Our aim was a strategic partnership. Borders were opened. Trade went up. And trust increased. The G-7 expanded to become the G-8, and Russia was invited into the World Trade Organisation.

We created the NATO-Russia Council, and offered to work together on missile defence. We cooperated in many areas: from countering terrorism and piracy, to helping Afghanistan.

All of this benefitted us, and it benefitted Russia.

But today, the choices made by Moscow have taken our relations with Russia to their lowest point in decades.

We are not back to the Cold War. But we are far from a strategic partnership.

So we need to adapt to deal with challenges that may be with us for a long time.

This adaptation – we are doing it in three ways:

Reinforcing our collective defence; reinforcing our deterrence and defence.

Managing our relations with a resurgent Russia.

And supporting our European neighbours.

First: strong defence.

NATO's core task is collective defence. Our commitment to defend each other, enshrined in Article 5 of the Washington Treaty, is as strong and as relevant today as ever before.

That is why we are implementing the biggest reinforcement of our collective defence

since the end of the Cold War. We have increased our presence in the eastern part of Europe in the air, on land, and at sea. Boosting our Air Policing. And beefing up our exercise programmes.

We are doubling the size of the NATO Response Force. Its centrepiece is the "Spearhead Force," with lead elements ready to move in as little as 48 hours. Seven European Allies have volunteered to lead the Spearhead Force, over the coming years.

And we are establishing new NATO command units across the eastern part of our Alliance. To make it easier for our forces to exercise, deploy and reinforce.

Yesterday, I thanked President Obama for his leadership and for America's quick and substantial contribution to reinforcing our collective defence. Through the one billion dollar European Reassurance Initiative and Operation Atlantic Resolve.

Everywhere I go across the Alliance, I meet US service men and women. Their presence sends a clear signal.

America stands with Europe. And European Allies are in lock-step with the United States. This is transatlantic teamwork.

But for all of us, there is more to do. Before the NATO Summit in Warsaw next year, and beyond.

We are enhancing our cyber-defences, and making clear that a cyber attack could trigger a collective response.

We are actively developing how we deal with hybrid threats. Including by working closely with the European Union.

We are speeding up our decision making and we are deepening our intelligence sharing.

We are carefully assessing the implications of what Russia is doing, including its nuclear activities.

Keeping NATO strong does not come for free. So we must redouble our efforts to meet the defence investment pledge we made last year. To stop the cuts, and gradually increase spending to 2 percent of GDP. And spend better. Because we cannot take our security for granted.

And this brings me to my second point.

A strong NATO is not only our best protection, but it also provides us with the best

foundation to manage our relationship with Russia.

We do not seek confrontation with Russia. Nor do we seek its isolation.

We still aspire to a constructive relationship with Russia, because that would benefit Euro-Atlantic security and the whole international order.

But Russia has changed. And we must adapt.

In doing so, we will not change who we are. We are sticking to our principles and to our international commitments. We are committed to preserving European security institutions and agreements.

We will remain transparent and predictable. We will continue to respond to disinformation with information, not propaganda.

And we will keep the channels of communication open with Russia – both military-to-military and diplomatic.

Because there is no contradiction in strengthening our collective defence and staying open for dialogue – a vigilant dialogue, where actions speak louder than words. And in this dialogue, we will firmly uphold the sovereignty and territorial integrity of all European countries.

And this brings me to my third and final point: supporting our partners in Europe.

It is in our interest, as a transatlantic community, to have neighbours that are stable and independent.

That is why NATO is working with Georgia, Moldova and Ukraine to help them to carry out reforms and build strong institutions.

These nations are not buffer zones. They are independent, sovereign states. They have the right to choose their own path. And we will continue to help them on that path.

Because if our neighbours are more stable, we are more secure.

* * *

Ladies and gentlemen,

For decades, as a transatlantic community, we have kept our peoples safe. We have erased divisions in Europe. We built a rules-based order which benefits us all.

But as our challenges increase, we must adapt. To ensure our security. To protect the values of our open and democratic societies. And to support our partners.

This requires continued commitment and solidarity.

The world is changing, and we are changing.

But one thing that will not change is our determination to stay and stand united.

Thank you.

(www.nato.int)

Acord politic național privind creșterea finanțării pentru Apărare

Ținând cont de statutul nostru de țară membră a NATO și de angajamentele asumate de România, inclusiv în ceea ce privește finanțarea sectorului apărării,

Înțelegând că solidaritatea transatlantică la nivelul statelor NATO trebuie să se manifeste în ceea ce privește susținerea cheltuielilor militare,

Angajați fiind într-un parteneriat strategic cu Statele Unite ale Americii în cadrul căruia cooperarea în domeniul militar este fundamentul pentru asigurarea securității României,

Conștienți fiind de riscurile la care este expusă România ca urmare a contextului geopolitic regional actual generator de instabilitate și insecuritate și a provocărilor la care este expusă Alianța Nord-Atlantică,

Preocupați fiind de asigurarea unei înzestrări corespunzătoare cu tehnică modernă de luptă pentru Armata României și de îmbunătățirea permanentă a calității vieții personalului militar și civil care activează în Armata României,

Convinși că printr-o acțiune hotărâtoare și coerentă, asumată consensul de întreaga clasă politică, putem să ne îndeplinim ca țară angajamentele asumate în domeniul securității și, în același timp, să ne asigurăm pacea și prosperitatea cetățenilor români,

NOI, semnatarii acestui acord politic național, ne angajăm, în toate acțiunile noastre viitoare referitoare la sistemul de apărare, să urmărim atingerea următoarelor

OBIECTIVE:

1. Creșterea finanțării pentru apărare, astfel încât, la nivelul bugetului pentru anul 2017 să se atingă 2% din PIB. Garantăm astfel asigurarea unui suport financiar corespunzător domeniului apărării, ca o condiție esențială pentru buna funcționare a Armatei României, prin susținerea și dezvoltarea de programe de înzestrare și pregătire.

2. Menținerea pentru următorii 10 ani, în perioada 2017-2027, a unui nivel de finanțare a Armatei de cel puțin 2% din PIB, iar în situația în care resursele financiare o vor permite, creșterea acestui procent în funcție de nevoile de securitate și de obligațiile pe care România și le poate asuma. Ne angajăm să creăm un cadru predictibil și stabil, astfel încât să fie evitate pe viitor decizii prin care procentul alocat apărării să fie diminuat sub nivelul de 2% din PIB, fapt cu efecte negative asupra capacității operaționale a Armatei.

3. Garantarea unui consens politic național între toate partidele parlamentare care se obligă, indiferent că sunt la putere sau în opoziție, să respecte angajamentul ferm de susținere a alocărilor bugetare pentru Armată la nivelul constant de minim 2% din PIB pentru următorii 10 ani.

**4. Susținerea planificării bugetare multi-
anuale a cheltuielilor militare, pentru asigurarea predictibilității politicii de înzestrare a Armatei României cu tehnică modernă de luptă, precum și dezvoltarea unor proiecte de cooperare între industria națională de apărare și companii de profil din alte state.**

A8-0171/2015

21.5.2015

RAPORT referitor la situația militară strategică din bazinul Mării Negre în urma anexării ilegale a Crimeii de către Rusia(2015/2036(INI)) Comisia pentru afaceri externe

Raportor: Ioan Mircea Pașcu

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN referitoare la situația militară strategică din bazinul Mării Negre în urma anexării ilegale a Crimeii de către Rusia (2015/2036(INI))

Parlamentul European,

– având în vedere rezoluțiile sale anterioare referitoare la Ucraina, în special rezoluția sa din 15 ianuarie 2015¹,

– având în vedere Rezoluția sa din 12 septembrie 2013 referitoare la dimensiunea maritimă a politicii de securitate și apărare comune², Rezoluția din 12 septembrie 2012 referitoare la Raportul anual al Consiliului către Parlamentul European privind politica externă și de securitate comună³, Rezoluția sa din 3 iulie 2012 referitoare la aspectele comerciale ale Parteneriatului Estic⁴ și Rezoluția sa din 14 decembrie 2011 referitoare la revizuirea Politicii europene de vecinătate⁵,

– având în vedere Rezoluția sa din 20 ianuarie 2011 referitoare la o strategie UE pentru Marea Neagră⁶,

– având în vedere concluziile Consiliului UE din 17 martie 2014, 21 martie 2014 și din 18 decembrie 2014,

– având în vedere concluziile Consiliului (Afaceri Externe) privind Ucraina din 17 noiembrie 2014 și 29 ianuarie 2015,

– având în vedere cele mai recente declarații ale Consiliului Afaceri Externe din 9 februarie 2015 și 16 martie 2015,

– având în vedere acordurile de asociere a UE cu Ucraina, Moldova și Georgia,

– având în vedere rezoluțiile sale anterioare referitoare la Federația Rusă și, în special, Rezoluția sa din 13 martie 2014 referitoare la invadarea Ucrainei de către Rusia⁷, Rezoluția din 17 aprilie 2014 referitoare la presiunea exercitată de Rusia asupra țărilor din Parteneriatul Estic și, în special, destabilizarea estului Ucrainei și Rezoluția din 18 septembrie 2014 referitoare la situația din Ucraina⁸ și situația actuală în relațiile UE-Rusia⁹,

– având în vedere Declarația de la summit-ul NATO desfășurat în Țara Galilor la 5 septembrie 2014,

– având în vedere articolul 52 din Regulamentul său de procedură,

– având în vedere raportul Comisiei pentru afaceri externe (A 8-0171/2015),

A. întrucât bazinul Mării Negre este una dintre regiunile cele mai strategice ale lumii, de o importanță majoră pentru UE și statele sale membre, în special în ceea ce privește asigurarea securității și a apărării, precum și pentru Politica de vecinătate a UE și Parteneriatul Estic; întrucât importanța cooperării consolidate dintre Uniunea Europeană și țările din regiune a fost recunoscută de Sinergia Mării Negre - politica regională a UE lansată în 2008; întrucât toate conflictele înghețate existente în Republica Moldova (Transnistria), Georgia (Oseția de Sud și Abhazia) și cel dintre Armenia și Azerbaidjan (Nagorno-Karabakh) sunt situate în bazinul Mării Negre;

B. întrucât bazinul Mării Negre este o frontieră foarte importantă a Uniunii Europene;

C. întrucât Consiliul European a condamnat cu fermitate anexarea de către Federația Rusă a Crimeii și a Sevastopolului - care a încălcat Carta ONU, Carta de la Paris și Actul Final de la Helsinki al OSCE, precum și obligațiile Rusiei în temeiul Memorandumului de la Budapesta din 1994 - și a declarat că nu va recunoaște această anexare; întrucât prin acțiunile sale Rusia urmărește să destabilizeze situația din estul Ucrainei; întrucât ca urmare a acestei situații au fost impuse restricții asupra schimburilor comerciale dintre UE și Crimeea;

D. întrucât NATO a condamnat escaladarea militară a Federației Ruse în Crimeea, anexarea ilegală și nelegitimă a Crimeii și destabilizarea continuă și deliberată a estului Ucrainei, cu încălcarea dreptului internațional;

E. întrucât echilibrul militar din bazinul Mării Negre s-a schimbat în urma anexării ilegale a Crimeii de către Rusia, care acum controlează în mod ilegal sute de kilometri de coastă în peninsula Crimeea și apele adiacente, în proximitatea frontierelor maritime ale UE și NATO; întrucât Rusia a alimentat acțiuni agresive pe teritoriul Ucrainei;

F. întrucât înainte de anexarea ilegală, prezența forțelor terestre și aeriene ruse în Crimeea a fost minimă și a vizat, în principal, apărarea Sevastopolului, principala bază a flotei ruse în Marea Neagră, și a două baze navale adiacente; întrucât anexarea Crimeii a slăbit puternic forțele armate ale Ucrainei, afectând în special forțele navale care au fost preluate de trupele ruse; întrucât, prin creșterea capacității militare în Crimeea și în bazinul Mării Negre după anexare, Rusia a trecut la crearea unei forțe întrunite ofensive de luptă, compusă din forțe navale, terestre și aeriene;

G. întrucât Rusia a accelerat extinderea și modernizarea flotei Mării Negre după anexare; întrucât planul de modernizare a flotei Mării Negre este una din părțile cele mai ambițioase ale programului de stat de înzestrare cu armament al Rusiei, pentru perioada 2011-2020; întrucât, în decembrie 2014, guvernul rus a aprobat o nouă doctrină militară care consideră NATO ca o amenințare principală la adresa securității Rusiei;

H. întrucât, în 2007, Rusia și-a suspendat participarea la Tratatul privind forțele armate

convenționale în Europa (FCE); întrucât, la 11 martie 2015, Federația Rusă și-a încetat participarea la grupul consultativ comun din cadrul FCE și, ca urmare, s-a retras complet din acest tratat;

I. întrucât Turcia este o țară candidată la aderarea la UE, membră NATO, o putere navală, un actor regional activ în politica externă și un partener esențial cheie pentru UE, nu în ultimul rând în chestiunile legate de energie și securitatea frontierelor; întrucât locația strategică a Turciei este, de asemenea, deosebit de relevantă pentru cealaltă amenințare majoră cu care se confruntă NATO, dar și UE - autoproclamatul Daesh (Statul Islamic); întrucât Turcia poate juca un rol important în contracararea amenințărilor de la Marea Neagră și ale Daesh; întrucât Turcia nu și-a exprimat încă o poziție clară cu privire la anexarea Crimeii de către Rusia sau la consecințele acesteia, chiar dacă o consideră ilegală; întrucât pozițiile diplomatice recente ale Turciei, în special în legătură cu conflictele din regiune s-au dovedit destul de ambigue și nu au corespuns cu pozițiile exprimate de UE și NATO; întrucât Turcia este un partener de securitate strategic și joacă un rol important în regiunea Mării Negre, conform, între altele, dispozițiilor Convenției de la Montreux din 1936;

J. întrucât este posibil ca reacția UE la agresiunea Rusiei și la încălcarea de către aceasta a integrității teritoriale a Georgiei în 2008 să fi încurajat Rusia să întreprindă acțiuni similare în Ucraina; întrucât UE, NATO și SUA au condamnat „tratatele” semnate în noiembrie 2014 între Rusia și autoritățile separatiste din Abhazia și în martie 2015 cu din Oseția de Sud și și-au reafirmat sprijinul pentru suveranitatea și integritatea teritorială a Georgiei; întrucât aceste „tratate” încalcă principiile fundamentale ale dreptului internațional și angajamentele internaționale ale Rusiei, inclusiv cele asumate prin acordul de încetare a focului din 12 august 2008;

K. întrucât după ocuparea de către forțele ruse, Abhazia, regiunea Thinvali/Oseția de Sud și, cel mai recent, Crimeea au fost scena unor încălcări ale drepturilor omului; întrucât încălcările drepturilor omului în Crimeea afectează grupurile minorităților și opoziția ocupației ruse, mai ales tătarii din Crimeea,

activiștii pro-Ucraina și cei din societatea civilă, precum și persoanele care doresc să își păstreze cetățenia ucraineană.

Schimbarea peisajului strategic și de securitate al Mării Negre

1. sprijină categoric nerecunoașterea anexării Crimeii de către Rusia; își reiterează angajamentul față de independența, suveranitatea și integritatea teritorială a Ucrainei, în conformitate cu Carta Națiunilor Unite, în special articolul 2 din Cartă; sprijină în totalitate concluziile Consiliului European, conform cărora UE nu va recunoaște anexarea ilegală a Crimeii și a Sevastopolului; subliniază că anexarea încalcă și Tratatul de prietenie, cooperare și parteneriat dintre Ucraina și Federația Rusă din 1997; subliniază că UE și statele sale membre trebuie să vorbească cu o singură voce în chestiunea relațiilor UE cu Rusia;

2. remarcă cu îngrijorare că anexarea ilegală a Crimeii a determinat o schimbare semnificativă a peisajului strategic din bazinul Mării Negre și din zona adiacentă; consideră că acțiunile agresive ale Rusiei reprezintă revenirea acesteia la abordarea ostilă bazată pe contrapunerea celor două „blocuri”; atrage atenția că, prin ocuparea întregii peninsule, Rusia a câștigat o platformă de lansare foarte importantă atât către vest (Balcanii, Transnistria și gurile Dunării), cât și către sud (regiunea estică a Mediteranei), unde Rusia și-a stabilit un grup operativ naval permanent, precum și că anexarea ilegală a Crimeii oferă Rusiei un „Kaliningrad de sud”, un alt avanpost în vecinătatea imediată a NATO;

3. consideră că schimbarea peisajului geostrategic, dinamica situației militare din bazinul Mării Negre și anexarea forțată a Crimeii de Rusia arată că arhitectura de securitate europeană care are la bază normele adoptate după Războiul rece se confruntă cu provocări sistemice și mai vaste; consideră că UE și statele membre

trebuie să răspundă la aceste provocări prin măsuri de securitate și să-și reconsidere în consecință, politica externă și de securitate, fapt ce trebuie să se reflecte într-o revizuire a Strategiei europene de securitate, în Strategia

europeană de securitate maritimă și în Strategia UE pentru Marea Neagră; este preocupat de intensificarea presiunii Rusiei asupra frontierelor estice ale UE, inclusiv asupra României, Poloniei și statelor baltice, ceea ce reprezintă un risc major;

4. subliniază că UE ar trebui să își consolideze propria reziliență și să răspundă la provocările create de informațiile transformate în arme și securitatea informațiilor; salută decizia Consiliului din 19-20 martie 2015 referitoare la lansarea proiectului de combatere a propagandei ruse, ceea ce include și finanțarea mai multor canale de televiziune în limba rusă;

5. este profund îngrijorat de actuala consolidare a capacităților militare defensive dar și ofensive, a Rusiei în Marea Neagră și de extinderea și modernizarea planificată a flotei Rusiei din Marea Neagră, ce presupune achiziționarea a șase noi submarine diesel moderne de tip Rostov pe Don și a șase noi fregate de tip Amiralul Grigorovici; reamintește că poziționarea unor capacități aeriene ofensive, precum și modernizarea infrastructurilor militare din Crimeea vor consolida poziția militară ofensivă a Rusiei și capacitatea sa de a proiecta putere în afara teritoriului său;

6. remarcă cu îngrijorare consolidarea constantă a capacităților militare rusești în regiunile ocupate din Georgia, Abhazia și Ținvali/Osetia de Sud; remarcă faptul că infrastructura militară defensivă dar și cea ofensivă cu rază largă de acțiune reprezintă o amenințare gravă la adresa întregii regiuni a Mării Negre;

7. constată cu îngrijorare că Rusia și-a mărit semnificativ capacitățile de apărare aeriană și navală în bazinul Mării Negre, desfășurând noi rachete de apărare navală (anti-nave, cu o rază de acțiune de 600 km, ce pot ajunge la Strâmtoarea Bosfor) și asigurându-se că avioanele de luptă ruse controlează aproximativ trei sferturi din spațiul aerian al bazinului Mării Negre (triplându-și practic numărul de aeroporturi în Crimeea); observă, în acest sens, că Rusia și-a consolidat capacitățile atât la nivel strategic, cât și tactic: strategic - bombardierele cu rază lungă de acțiune capabile să transporte rachete de croazieră și avioanele de recunoaștere care operează aproape de țărmurile vestice ale Mării Negre au posibilitatea de a pătrunde adânc în Europa Centrală; tactic - două brigăzi de in-

fanterie navală, ce pot fi susținute de nave portelicopter de tip Mistral, reprezintă o posibilă amenințare serioasă de debarcare; îndeamnă Franța să abandoneze fără echivoc și definitiv vânzarea de nave de asalt amfibie către Rusia;

8. este profund îngrijorat de declarația președintelui Putin, care a afirmat că era pregătit să pună în alertă forțele nucleare în timpul anexării Crimeii de către Rusia, dacă Occidentul ar fi intervenit împotriva anexării; este în egală măsură îngrijorat de declarațiile amenințătoare făcute de înalți oficiali ruși, potrivit cărora Rusia are dreptul de a desfășura și găzdui arme nucleare în Crimeea; observă cu îngrijorare că în timpul unui exercițiu militar în martie 2015, Rusia a plasat în Crimeea un număr necunoscut de bombardiere strategice TU-22M3 cu capacitate nucleară; este îngrijorat de noua doctrină militară a Rusiei din decembrie 2014 care permite folosirea armelor nucleare împotriva unui stat care nu deține astfel de arme;

9. remarcă faptul că posibila desfășurare în Crimeea a sistemelor ruse de armament cu capacitate duală ridică semne de întrebare asupra bunelor intenții ale Rusiei privind realizarea de progrese legate de Agenda multilaterală de dezarmare nucleară din cadrul viitoarei revizuirii a Tratatului de neproliferare, subminând eforturile depuse deja în acest sens;

10. consideră că recente survolări la mică altitudine făcute de aeronavele ruse de luptă deasupra unor nave de război ale NATO și a unor platforme de explorare din Marea Neagră denotă clar o poziție mai agresivă a Rusiei în bazinul Mării Negre și subliniază un risc crescut de escaladare; cere linii de comunicare directe între armate pentru a evita neînțelegerile tragice care ar putea avea grave consecințe militare și de securitate;

11. este profund preocupat de situația extrem de gravă din estul Ucrainei, unde războiul conduce la destabilizarea Ucrainei, dar și a întregii regiuni, inclusiv de amenințarea posibilă de creare a unui coridor terestru care să lege teritoriul Rusiei cu Crimeea prin teritoriul controlat de separatiști de-a lungul țărmului de vest al Mării Azov (Mariupol), în urmă căruia Ucraina ar putea să nu mai aibă ieșire la mare; îndeamnă Ucraina și Republica Moldova să ia măsuri pentru a preveni furnizarea de

armament și echipamente militare în regiunea Transnistria, atât pe uscat, cât și pe calea aerului;

12. condamnă faptul că Rusia furnizează sprijin direct și indirect pentru grupurile de separatiști din Ucraina, inclusiv sub formă de arme și recrutări, facilitând astfel continuarea războiului; își exprimă îngrijorarea cu privire la relatările privind crimele de război comise în regiunea controlată de separatiștii susținuți de Rusia, inclusiv doborârea avionului civil MH-17, incident care este acum investigat de o anchetă independentă internațională; îndeamnă Rusia să își retragă imediat toate forțele militare de pe teritoriul ucrainean și să respecte acordurile de la Minsk; îndeamnă Rusia și toate părțile implicate să își folosească influența pentru a opri ostilitățile și pentru a preveni comiterea altor crimele de război și producerea de noi victime; reiterează că nu se poate acorda nicio amnistie pentru crimele comise;

13. își exprimă regretul că inițiativele de cooperare în domeniul securității BLACK-SEAFOR și Armonia Mării Negre, menite să demonstreze lumii că țările litorale își pot asuma responsabilitatea primară pentru propria securitate, păstrându-și totodată potențialul de a reface o posibilă viitoare cooperare între acestea, s-au dovedit a fi prea slabe și sunt în prezent paralizate;

Mentținerea unei poziții ferme și comunicarea cu Rusia

14. subliniază că relația cu Rusia, care este un actor major în sistemul internațional, ar trebui, în general, să fie pe termen lung mai degrabă una de cooperare decât conflictuală; consideră însă că, pe termen scurt și mediu, din cauza lipsei de încredere ca urmare a ultimelor acțiuni ale Rusiei, orice reluare a cooperării trebuie să se bazeze, în primul rând, pe reasigurarea strategică fermă oferită de NATO membrilor săi din est și, în al doilea rând, pe o schimbare a politicii Rusiei în raport cu Ucraina, în special pe aplicarea integrală și necondiționată a acordurilor de la Minsk din septembrie 2014 și februarie 2015 (care se

aplică numai conflictelor din estul Ucrainei), și revenirea Crimeii la Ucraina, revenindu-se astfel la status quo-ul anterior și restabilind controlul autorităților ucrainene asupra teritoriului lor în interiorul frontierelor recunoscute internațional;

15. își exprimă speranța că acordul de încetare a focului încheiat la Minsk, la 12 februarie 2015 va rezista și va oferi, astfel, timpul necesar pentru o soluție politică negociată; este îngrijorat de numeroasele rapoarte privind încălcarea acordului de către Rusia și separatiști; subliniază că actualul cadru legislativ internațional trebuie respectat integral;

16. consideră că, în cazul în care Rusia nu aplică integral acordurile de încetare a focului de la Minsk și continuă să destabilizeze estul Ucrainei, precum și anexarea ilegală a Crimeii, regimul de sancțiuni aplicate Federației Ruse ar trebui continuat și consolidat și ar trebui analizată posibilitatea de a furniza Ucrainei mijloacele militare defensive, precum și posibilitatea de a sprijini Ucraina să își întărească capacitățile de apărare; consideră că statele cu ieșire la mare pot avea o contribuție importantă prin unirea eforturilor și invită, prin urmare, Ucraina, Republica Moldova și Georgia să analizeze posibilitatea unei cooperări mai susținute, inclusiv în domeniul militar, de exemplu prin crearea unui batalion multinațional; invită statele membre NATO să ia în considerare sprijinirea unor astfel de inițiative; subliniază că UE trebuie să dea dovadă de unitate, solidaritate și angajare în sancționarea acțiunilor Rusiei care contravin normelor aplicabile din dreptul internațional;

17. invită statele membre UE să rămână ferme și unite în angajamentul de a aplicare a sancțiunilor convenite împotriva Rusiei, inclusiv prin înghețarea oricărei forme de cooperare militară și de apărare și prin anularea contractelor, cum ar fi livrarea către Rusia de nave de asalt amfibie Mistral;

Securitatea energetică, maritimă, securitatea frontierelor și securitatea umană în regiunea Mării Negre

18. salută aplicarea politicii energetice a UE ce vizează promovarea securității energetice

pentru toate statele membre; îndeamnă statele membre să ia măsurile necesare pentru a-și reduce dependența energetică și pentru a asigura securitatea exploatării și transportului petrolului și gazelor în regiunea Mării Negre; invită UE să susțină inițiativele vizând diversificarea resurselor energetice ale Mării Negre, inclusiv prin investiții și măsuri financiare ca parte a strategiei privind independența energetică; invită Comisia să redeschidă dosarul privind construcția gazoductului Nabucco; consideră că o relație constructivă și de încredere cu țările vecine reprezintă cea mai bună garanție pentru aprovizionarea energetică a statelor membre;

19. este preocupat de faptul că beneficiile care decurg din exploatarea și transportul petrolului și gazelor în Marea Neagră sunt din ce în ce mai dependente de nivelul de militarizare declanșat de anexarea ilegală a Crimeii de către Rusia și de creșterea ulterioară a capacităților militare ale Rusiei în regiune; reafirmă că, dat fiind potențialul de instabilitate și, în special, dependența Europei de Marea Neagră pentru tranzitul aprovizionării cu energie, UE are un interes strategic să descurajeze actorii regionali de la o politică de tip „totul sau nimic” și ar putea fi nevoită, în acest scop, să mobilizeze forțele navale și aeriene europene în Marea Neagră; face apel la statele membre să ia măsurile necesare pentru a garanta securitatea exploatării și transportului petrolului și gazelor în regiunea Mării Negre;

20. subliniază că actuala criză afectează cooperarea în alte domenii importante, cum ar fi gestionarea și securitatea frontierelor (în special controlul migrației), traficul și combaterea criminalității organizate;

21. condamnă încălcările drepturilor omului în Crimeea comise de la ocuparea de către forțele rusești, inclusiv intimidările și numărul din ce în ce mai mare de dispariții forțate¹⁰, centura libertății de exprimare și persecutarea minorităților, mai ales a celor etnice și naționale; condamnă persecutarea sistematică tătarilor din Crimeea care au participat la demonstrațiile de sprijinire a integrității teritoriale a Ucrainei; reamintește că mii de tătari au fugit din regiunea natală de teama persecuțiilor și s-au refugiat în alte regiuni din Ucraina; își exprimă solidaritatea cu aceștia și

cere îmbunătățirea situației; invită autoritățile ruse să înceteze imediat hărțuirea organismului executiv al tătarilor din Crimeea, Mejlis; invită Rusia să respecte în totalitate drepturile omului în cazul populației locale din Crimeea și invită Ucraina, UE și statele sale membre să monitorizeze respectarea drepturilor omului în Crimeea;

22. solicită ca organizațiile internaționale de monitorizare a drepturilor omului să poată ancheta și să aibă un acces mai bun la toate cazurile de încălcări grave ale drepturilor omului în Crimeea; invită Guvernul Ucrainei să folosească toate mijloacele avute la dispoziție pentru a ancheta și urmări în justiție crimele de război comise pe teritoriul său; invită comunitatea internațională, inclusiv Tribunalul de la Haga, să înceapă o anchetă a posibilelor crime comise în timpul anexării ilegale a Crimeii și al conflictului din estul Ucrainei;

23. atrage atenția asupra vulnerabilității extreme a mediului din bazinul Mării Negre; subliniază că militarizarea din ce în ce mai mare a regiunii adâncește riscurile pentru acest ecosistem delicat și solicită crearea unui mecanism eficient de prevenire a incidentelor, care să dispună de un sistem fiabil de schimb de informații între toate țările cu litoral la Marea Neagră în caz de urgență;

24. reamintește că UE trebuie să rămână unită și să vorbească cu o singură voce în războiul hibrid purtat de Rusia în Ucraina; are convingerea fermă că orice răspuns eficient la amenințările de securitate și provocările politice determinate de combinația de acțiuni militare și nemilitare ale Rusiei în Ucraina trebuie să se bazeze pe unitate;

Rolul UE și al actorilor internaționali

25. subliniază că regiunea Mării Negre ar trebui să fie cu adevărat prioritară pentru UE; consideră că actualul format al Sinergiei Mării Negre (SMN) nu mai este de actualitate; solicită din nou Comisiei și SEAE să elaboreze cât mai rapid o nouă strategie globală a UE pentru regiunea Mării Negre; subliniază că prevederile Strategiei UE în materie de securitate ma-

ritimă ar trebui aplicate și în cazul prevederilor legate de Marea Neagră; solicită revizuirea Strategiei europene de securitate și se așteaptă că revizuirea Politicii europene de vecinătate, prin înglobarea tuturor programelor relevante care acoperă regiunea, va determina intensificarea cooperării în cadrul PSAC cu statele partenere cu ieșire la Marea Neagră;

26. subliniază că, deși SMN practic stagnează, ar trebui să continue cooperarea eficientă cu statele din bazinul Mării Negre; salută misiunile PSAC în curs de desfășurare (Misiunea UE de consiliere, Misiunea UE de monitorizare și Misiunea UE de asistență la frontieră) ca fiind componente importante ale contribuției UE la soluționarea conflictelor înghețate din regiune; salută eforturile statelor membre ale UE de consolidare a capacităților militare ale statelor cu ieșire la Marea Neagră și, deși și mărirea capacității acestora de a reacționa la situațiile de criză din regiune; consideră că UE are nevoie de o abordare ambițioasă și performantă, în special în economie, apărare și securitate, pentru a consolida UE pe plan intern, pentru a actualiza și a îmbunătăți instrumentele existente și pentru a-și amplifica capacitatea de reacție la evoluțiile din vecinătate care afectează securitatea europeană;

27. subliniază importanța critică a coordonării cu NATO, mai ales pentru statele cu ieșire la Marea Neagră care sunt membre ale NATO, și cu Statele Unite, deoarece bazinul Mării Negre este o componentă esențială a securității euroatlantice; subliniază că modernizarea și consolidarea capacităților militare ale statelor cu ieșire la Marea Neagră care sunt membre ale UE și NATO sunt esențiale pentru a se asigura securitatea și stabilitatea în regiune; salută angajamentul NATO de sprijinire a eforturilor regionale ale statelor cu ieșire la Marea Neagră, menite să asigure securitatea și stabilitatea; subliniază că UE și NATO trebuie să sprijine păstrarea Mării Negre ca zonă economică deschisă; invită OSCE să își extindă aria eforturilor sale pentru securitatea Mării Negre; invită UE să sprijine o prezență consolidată a OSCE și noi inițiative ale OSCE în regiune care să urmărească îmbunătățirea situației de securitate;

28. reamintește că, în special dată fiind situația de securitate din bazinul Mării Negre,

toate statele membre ale UE trebuie să aibă același nivel de securitate, în conformitate cu articolul 42 alineatul (7) din TUE;

29. salută angajamentul asumat de statele membre NATO pentru securitatea colectivă și, dacă este necesar, pentru aplicarea articolului 5 din Tratatul de la Washington; salută decizia summitul-ui NATO din Țara Galilor privind măsurile de reasigurare strategică și Planul de acțiune al NATO pentru creșterea nivelului de reacție, elemente importante pentru securitatea celor mai afectate state membre ale NATO; solicită NATO să continue să își dezvolte capacitățile de apărare cibernetică și de apărare antirachetă, inclusiv în regiunea Mării Negre, și să elaboreze planuri operative pentru descurajarea și contracararea războiului asimetric și hibrid;

30. îndeamnă Comisia să sprijine statele membre în eforturile lor de identificare a unor soluții pentru mărirea bugetului de apărare la 2 %; salută angajamentul membrilor NATO luat la ultimul summit NATO de la Newport de a garanta că, până în anul 2024, cheltuielile de apărare vor ajunge la un nivel minim de 2 % din PIB; își exprimă îngrijorarea cu privire la

anunțul făcut de o serie de membri cu privire la intenția de a opera reduceri suplimentare în bugetele de apărare; reamintește în acest sens, articolul 3 din Tratatul de la Washington;

31. amintește că, deși în 2008 planurile de acțiune ale Georgiei și Ucrainei pentru aderarea la NATO nu au fost acceptate, NATO a declarat la summit-ul de la București că Georgia și Ucraina vor deveni membre ale alianței; observă că, după războiul din Georgia din 2008 și după anexarea ilegală a Crimeii în 2014, Rusia a mutilat teritorial cele două țări, făcându-le neeligibile pentru aderarea la NATO: consideră că, deși nu le poate apăra direct, NATO are obligația morală de a sprijini capacitatea Georgiei și Ucrainei de a se apăra singure;

32. subliniază că NATO ar trebui să își păstreze superioritatea navală și aeriană generală în bazinul Mării Negre și să-și păstreze capacitatea de a monitoriza această regiune;

33. încredințează Președintelui sarcina de a transmite prezenta rezoluție Consiliului, Comisiei, Vicepreședintelui Comisiei/Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate, guvernelor și parlamentelor statelor membre ale UE, precum și tuturor țărilor de la Marea Neagră.

REZULTATUL VOTULUI FINAL ÎN COMISIE

Data adoptării	4.5.2015
Rezultatul votului final	+: 42 -: 13 0: 1
Membri titulari prezenți la votul final	Lars Adaktusson, Michèle Alliot-Marie, Francisco Assis, Petras Auštrevičius, Bas Belder, Goffredo Maria Bettini, Mario Borghezio, Klaus Buchner, Fabio Massimo Castaldo, Lorenzo Cesa, Aymeric Chauprade, Arnaud Danjean, Mark Demesmaeker, Georgios Epitideios, Anna Elżbieta Fotyga, Eugen Freund, Michael Gahler, Sandra Kalniete, Eduard Kukan, Barbara Lochbihler, Sabine Lösing, Andrejs Mamikins, Ramona Nicole Mănescu, David McAllister, Francisco José Millán Mon, Javier Nart, Ioan Mircea Pașcu, Tonino Picula, Kati Piri, Cristian Dan Preda, Jozo Radoš, Sofia Sakorafa, Jaromír Štětina, Charles Tannock, Johannes Cornelis van Baalen, Geoffrey Van Orden
Membri supleanți prezenți la votul final	Reinhard Bütikofer, Neena Gill, Ana Gomes, Andrzej Grzyb, Liisa Jaakonsaari, Anneli Jäätteenmäki, Marek Jurek, Antonio López-Istúriz White, Norbert Neuser, Urmas Paet, Gilles Pargneaux, Soraya Post, Marietje Schaake, Renate Sommer, István Ujhelyi, Traian Ungureanu, Paavo Väyrynen, Janusz Zemke
Membri supleanți (articolul 200 alineatul (2)) prezenți la votul final	Victor Boștinăru, Jonás Fernández

Sursa: [http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2015-0171+0+DOC+](http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2015-0171+0+DOC+XML+V0//EN)

XML+V0//EN

Note

¹ Texte adoptate, P8_TA(2015)0011.

² Texte adoptate, P7_TA(2013)0380.

³ Texte adoptate, P7_TA(2012)0334.

⁴ Texte adoptate, P7_TA(2012)0276.

⁵ Texte adoptate, P7_TA(2011)0576.

⁶ Texte adoptate, P7_TA(2011)0025.

⁷ Texte adoptate, P7_TA(2014)0248.

⁸ Texte adoptate, P7_TA(2014)0457.

⁹ Texte adoptate, P8_TA(2014)0025.

¹⁰ În sensul articolului 7 alineatul (1) litera (a) din Statutul de la Roma (2002).

Leaders' Declaration

G7 Summit

7-8 June 2015

Think Ahead. Act Together.
An morgen denken. Gemeinsam handeln.

We, the leaders of the G7, met in Elmau for our annual Summit on 7 and 8 June 2015. Guided by our shared values and principles, we are determined to work closely together to meet the complex international economic and political challenges of our times. We are committed to the values of freedom and democracy, and their universality, to the rule of law and respect for human rights, and to fostering peace and security. Especially in view of the numerous crises in the world, we as G7 nations stand united in our commitment to uphold freedom, sovereignty and territorial integrity.

The G7 feels a special responsibility for shaping our planet's future. 2015 is a milestone year for international cooperation and sustainable development issues. The UN Climate Conference in Paris COP 21 is crucial for the protection of the global climate, the UN summit in New York will set the universal global sustainable development agenda for the years to come and the Third International Conference on Financing for Development in Addis Ababa will support the implementation of the Post-2015 Development Agenda. We want to provide key impetus for ambitious results. "Think ahead. Act together." – that is our guiding principle.

We have today agreed on concrete steps with regard to health, the empowerment of women and climate protection, to play our part in addressing the major global challenges and to respond to some of the most pressing issues in the world. Furthermore, in addition to fostering trade as a key engine for growth, putting these concrete steps into action, will

help us to achieve our pivotal goal of strong, sustainable and balanced growth as well as job creation. We call on others to join us in pursuing this agenda.

Global Economy

State of the Global Economy

The global economic recovery has progressed since we last met. In some major advanced economies growth is strengthening and prospects have improved. The decline of energy prices has supportive effects in most of the G7 economies. However, many of our economies are still operating below their full potential and more work is needed to achieve our aim of strong, sustainable and balanced growth. Overall G7 unemployment is still too high, although it has decreased substantially in recent years. We also continue to see challenges such as prolonged low inflation rates, weak investment and demand, high public and private debt, sustained internal and external imbalances, geopolitical tensions as well as financial market volatility.

We commit to addressing these challenges and to continuing our efforts to achieve growth for all. Stronger and inclusive growth requires that we confront the vulnerabilities in our economies. To ensure that G7 countries operate at the technological frontier in the years ahead, we will foster growth by promoting education and innovation, protecting

intellectual property rights, supporting private investment with a business friendly climate especially for small and medium-sized enterprises, ensuring an appropriate level of public investment, promoting quality infrastructure investment to address shortfalls through effective resource mobilization in partnership with the private sector and increasing productivity by further implementing ambitious structural reforms. We agree to deliver on past reform commitments in these areas which will increase confidence and lift sustainable growth. We will continue to implement our fiscal strategies flexibly to take into account near-term economic conditions, so as to support growth and job creation, while putting debt as a share of GDP on a sustainable path. We concur that monetary policies should maintain price stability and support economic recovery within the mandate of central banks. We reaffirm our existing G7 exchange rate commitments.

A sound economic basis is a cornerstone for a better life for all people. Putting the world on a sustainable growth path in the long run will require in particular the protection of our climate, the promotion of health and the equal participation of all members of society. Therefore, the G7 commits to putting these issues at the centre of our growth agenda.

Women's Entrepreneurship

Women's entrepreneurship is a key driver of innovation, growth and jobs. However, across G7 countries and around the world far fewer women than men run their own businesses often due to additional barriers that women face in starting and growing businesses. We agree on common principles to boost women's entrepreneurship, as set out in the annex, and invite other interested countries to join us in this effort. In particular, we will make girls and women aware of the possibility of becoming entrepreneurs. We will address the specific needs of women entrepreneurs, e.g. by promoting their access to finance, markets, skills, leadership opportunities and networks. We ask the OECD to monitor progress on promoting women's entrepreneurship. We welcome the G7 Forum for Dialogue with Women to be hosted by the Presidency on 16 and 17 September 2015. We

also reaffirm our commitment to continue our work to promote gender equality as well as full participation and empowerment for all women and girls. We welcome the "World Assembly for Women: WAW!" to be hosted by Japan, G7 Presidency in 2016.

Financial Market Regulation

A sound international financial system is key to putting growth on a sustainable path. Core reforms have been agreed to tackle the root causes of the global financial crisis, and important progress has been made on building a stronger and more resilient financial system, in particular by strengthening the soundness of the banking sector. However, the job is not yet finished, and following through on regulatory reform continues to be key. Going forward, we have identified the following priorities: full, consistent and prompt implementation of agreed reforms will be essential to ensuring an open and resilient global financial system. We will continue to address the "too-big-to-fail" problem on a global level to protect taxpayers from bearing losses generated by the failure of global systemically important financial institutions. In particular, we remain committed to finalizing the proposed common international standard on total loss absorbing capacity for global systemically important banks by November, following the completion of rigorous and comprehensive impact assessments.

We also remain committed to strengthening the regulation and oversight of the shadow banking sector, appropriate to the systemic risk posed. Timely and comprehensive implementation of the agreed G20 shadow banking roadmap is essential. In addition, we will monitor and address any newly evolving systemic risks from market-based finance, while we will work to ensure that it is able to fulfil its role in supporting the real economy. To help reduce systemic risk and increase transparency, we also stress the importance of enhanced cross-border cooperation in financial regulatory areas to enable regulations to be more effective, particularly in the areas of resolution and derivatives markets reform, where swift implementation is required. We encourage jurisdictions to defer to each other, when justified in

line with the St Petersburg Declaration. Finally, we will also continue to monitor financial market volatility in order to address any emerging systemic risk that could arise.

Tax

We are committed to achieving a fair and modern international tax system which is essential to fairness and prosperity for all. We therefore reaffirm our commitment to finalize concrete and feasible recommendations for the G20/OECD Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) Action Plan by the end of this year. Going forward, it will be crucial to ensure its effective implementation, and we encourage the G20 and the OECD to establish a targeted monitoring process to that end. We commit to strongly promoting automatic exchange of information on cross-border tax rulings. Moreover, we look forward to the rapid implementation of the new single global standard for automatic exchange of information by the end of 2017 or 2018, including by all financial centres subject to completing necessary legislative procedures. We also urge jurisdictions that have not yet, or not adequately, implemented the international standard for the exchange of information on request to do so expeditiously.

We recognize the importance of beneficial ownership transparency for combatting tax evasion, corruption and other activities generating illicit flows of finance and commit to providing updates on the implementation of our national action plans. We reiterate our commitment to work with developing countries on the international tax agenda and will continue to assist them in building their tax administration capacities.

Moreover, we will strive to improve existing international information networks and cross-border cooperation on tax matters, including through a commitment to establish binding mandatory arbitration in order to ensure that the risk of double taxation does not act as a barrier to cross-border trade and investment. We support work done on binding arbitration as part of the BEPS project and we encourage others to join us in this important endeavour.

Trade

Trade and investment are key drivers of growth, jobs and sustainable development. Fostering global economic growth by reducing barriers to trade remains imperative and we reaffirm our commitment to keep markets open and fight all forms of protectionism, including through standstill and rollback. To that end, we support a further extension of the G20 standstill commitment and call on others to do the same. At the same time, we remain committed to reducing barriers to trade and to improving competitiveness by taking unilateral steps to liberalize our economies. We will protect and promote investment and maintain a level playing field for all investors. International standards for public export finance are key to avoiding or reducing distortions in global trade, and we emphasize our support for the international working group on standards for public export finance.

We are committed to strengthening the rules-based multilateral trading system, including by contributing to full and swift implementation of the WTO Bali package. The focus in 2015 should in particular be on the entry into force of the WTO Trade Facilitation Agreement (TFA). To that end, G7 members commit to making every effort to complete their domestic ratification procedures in advance of the Tenth WTO Ministerial Conference (MC 10) in Nairobi this December. We also call for swift agreement by July of a WTO post-Bali work programme that secures a prompt conclusion and balanced outcome of the Doha Round and we fully support ongoing efforts in the WTO to this end. Both the implementation of the TFA and agreement on a post-Bali work programme should lay the ground for a successful MC 10, the first WTO Ministerial to be held in Africa. We stand ready to continue our support to developing countries to help implement the measures agreed in the TFA. We must build on the success of the 2013 WTO Ministerial, which reinvigorated the negotiating pillar of the WTO, and demonstrated that flexibility is achievable within the consensus framework of the WTO. We look forward to the discussions at the G20 on ways to make

the multilateral trading system work better, based on input from the WTO.

While strengthening the multilateral trading system remains a priority, we also welcome ongoing efforts to conclude ambitious and high-standard new bilateral and regional free trade agreements (FTAs) and look forward to swift progress in plurilateral negotiations, including the Trade in Services Agreement (TiSA), the expansion of the Information Technology Agreement (ITA) and the Environmental Goods Agreement (EGA). We will work to conclude the expansion of the ITA without delay. These agreements are able to support the multilateral system, contribute to stronger global trade and to more growth and jobs and can act as building blocks for future multilateral agreements. To this end, FTAs need to be transparent, high-standard, and comprehensive as well as consistent with and supportive of the WTO framework.

We welcome progress on major ongoing trade negotiations, including on the Trans-Pacific Partnership (TPP), the Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) and the EU-Japan FTA/Economic Partnership Agreement (EPA), aimed at reaching ambitious, comprehensive and mutually beneficial agreements. We will make every effort to finalize negotiations on the TPP as soon as possible as well as to reach agreement in principle on the EU-Japan FTA/EPA preferably by the end of the year. We will immediately accelerate work on all TTIP issues, ensuring progress in all the elements of the negotiations, with the goal of finalizing understandings on the outline of an agreement as soon as possible, preferably by the end of this year. We welcome the conclusion of the negotiations on the Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) between Canada and the EU and look forward to its timely entry into force. We will work to ensure that our bilateral and regional FTAs support the global economy.

Responsible Supply Chains

Unsafe and poor working conditions lead to significant social and economic losses and are linked to environmental damage. Given

our prominent share in the globalization process, G7 countries have an important role to play in promoting labour rights, decent working conditions and environmental protection in global supply chains. We will strive for better application of internationally recognized labour, social and environmental standards, principles and commitments (in particular UN, OECD, ILO and applicable environmental agreements) in global supply chains. We will engage with other countries, for example within the G20, to that end.

We strongly support the UN Guiding Principles on Business and Human Rights and welcome the efforts to set up substantive National Action Plans. In line with the UN Guiding Principles, we urge private sector implementation of human rights due diligence. We will take action to promote better working conditions by increasing transparency, promoting identification and prevention of risks and strengthening complaint mechanisms. We recognize the joint responsibility of governments and business to foster sustainable supply chains and encourage best practices.

To enhance supply chain transparency and accountability, we encourage enterprises active or headquartered in our countries to implement due diligence procedures regarding their supply chains, e.g. voluntary due diligence plans or guides. We welcome international efforts, including private sector input, to promulgate industry-wide due diligence standards in the textile and ready-made garment sector. To promote safe and sustainable supply chains, we will increase our support to help SMEs develop a common understanding of due diligence and responsible supply chain management.

We welcome initiatives to promote the establishment of appropriate, impartial tools to help consumers and public procurers in our countries compare information on the validity and credibility of social and environmental product labels. One example is the use of relevant apps, which are already available in some countries. Moreover, we will strengthen multi-stakeholder initiatives in our countries and in partner countries, including in the textile and ready-made garment sector, building upon good practices learned from the Rana Plaza af-

termath. We will continue supporting relevant global initiatives. Furthermore, we will better coordinate our bilateral development cooperation and support partner countries in taking advantage of responsible global supply chains to foster their sustainable economic development.

We support a “Vision Zero Fund” to be established in cooperation with the International Labour Organization (ILO). The Fund will also add value to existing ILO projects with its aim of preventing and reducing workplace-related deaths and serious injuries by strengthening public frameworks and establishing sustainable business practices. Access to the Fund will be conditional: the Fund will support those recipients that commit themselves to prevention measures and the implementation of labour, social, environmental and safety standards. We agree to follow up on the matter and look forward to the Fund reaching out to the G20.

We also commit to strengthening mechanisms for providing access to remedies including the National Contact Points (NCPs) for the OECD Guidelines for Multinational Enterprises. In order to do so, the G7 will encourage the OECD to promote peer reviews and peer learning on the functioning and performance of NCPs. We will ensure that our own NCPs are effective and lead by example. We welcome the closing of the funding gap in the Rana Plaza Donor Trust Fund for compensating the victims of the tragic accident in 2013.

Foreign Policy

Acting on Common Values and Principles

We, the G7, emphasise the importance of freedom, peace and territorial integrity, as well as respect for international law and respect for human rights. We strongly support all efforts to uphold the sovereign equality of all States as well as respect for their territorial integrity and political independence. We are concerned by current conflicts which indicate an erosion of respect for international law and of global security.

Based on our common values and principles we are committed to:

Finding a Solution to the Conflict in Ukraine

We reiterate our condemnation of the illegal annexation of the Crimean peninsula by the Russian Federation and reaffirm our policy of its non-recognition.

We reiterate our full support for the efforts to find a diplomatic solution to the conflict in eastern Ukraine, particularly in the framework of the Normandy format and the Trilateral Contact Group. We welcome the OSCE’s key role in finding a peaceful solution. We call on all sides to fully implement the Minsk agreements including the Package of Measures for their implementation signed on 12 February 2015 in Minsk, through the established Trilateral Contact Group and the four working groups. We are concerned by the recent increase in fighting along the line of contact; we renew our call to all sides to fully respect and implement the ceasefire and withdraw heavy weapons. We recall that the duration of sanctions should be clearly linked to Russia’s complete implementation of the Minsk agreements and respect for Ukraine’s sovereignty. They can be rolled back when Russia meets these commitments. However, we also stand ready to take further restrictive measures in order to increase cost on Russia should its actions so require. We expect Russia to stop trans-border support of separatist forces and to use its considerable influence over the separatists to meet their Minsk commitments in full.

We commend and support the steps the Ukrainian government is taking to implement comprehensive structural reforms and urge the Ukrainian leadership to decisively continue the necessary fundamental transformation in line with IMF and EU commitments. We reaffirm our commitment to working together with the international financial institutions and other partners to provide financial and technical support as Ukraine moves forward with its transformation. We ask the G7 Ambassadors in Kiev to establish a Ukraine support group. Its task will be to advance Ukraine’s economic reform process through coordinated advice and assistance.

Achieving High Levels of Nuclear Safety

Achieving and maintaining high levels of nuclear safety worldwide remains a major priority to us. We welcome the report of the G7 Nuclear Safety and Security Group. We remain committed to bringing the Chernobyl Shelter Project to a successful completion in order to make the Chernobyl site stable and environmentally safe.

Maintaining a Rules-Based Maritime Order and Achieving Maritime Security

We are committed to maintaining a rules-based order in the maritime domain based on the principles of international law, in particular as reflected in the UN Convention on the Law of the Sea. We are concerned by tensions in the East and South China Seas. We underline the importance of peaceful dispute settlement as well as free and unimpeded lawful use of the world's oceans. We strongly oppose the use of intimidation, coercion or force, as well as any unilateral actions that seek to change the status quo, such as large scale land reclamation. We endorse the Declaration on Maritime Security issued by G7 Foreign Ministers in Lübeck.

Strengthening the System of Multilateral Treaties / Arms Trade Treaty

We emphasise the importance of strengthening the system of multilateral treaties and commitments and in this regard stress the importance of the Arms Trade Treaty, which entered into force on 24 December 2014.

Preventing and Combating Proliferation

We remain committed to the universalisation of all relevant treaties and conventions that contribute to preventing and combating the proliferation of weapons of mass destruction, in particular the Nuclear Non-Proliferation

Treaty (NPT), the Chemical Weapons Convention and the Biological and Toxin Weapons Convention. We strongly regret that, although agreement was reached on a number of substantive issues, it was not possible to reach consensus on a final document at the Ninth NPT Review Conference. The G7 renew their commitment to the full implementation of the 2010 Action Plan across the three pillars of the Treaty. The NPT remains the cornerstone of the nuclear non-proliferation regime and the essential foundation for the pursuit of nuclear disarmament and non-proliferation, as well as for the peaceful use of nuclear energy.

Iran

We welcome the political understanding on key parameters of a Joint Comprehensive Plan of Action reached by the E3+3, facilitated by the EU, and Iran on 2 April. We support the continuous efforts by the E3/EU+3 and Iran to achieve a comprehensive solution by 30 June that ensures the exclusively peaceful nature of Iran's nuclear programme and ensures that Iran does not acquire a nuclear weapon. We call on Iran to cooperate fully with the International Atomic Energy Agency on verification of Iran's nuclear activities and to address all outstanding issues, including those relating to possible military dimensions. We urge Iran to respect the human rights of its citizens and to contribute constructively to regional stability.

North Korea

We strongly condemn North Korea's continued development of nuclear and ballistic missile programmes, as well as its appalling human rights violations, and its abductions of nationals from other countries.

Supporting Diplomatic Solutions

We are deeply concerned by the dramatic political, security and humanitarian situation in fragile countries and regions and the dangers originating from these conflicts for neighbouring countries and beyond. We condemn in the strongest terms all forms of sexual violence in conflict, and are committed to enhancing the role of women in international peace and security. Sustainable solutions need to be inclusive

in order to reestablish effective governance and achieve sustainable peace and stability.

We support the ongoing UN-led processes to find lasting solutions for peace and stability in Syria, Libya and Yemen. A genuine UN led transition based on the full implementation of the Geneva Communiqué is the only way to bring peace and defeat terrorism in Syria.

Libya

In Libya, we are deeply concerned about the growing terrorist threat, arms proliferation, migrant smuggling, humanitarian suffering and the depletion of state assets. Unless a political agreement is reached, the ongoing instability risks prolonging the crisis that is felt most keenly and acutely by the Libyan people themselves. They are already suffering as terrorist groups attempt to expand into ungoverned space and criminal networks exploit the situation by facilitating irregular migration through Libya.

The time for fighting has passed, the moment for bold political decisions has come. We call on Libyans from all sides to seize this opportunity, to put down their weapons and work together to transform the aspirations that gave birth to the revolution into the political foundations of a democratic state. The time for political agreement is now and we commend those Libyans who have supported the dialogue process and displayed leadership by pursuing peace in their own communities.

We welcome the progress made by all the parties to the negotiations led by UNSRSG Bernardino León. Libyan leaders must now grasp the opportunity to conclude these negotiations and to form a Government of National Accord (GNA) accountable to the Libyan people. They, and those who have influence over them, must show the necessary strength and leadership at this critical moment to reach and implement agreement.

Once an agreement is reached, we stand ready to provide significant support to such an inclusive and representative government as it tries to build effective state institutions, including security forces, to restore public services, to expand infrastructure, strengthen, rebuild and diversify the economy and to rid the country of terrorists and criminal networks.

Israeli-Palestinian Conflict

On the Israeli-Palestinian conflict, we call upon the parties, with the active support of the International Community, including the Quartet, to work towards a negotiated solution based on two States living in peace and security.

Fighting Trafficking of Migrants/ Tackling Causes for Refugee Crises

We are extremely preoccupied about the increasing and unprecedented global flow of refugees, internally displaced persons, and migrants caused by a multitude of conflicts and humanitarian crises, dire economic and ecological situations and repressive regimes. Recent tragedies in the Mediterranean and the Bay of Bengal/Andaman Sea illustrate the urgent need to address effectively this phenomenon, and in particular the crime of trafficking of migrants. We reaffirm our commitment to prevent and combat the trafficking of migrants, and to detect, deter and disrupt human trafficking in and beyond our borders. We call upon all nations to tackle the causes of these crises that have such tragic consequences for so many people and to address the unique development needs of middle-income countries hosting refugees and migrants.

Fighting Terrorism and its Financing

The scourge of terrorism has affected countless innocent victims. It denies tolerance, the enjoyment of universal human rights and fundamental freedoms, including religious freedom, destroys cultural heritage and uproots millions of people from their homes. In light of the Foreign Terrorist Fighters phenomenon, the fight against terrorism and violent extremism will have to remain the priority for the whole international community. In this context we welcome the continued efforts of the Global Coalition to counter ISIL/Da'esh. We reaffirm our commitment to defeating this terrorist group and combatting the spread of its hateful ideology. We stand united with all

countries and regions afflicted by the brutal terrorist acts, including Iraq, Tunisia and Nigeria whose leaders participated in our discussions at Schloss Elmau. It is a task for all nations and societies to confront the conditions conducive to the spread of terrorism and violent extremism, including the spread of hatred and intolerance, also through the internet, by promoting good governance and respect for human rights. We stress the importance of implementing the necessary measures to detect and prevent acts of terrorism, to prosecute those responsible, and rehabilitate and reintegrate offenders, in accordance with international law, and to prevent the financing of terrorism.

The fight against terrorism and terrorist financing is a major priority for the G7. We will continue to act fast and decisively, and will strengthen our coordinated action. In particular we reaffirm our commitment to effectively implement the established international framework for the freezing of terrorists' assets, and will facilitate cross-border freezing requests among G7 countries. We will take further actions to ensure greater transparency of all financial flows, including through an appropriate regulation of virtual currencies and other new payment methods. We reaffirm the importance of the ongoing work undertaken by the Financial Action Task Force (FATF), and commit to contributing actively to this work. We will strive to ensure an effective implementation of FATF standards, including through a robust follow-up process.

Likewise, we are committed to combating wildlife trafficking, which is pushing some of the world's species to the brink of extinction and in some instances is being used to finance organized crime, insurgencies, and terrorism.

Supporting African Partners

We welcome the strengthening of democratic institutions and the growing economic opportunities across Africa, and note this progress under challenging circumstances across the continent, including progress in establishing stability in Somalia and a largely peaceful democratic transition in Nigeria. We reiterate our continued commitment to support African partners in addressing challenges

to security, governance and stability, including in Mali, Sudan, South Sudan, the Central African Republic, the Democratic Republic of Congo, Somalia, Nigeria and most recently Burundi.

Supporting Afghanistan

We are committed to an enduring partnership with Afghanistan in support of its stability, prosperity and democratic future.

Supporting the Reconstruction in Nepal

We are deeply saddened by the loss of life and destruction caused by the devastating earthquakes in Nepal and are offering the people and the government of Nepal our ongoing support. We will continue to provide emergency assistance as needed and are ready to consider requests for bi- and multilateral financial and technical support as well as reconstruction assistance in alignment with the priorities of the Nepalese government. We strive to contribute to the restoration of lost and damaged cultural treasures.

Health

The enjoyment of the highest attainable standard of health is one of the fundamental rights of every human being. We are therefore strongly committed to continuing our engagement in this field with a specific focus on strengthening health systems through bilateral programmes and multilateral structures.

Ebola

We commit to preventing future outbreaks from becoming epidemics by assisting countries to implement the World Health Organization's International Health Regulations (IHR), including through Global Health Security Agenda and its common targets and other multilateral initiatives. In order to achieve this we will offer to assist at least 60 countries, including the countries of West Africa, over the next five years, building on countries' exper-

tise and existing partnerships. We encourage other development partners and countries to join this collective effort. In this framework, we will also be mindful of the healthcare needs of migrants and refugees.

The Ebola crisis has shown that the world needs to improve its capacity to prevent, protect against, detect, report and respond to public health emergencies. We are strongly committed to getting the Ebola cases down to zero. We also recognize the importance of supporting recovery for those countries most affected by the outbreak. We must draw lessons from this crisis. We acknowledge the work that is being done by the WHO and welcome the outcome agreed at the Special Session of the Executive Board on Ebola and the 68th World Health Assembly. We support the ongoing process to reform and strengthen the WHO's capacity to prepare for and respond to complex health crises while reaffirming the central role of the WHO for international health security.

We welcome the initiative proposed by Germany, Ghana and Norway to the UN Secretary-General to draw up a comprehensive proposal for effective crisis management in the area of health and look forward to the report to be produced by the end of the year by the high-level panel established by the UN Secretary General. The Ebola outbreak has shown that the timely mobilization and disbursement of appropriate response capacities, both funding and human resources, is crucial. We welcome the ongoing development of mechanisms including by the WHO, the World Bank and the International Monetary Fund and call on all partners to strongly coordinate their work. We support the initiative taken by the World Bank to develop a Pandemic Emergency Facility. We encourage the G20 to advance this agenda. Simultaneously, we will coordinate to fight future epidemics and will set up or strengthen mechanisms for rapid deployment of multidisciplinary teams of experts coordinated through a common platform. We will implement those mechanisms in close cooperation with the WHO and national authorities of affected countries.

Antimicrobial Resistances

Antimicrobials play a crucial role for the current and future success of human and veterinary medicine. We fully support the recently adopted WHO Global Action Plan on Antimicrobial Resistance. We will develop or review and effectively implement our national action plans and support other countries as they develop their own national action plans.

We are strongly committed to the One Health approach, encompassing all areas – human, and animal health as well as agriculture and the environment. We will foster the prudent use of antibiotics and will engage in stimulating basic research, research on epidemiology, infection prevention and control, and the development of new antibiotics, alternative therapies, vaccines and rapid point-of-care diagnostics. We commit to taking into account the annex (Joint Efforts to Combat Antimicrobial Resistance) as we develop or review and share our national action plans.

Neglected Tropical Diseases

We commit ourselves to the fight against neglected tropical diseases (NTDs). We are convinced that research plays a vital role in the development and implementation of new means of tackling NTDs. We will work collaboratively with key partners, including the WHO Global Observatory on Health Research and Development. In this regard we will contribute to coordinating research and development (R&D) efforts and make our data available. We will build on efforts to map current R&D activities, which will help facilitate improved coordination in R&D and contribute to better addressing the issue of NTDs. We commit to supporting NTD-related research, focusing notably on areas of most urgent need. We acknowledge the role of the G7-Academies of Science in identifying such areas. In particular, we will stimulate both basic research on prevention, control and treatment and research focused on faster and targeted development of easily usable and affordable drugs, vaccines and point-of-care technologies.

As part of our health system strengthening efforts we will continue to advocate accessible, affordable, quality and essential health services for all. We support community based response mechanisms to distribute therapies and otherwise prevent, control and ultimately eliminate these diseases. We will invest in the prevention and control of NTDs in order to achieve 2020 elimination goals.

We are committed to ending preventable child deaths and improving maternal health worldwide, supporting the renewal of the Global Strategy for Women's, Children's and Adolescents' Health and welcoming the establishment of the Global Financing Facility in support of "Every Woman, Every Child" and therefore welcome the success of the replenishment conference in Berlin for Gavi, the Global Vaccine Alliance, which has mobilized more than USD 7.5 billion to vaccinate an additional 300 million children by 2020. We fully support the ongoing work of the Global Fund to fight AIDS, Tuberculosis and Malaria and look forward to its successful replenishment in 2016 with the support of an enlarged group of donors.

Climate Change, Energy, and Environment

Climate Change

Urgent and concrete action is needed to address climate change, as set out in the IPCC's Fifth Assessment Report. We affirm our strong determination to adopt at the Climate Change Conference in December in Paris this year (COP21) a protocol, another legal instrument or an agreed outcome with legal force under the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) applicable to all parties that is ambitious, robust, inclusive and reflects evolving national circumstances.

The agreement should enhance transparency and accountability including through binding rules at its core to track progress towards achieving targets, which should promote increased ambition over time. This should enable all countries to follow a low-carbon and

resilient development pathway in line with the global goal to hold the increase in global average temperature below 2 °C.

Mindful of this goal and considering the latest IPCC results, we emphasize that deep cuts in global greenhouse gas emissions are required with a decarbonisation of the global economy over the course of this century. Accordingly, as a common vision for a global goal of greenhouse gas emissions reductions we support sharing with all parties to the UNFCCC the upper end of the latest IPCC recommendation of 40 to 70 % reductions by 2050 compared to 2010 recognizing that this challenge can only be met by a global response. We commit to doing our part to achieve a low-carbon global economy in the long-term including developing and deploying innovative technologies striving for a transformation of the energy sectors by 2050 and invite all countries to join us in this endeavor. To this end we also commit to develop long term national low-carbon strategies.

The G7 welcomes the announcement or proposal of post-2020 emission targets by all its members, as well as the submission of intended nationally determined contributions (INDC) and calls upon all countries to do so well in advance of COP21. We reaffirm our strong commitment to the Copenhagen Accord to mobilizing jointly USD 100 billion a year by 2020 from a wide variety of sources, both public and private in the context of meaningful mitigation actions and transparency on implementation.

Climate finance is already flowing at higher levels. We will continue our efforts to provide and mobilize increased finance, from public and private sources, and to demonstrate that we and others are well on our way to meet the USD 100 bn goal and that we stand ready to engage proactively in the negotiations of the finance provisions of the Paris outcome. We recognize the potential of multilateral development banks (MDBs) in delivering climate finance and helping countries transition to low carbon economies. We call on MDBs to use to the fullest extent possible their balance sheets and their capacity to mobilize other partners in support of country-led programs to meet this goal. We thank the presidency for the publica-

tion of the Background Report on Long-Term Climate Finance and call for a further exchange in all relevant fora in view of COP 21.

Mobilization of private sector capital is also crucial for achieving this commitment and unlocking the required investments in low-carbon technologies as well as in building resilience against the effects of climate change. To overcome existing investment barriers finance models with high mobilization effects are needed.

To this end, we will:

a) Intensify our support particularly for vulnerable countries' own efforts to manage climate change related disaster risk and to build resilience. We will aim to increase by up to 400 million the number of people in the most vulnerable developing countries who have access to direct or indirect insurance coverage against the negative impact of climate change related hazards by 2020 and support the development of early warning systems in the most vulnerable countries. To do so we will learn from and build on already existing risk insurance facilities such as the African Risk Capacity, the Caribbean Catastrophe Risk Insurance Facility and other efforts to develop insurance solutions and markets in vulnerable regions, including in small islands developing states, Africa, Asia and Pacific, Latin America and the Caribbean as set out in the annex.

b) Accelerate access to renewable energy in Africa and developing countries in other regions with a view to reducing energy poverty and mobilizing substantial financial resources from private investors, development finance institutions and multilateral development banks by 2020 building on existing work and initiatives, including by the Global Innovation Lab for Climate Finance as set out in the annex.

We also reaffirm our ambition to make the Green Climate Fund fully operational in 2015 and a key institution of the future climate finance architecture.

We remain committed to the elimination of inefficient fossil fuel subsidies and encourage all countries to follow and we remain committed to continued progress in the OECD discussions on how export credits can contribute to our common goal to address climate change.

We pledge to incorporate climate mitigation and resilience considerations into our development assistance and investment decisions. We will continue our efforts to phase down hydrofluorocarbons (HFCs) and call on all Parties to the Montreal Protocol to negotiate an amendment this year to phase down HFCs and on donors to assist developing countries in its implementation.

In order to incentivize investments towards low-carbon growth opportunities we commit to the long-term objective of applying effective policies and actions throughout the global economy, including carbon market-based and regulatory instruments and call on other countries to join us. We are committed to establishing a platform for a strategic dialogue on these issues based on voluntary participation and in cooperation with relevant partners, including the World Bank.

Energy

We reaffirm our commitment to the energy security principles and specific actions decided in Brussels in 2014, welcome the progress achieved since then under the Rome G7 Energy Initiative and will continue their implementation. Moreover, we welcome the G7 Hamburg Initiative for Sustainable Energy Security, in particular the additional concrete joint actions to further strengthen sustainable energy security in the G7 countries and beyond.

Notably, we reaffirm our support for Ukraine and other vulnerable countries in their ongoing efforts to reform and liberalize their energy systems and reiterate that energy should not be used as a means of political coercion or as a threat to security. We welcome the intention of the Ukrainian government to reduce energy-related subsidies and invest in energy efficiency programmes.

In addition, we intend to continue our work on assessments of energy system vulnerabilities. Moreover, we will work on strengthening the resilience and flexibility of gas markets, covering both pipeline gas and liquefied natural gas. We regard diversification as a core element of energy security and aim to further diversify the energy mix, energy fuels, sources

and routes. We will strengthen cooperation in the field of energy efficiency and launch a new cooperative effort on enhancing cybersecurity of the energy sector. And we will work together and with other interested countries to raise the overall coordination and transparency of clean energy research, development and demonstration, highlighting the importance of renewable energy and other low-carbon technologies. We ask our Energy Ministers to take forward these initiatives and report back to us in 2016.

Resource Efficiency

The protection and efficient use of natural resources is vital for sustainable development. We strive to improve resource efficiency, which we consider crucial for the competitiveness of industries, for economic growth and employment, and for the protection of the environment, climate and planet. Building on the “Kobe 3R Action Plan”, and on other existing initiatives, we will continue to take ambitious action to improve resource efficiency as part of broader strategies to promote sustainable materials management and material-cycle societies. We are establishing the G7-Alliance on Resource Efficiency as a forum to share knowledge and create information networks on a voluntary basis. As set out in the annex, the Alliance will collaborate with businesses, SMEs, and other relevant stakeholders to advance opportunities offered by resource efficiency, promote best practices, and foster innovation. We acknowledge the benefits of collaborating with developing countries on resource-efficiency, including through innovative public private partnerships. We ask the UNEP International Resource Panel to prepare a synthesis report highlighting the most promising potentials and solutions for resource efficiency. We further invite the OECD to develop policy guidance supplementing the synthesis report.

Protection of the Marine Environment

We acknowledge that marine litter, in particular plastic litter, poses a global challenge, directly affecting marine and coastal life and

ecosystems and potentially also human health. Accordingly, increased effectiveness and intensity of work is required to combat marine litter striving to initiate a global movement. The G7 commits to priority actions and solutions to combat marine litter as set out in the annex, stressing the need to address land- and sea-based sources, removal actions, as well as education, research and outreach.

We, the G7, take note of the growing interest in deep sea mining beyond the limits of national jurisdiction and the opportunities it presents. We call on the International Seabed Authority to continue, with early involvement of all relevant stakeholders, its work on a clear, effective and transparent code for sustainable deep sea mining, taking into account the interests of developing states. Key priorities include setting up regulatory certainty and predictability for investors and enhancing the effective protection of the marine environment from harmful effects that may arise from deep sea mining. We are committed to taking a precautionary approach in deep sea mining activities, and to conducting environmental impact assessments and scientific research.

Development

Post-2015 Agenda for Sustainable Development

2015 is a milestone year for international sustainable development issues. The Third International Conference on Financing for Development in Addis Ababa, the UN Summit for the adoption of the Post-2015 agenda in New York and the Climate Change Conference in Paris will set the global sustainable development and climate agenda for the coming years.

We are committed to achieving an ambitious, people-centred, planet-sensitive and universally applicable Post-2015 Agenda for Sustainable Development that integrates the three dimensions of sustainable development – environmental, economic and social – in a balanced manner.

The agenda should complete the unfinished business of the Millennium Development Goals, end extreme poverty, leave no-one behind, reduce inequality, accelerate the global transition to sustainable economies, promote sustainable management of natural resources, and strengthen peace, good governance and human rights. In order to mobilize appropriate action in and by all countries and by all stakeholders, we support the formulation and communication of key policy messages. We are committed to building a new global partnership based on universality, shared responsibility, mutual accountability, efficient and effective monitoring and review and a multi-stakeholder approach to our common goals of ending extreme poverty by 2030 and transitioning to sustainable development.

To help foster this new transformative agenda, we have committed to significant measures on global health, food security, climate and marine protection, sustainable supply chains and women's economic empowerment.

Collectively, we commit to supporting furthering financial and non-financial means of implementation, including through domestic resource mobilization, innovative financing, private finance, official development and other assistance and an ambitious policy framework.

We reaffirm the essential role that official development assistance (ODA) and other international public finance play as a catalyst for, and complement to, other sources of financing for development. We reaffirm our respective ODA commitments, such as the 0.7% ODA/GNI target as well as our commitment to reverse the declining trend of ODA to the Least Developed Countries (LDCs) and to better target ODA towards countries where the needs are greatest. We also commit to encouraging private capital flows.

Food Security

Good governance, economic growth and better functioning markets, and investment in research and technology, together with increased domestic and private sector investment and development assistance have collec-

tively contributed to increases in food security and improved nutrition.

As part of a broad effort involving our partner countries, and international actors, and as a significant contribution to the Post 2015 Development Agenda, we aim to lift 500 million people in developing countries out of hunger and malnutrition by 2030. The G7 Broad Food Security and Nutrition Development Approach, as set out in the annex, will make substantial contributions to these goals. We will strengthen efforts to support dynamic rural transformations, promote responsible investment and sustainable agriculture and foster multisectoral approaches to nutrition, and we aim to safeguard food security and nutrition in conflicts and crisis. We will continue to align with partner countries strategies, improve development effectiveness and strengthen the transparent monitoring of our progress. We will ensure our actions continue to empower women, smallholders and family farmers as well as advancing and supporting sustainable agriculture and food value chains. We welcome the 2015 Expo in Milan ("Feeding the Planet - Energy for Life") and its impact on sustainable agriculture and the eradication of global hunger and malnutrition.

Women's Economic Empowerment

Women's economic participation reduces poverty and inequality, promotes growth and benefits all. Yet women regularly face discrimination which impedes economic potential, jeopardizes investment in development, and constitutes a violation of their human rights. We will support our partners in developing countries and within our own countries to overcome discrimination, sexual harassment, violence against women and girls and other cultural, social, economic and legal barriers to women's economic participation.

We recognise that being equipped with relevant skills for decent work, especially through technical and vocational education and training (TVET) via formal and non-formal learning, is key to the economic empowerment of women

and girls, including those who face multiple sources of discrimination (e.g. women and girls with disabilities), and to improving their employment and entrepreneurship opportunities. We commit to increasing the number of women and girls technically and vocationally educated and trained in developing countries through G7 measures by one third (compared to “business as usual”) by 2030. We will also work to increase career training and education for women and girls within G7 countries.

We will continue to take steps to foster access to quality jobs for women and to reduce the gender gap in workforce participation within our own countries by 25% by 2025, taking into account national circumstances including by improving the framework conditions to enable women and men to balance family life and employment, including access to parental leave and childcare. The private sector also has a vital role in creating an environment in which women can more meaningfully participate in the economy. We therefore support the UN Women’s Empowerment Principles and call on companies worldwide to integrate them into their activities. We will coordinate our efforts through a new G7 working group on women.

CONNEX

We reaffirm our commitment to the initiative on Strengthening Assistance for Complex Contract Negotiations (CONNEX), aimed at providing multi-disciplinary expertise in developing countries for negotiating complex investment agreements, focusing initially on the extractives sector. We emphasize the three pillars of: information integration and accessibility; independence and quality of advice; and capacity building among stakeholders. We endorse the Code of Conduct for multi-disciplinary advisory services and encourage support providers and other relevant stakeholders to incorporate the Code as a set of binding principles into their contracts worldwide. We encourage pilot projects to be undertaken under the banner of the CON-

NEX initiative in collaboration with support providers, such as the African Legal Support Facility. We welcome further coordination on mechanisms for knowledge sharing and peer learning on the subject of negotiation support.

Deauville Partnership

We reconfirm our strong commitment to the people of the Middle East and Northern Africa (MENA). Given the current challenges in the region, we renew our commitment to the Deauville Partnership with Arab countries in transition. We support their efforts to improve governance and the rule of law and welcome the recent agreement on the Deauville Compact on Economic Governance and the Action Plan for Financial Inclusion. We further support their efforts to strengthen democracy and human rights and implement economic and social reform to achieve inclusive growth especially for women and youth, including by fostering responsible financial inclusion and facilitating the flow of remittances. The G7 remains committed to working with governments and global financial centres to follow up on asset recovery efforts. We are convinced that, along with the Deauville partner countries, we can contribute to economic, social and political progress in the Arab countries in transition. The Transition Fund remains an important instrument for supporting country-led reform. We endorse measures to further enhance the Fund’s effectiveness, future viability, and impact. We are committed to delivering on pledges made to date and welcome additional contributions to ensure the capitalization goal is met.

G7 Accountability

We remain committed to holding ourselves accountable for the promises we have made in an open and transparent way. We welcome the Elmau Progress Report 2015 which demonstrates the progress we have made so far on our biodiversity commitment and shows how

this progress contributes to other G7 development commitments. The report also stresses the need for continued action in this regard. We look forward to the next comprehensive progress report in 2016.

Conclusion

We look forward to meeting under the Presidency of Japan in 2016.

(Sursa: http://www.mofa.go.jp/files/000084_020.pdf)

Cărți și reviste primite la redacție

Revista **TIM (Terre Information Magazine)**, Ministerul Apărării din Franța, Statul Major al Fortelor de Uscat

1. Numărul 260, decembrie 2014-ianuarie 2015. Din sumar:

- Locotenent colonel Stephane Simon, “Armata de uscat 2020”
- Eloise Rossi “In direct operațiunea BARKHANE/Uniți spre a face față”
- Bernard Edinger “Aparitia camuflajului modern. Inducerea în eroare a inamicului”

2. Numărul 261, februarie 2015. Din sumar:

- Locotenent Maxime Simonnot-Virbel “Operațiunea Sangaris. Un an de angajament”
- Dosar “Contractul operațional”

3. Numărul 262, martie 2015. Din sumar:

- Eloise Rossi, “In direct cu FFCI (Forțele Franceze din Cote d'Ivoire)”
- Jean Raphael Drahi, “Cyber-securitatea. Dosar”

Revista **Cols bleus** a Marinei Naționale, Ministerul Apărării din Franța

1. Numărul 3035, ianuarie 2015. Din sumar:

- Virginie Dumesnil, Campania de recrutare a Marinei Militare (“Tous recruteurs”)
- Pirateria în cifre
- Dominique Guillemin, “Atacul asupra petrolierului Brissac”

2. Numărul 3036, februarie 2015. Din sumar:

- Dosarul “Pasiune maritimă”
- Portavionul Charles de Gaulle, un concentrat de putere
- Adrien Ansart, Claire de Marignan, “Către o strategie europeană de securitate maritimă”

Revista **Armées d'aujourd'hui**, Ministerul Apărării din Franța

1. Numărul 394, decembrie 2014-ianuarie 2015. Din sumar:

- Treisprezece ani de prezență în Afganistan
- Irak. Operațiunea Chammal își consolidează flota
- Judiciarizarea operațiilor
- Când cosmosul supraveghează spațiul

2. Numărul 396, martie 2015. Din sumar:

- Irak. Sprijin aerian și formare la sol
- Barkhane. Misiuni în beneficiul populației
- Sangris. Reacții la Bangui
- Dreptul conflictelor armate și drepturile omului
- Sistemul Syspyhe

International Strategic Studies, revista Institutului Chinez de Studii Strategice Internaționale

1. nr. 4, (114), anul 2014.

Dim sumar:

– Wang Haiyun, “Criza din Ucraina și impactul asupra relațiilor internaționale”

– Yang Xilian, “Situația din peninsula coreană în 2014 și tendințele viitoare”

– Lu Li, “creșterea organizațiilor salafist jihadist teroriste și impactul asupra situației internaționale în lupta anti-teroristă”

– Hu Jihui, “Schimbarea relațiilor NATO-Rusia și impactul acesteia”

3. No. 1 (115), ianuarie 2015

– Hu Wei, Liu Fang, “Caracteristici majore ale situației de securitate internațională”

– Ji Feng, „Noua situație și caracteristicile războaielor locale și conflictelor armate din lume în anul 2014”

– Liu Zhe, Wang Xin, „Situația internă și de securitate a Rusiei și relațiile sino-ruse în 2014”

– Gao Feng, Nie Jing, „Perspective noi și interesante în cercetarea din SUA privind răspunsul față de dezvoltarea rapidă a puterii militare chineze”

ASPJ (Air and Space Power Journal -Africa et Francophonie), revista Forțelor Aeriene din SUA

1. Volumul 6, No. 1, trimestrul I, 2015

Din sumar:

– Stephen Burgess, “SUA în Cornul Africii. Rolul militarilor”

– James Turner Johnson, “Eroziunea imunității non-combatante în războiul asimetric”

– Robert A. Sugg, “Religia în societatea militară”

“**Monografia SRI. 1990-2015**” – volum îngrijit de Iulian Diculescu, Ed. Rao, București, 2015, 384 de pagini

SUMMARY

ROMANIA'S FOREIGN AND SECURITY POLICY / 3

Dr. Eduard Roth – Romania-Israel. The topography of a complex bilateral relation / 5

George Scutaru – The risks concerning the implementing of the political agreement on defence issues / 11

Dr. Serban Filip Cioculescu – From lack of trust and mutual fear to co-operation and partnership. Romania and Ukraine after the Euro-Maidan and the annexation of Crimea by Russia / 16

INTERNATIONAL SECURITY / 29

Dr. Mihail E. Ionescu – Ukraine: conflicting narratives (March-June 2015) - II / 31

Octavian Manea - The challenge of hybrid insurgency in Southern Thailand / 43

Georgiana Roxana Muscu – The French-British cooperation and the issue of external operations under the UN mandate / 57

Dr. Silviu Petre – North Korea and the crisis of communism, seen from the archives / 66

OFFICIAL DOCUMENTS AND POSITIONS / 79

Jens Stoltenberg - Adapting to a changed security environment / 81

National political agreement to increase the financing for Defense / 86

Report on the strategic military situation in the Black Sea Basin following the illegal annexation of Crimea by Russia – European Parliament / 87

Leader's Declaration G 7 Summit / 95

BOOKS AND REVIEWS RECEIVED AT THE EDITORIAL OFFICE / 110